

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21

Megjelenik
minden hó
1-én és 15-én

Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
1-501-90

Postatakarékpénztári
csekk számla:
25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Harangszó.

Gondolatok, követelő mondanivalók tömege várja sorát, hogy egyszer idekerüljön erre a szűk kéthasábra. A csendőrélet elég gazdag és változatos, fejlődésben, formálódásban, küszködésben és megbeszéltnivalóban bőségesen bő ahhoz, hogy az évenként visszatérő nagyünnepre ne szoruljunk itt rá, amikor ezt a husvéti számunkat útra bocsátjuk. És mégis, kikerülhetetlenül sodor bennünket ösztönünk ennek a mai husvétnak a gondolatkörébe.

Harangszót hallunk. Távoli, halk harangszót. De csak nagyon finom, nagyon megpróbált fülek számára hallható ez a távoli harangesengés. Tudjuk a természetrajzból, hogy a háziállatok füle századrésznnyire sem annyira finom, érzékeny, mint az erdei vadnak a hallása. Az örökös veszedelem, a szüntelen küzdelem a létért, a nesztelenségben rejtőző ellenség figyelése olyan finommá teszi a szabad-vad hallását, hogy már nem is a fülével, hanem az ösztönével, valami megfoghatatlan és fizikailag megmagyarázhatatlan sejtelmével hall. Ez a sejtelmes ösztön menti meg számtalanszor a szabad-vad életét, ez viszi védett helyre, dús legelőre, ez az ösztön viszi hírül neki a zord idő jövetelét, de azt is, hogy nemsokára olvad a hó és dús füvek nőnek a tisztásokon.

Igy, ezzel az ösztönrel halljuk most mi is a távoli harangszót. Ehhez azonban magyarnak, trianoni sorsú magyarnak kell lenni. Nem röstelljük, nem tagadjuk, sőt az egész világnak belekiáltjuk abba a közömbös, süket, durva fülébe, hogy húsz éve egy a mi sorsunk az erdei szabad-vad sorsával. Minden diplomáciai bokorból tör, hurok és csapda leselkedett ránk. Állig fegyverzett világtörténelmi konjunkturavadászok puskaesőve meredt ránk minden lépten-nyomon. A rágalom dudája, bozótja borította el a földünket és vérszomjas kopók csaholták a szélrózsa minden irányába, hogy ezen a kis földdarabon félművelt, európai civilizálódásra alkalmatlan nép lakik s Európa addig nem lehet igazi Európa, amíg ezt a dúvadat ebből a bozótból ki nem irtják. Szidalmaztak, provokáltak, gyaláztak bennünket egész világsajtó pergőtüzével. Amikor az egyik szomszédnépet súlyos csapás sújtotta, odahurcoltak bennünket bűnbaknak és vádlottnak a világ ítélőszéke elé Genfbe

és nem az igazságunkon, nem az ártatlanságunkon mulott, hogy ez a süket ítélőszék oda nem dobott bennünket megfeszítendő prédának, miként Krisztust odadobta annak idején az a másik ítélőszék. Oh, hiszen ha akkor Pilátus kézmosással elintézt egyetlen sorsot, a mai Pilátusok megtalálták volna a mosdóvizet már egy egész nép vére fölött is, hiszen az emberiség — fejlődik . . .

Igen, a háborúvégi züllött, bomlott Európa erdei szabad-vadja lett a magyar. Vadásztársulat alakult: a kisantant. Európa pedig kényre-kedvre bérbeadta földünket, életünket, becsületünket, mindenünket ennek a vadásztársaságnak. S amíg az erdő vadját legalább valami törvény, kíméleti idő, gazdasági észszerűség védi, bennünket az úgynevezett világlelkiismeret humbugja lett volna hivott védeni, hát elég volt belőle.

Nem neki köszönhetjük, hogy mégis élünk. Nem neki és nem is másoknak. Senkinek és semminek, hanem egyedül Istenünknek és magunknak. Ha egy tébolyult korszak minden gázsága és féktelensége gyilkolta is a fajtánkat, azért mi élünk. Élünk, miként az erdei szabad-vad is él. Nem lehet kipusztítani, mert szeme messzebb lát, füle távolabbra hall, ösztöne élesebb, izma-ina szívósabb, életigénye egyszerűbb, szimatja és óvatossága finomabb s a foga élesebb, mint az üldözőké. A mi ősapáink tatár- és törökvészt barlang sötétjén, nádas sűrűjében éltek át, de átéltek. Nincs a fegyveres, a politikai, a diplomáciai, a kulturális, a gazdasági veszedelmeknek az a fajtája, amit a magyar nemzet újra és újra át ne vészelt volna. Bennünket nem lehet eltörölni a föld színéről, nékiünk példátlan ezerév adott és ad belépőjegyet a népek örökéletébe. Mi megízleltük az igazi európai kulturát, a keresztény morált — vérünkbe ment át ez —, de az ősi puszták és erdők életét is tudjuk még élni, amikor muszáj.

Hányszor próbáltak velünk alkudozni. Megszelídíteni. Házhoz szoktatni és megfojtani. De mi behúzódtunk ősi erőnk erdejébe. Szemünk, ösztönünk és fülünk szabad maradt és éles. Ösztönünk érzi, hogy nemsokára olvad a hó és dús magyar füvek nőnek a történelem tisztásain. Távoli csendes harangszót hallunk ezen a husvéton, a mi feltámadásunk harangját. Irtózatok ökölesapások döngetik az új világ kapuját s egy év, öt év, tíz év: valami történni fog.

A feltámadt Jézus látja tiszta szívünket és lelkiünket, hogy mi senki halálát, senki véré, mi nem bosszút akarunk, csak egyért imádkozunk: feltámadásért a trianoni koporsóból. És valahol messze már szólnak a husvéti harangok . . .

A tettes az elkövetés előtt és után.

Irtta: TOLDI ÁRPÁD százados.

Az ismeretlen tettes felkutatása a nyomozás egyik legnehezebb feladata. Bár a nyomozónak legtöbb esetben sikerül a cselekmény lefolyását, a végrehajtás módját a helyszíni adatokból és a létrehozott eredményből megállapítani, mégis gyakran kell arra a belátásra jutnia, hogy a helyszíni adatok és az eredmény önmagukban még elégtelenek ahhoz, hogy az ismeretlen tettest is elárulják. Sőt! Ha az úgynevezett „helyszínelküli“ bűncselekményeket is tekintetbe vesszük, akkor különösen látni fogjuk, hogy maga az elkövetés tulajdonképpen nyomtalanul ment végbe és legfeljebb a sértett tudja megmondani, hogy mi történt vele. Pl. valakitől kapott egy hamis ötpengőst; vagy hiányzik a zsebéből a pénztárcája.

A szorosan vett elkövetési cselekedet, a végrehajtás módja a megkezdéstől a befejezésig bizony sokszor egyáltalán nem hagy olyan adatokat, melyek egy meghatározható tettesre közvetlenül utalának. Ritkaságok közé tartozik az olyan eset, midőn a helyszínen egy bizonyos tettesre utaló nyomokat (ujjnyom, lábnyom), vagy visszahagyott tárgyakat fedez fel a nyomozó, amelyekből — mondhatni — kiolvashatná a tettes nevét. Úgyes bűnöző nem

hagyja a „névjegyet“ sose a helyszínen, nem mellesleg az eredményhez, hanem elkerül és el is tüntet mindent, amiről gondolja, hogy árulója lehessen; sőt nem ritkán még hamis adatokat is állít be a nyomozó félrevezetésére. De azért nem kell a nyomozónak tanácstalanul állania! Ha maga a végrehajtás a tettesről nem is mondott semmit, vagy nem eleget, nem töprengünk az eredménytelenség első állomásán, hanem megindulunk gyorsan és okoskerü gondolkodással ott keresünk jobb adatokat, ahol a tettes ilyeneket inkább szolgáltatott: egyrészt visszamegyünk és megjelentetjük magunk előtt, észszerű elképzeléssel magunk elé idézzük a tettest abban az időben, midőn a bűncselekmény előidézésén tevékenykedett, másrészt utána sietünk a jó nyomozó szakavatott elképzelésével és az elkövetés utáni viselkedésében keressük az áruló adatokat.

Nyomozók, vagy mások, akik figyelemmel kísérték nehezebb eset nyomozását, tapasztalatból tudják, hogy sokszor nem is annyira a végrehajtás által szolgáltatott adatok vezettek a tettes nyomára, hanem inkább az előkészületek és az elkövetés utáni magatartás adatai váltak árulójává. Ezért nem is tehetünk jelentőség dolgában különbséget a tettesnek az elkövetés alatti, az ezt megelőző vagy követő magatartása között. Mindegyik egyformán lehet fontos és értékes a nyomozás sikere szempontjából. Különösen nagy jelentőséghez jut azonban a tettesnek az elkövetést megelőző ténykedése akkor,

Husvét.

*Új husvét-hajnal! Te, kit várva várunk,
Nyujtsd ki fölénk bíbor szárnyaid...
Takard be véle, örömet ígérve
Benned remélő hű magyarjaid.*

*Keresztünk ott áll a Golgota csúcsán,
Halálunk várja kóbor csöcselék;
Ruhánkra már mind sorsot vetettek,
És megdobálják oldalunk sebt.*

*Hiába minden!... Tudjuk és reméljük:
A feltámadás napja közeleg!
Nincs örök-kereszt senkinek ítélve,
Tudjuk... akkor megnyílnak az egek.*

*Mert van Isten!... Ő nézi a világot
S látja: ármány győzött a jó felett...
Elküldi mindent romboló haragját
Mint villámló, dübörgő felleget.*

*Vad földrengés rázza majd a világot,
Az Igazság mint tűzhányó kitör,
S a nevető gazok, kik most itt állnak,
Reszketnek majd, ha feléjük ömöl.*

*Új husvét-hajnal! Közelegj már, várunk!
Nyujtsd ki fölénk bíbor szárnyaid,
Takard be véle, örömet ígérve,
Benned remélő hű magyarjaid!*

Dobó Zsuzsanna gimn. III. o. t.

A gorlicei csata.

Irtta: NYÁRY ANDOR.

A vonat fujva, zihálva cammogott az orosz mezőkről Magyarország felé. A koci egyik sarkában szerényen gubbasztottam én, a másik ülésen hanyag uriasággal elnyújtózva aludt János, a tisztiszolgám és álmában, — bizonyosan azzal mulattatta magát, hogy túl akarta harsogni a vonat kerekeinek zakatolását, — ugyancsak szorgalmasan húzta az angyalbört, amely ilyenféle hangokat adott János torkán keresztül:

— Hró-hri ... Hróó-hrí!

Három nap egyebet sem csinált János, mint aludt, aztán meg evett. Amikor nem evett, akkor aludt. Amikor nem aludt, akkor evett.

A negyedik nap délutánján — már Magyarország területén, — a vonatunk megállt egy kicsi kis állomáson. Az állomásfőnök hírül adta, hogy a vonatunk bizonyos szállítási akadály folytán legalább két órát vesztegel az állomáson.

János akkor nem evett, tehát aludt.

— Hm! — tündöttem magamban. — Két óra sok idő. Az alatt okosabb dolgot is lehet cselekedni,

ha a bűntényt szükségszerűen előkészületeknek kellett megelőzniök; a végrehajtás utáni magatartása és viselkedése pedig mindig fontos, ha ismeretlen a tettes, vagy ha ismert is, de nem került azonnal kézre.

Jól rávilágít az elmondottakra a következő példa: Szörnyű vasúti szerencsétlenség hírével verik fel éjjel az órsót. Az egész órs azonnal a helyszínre rohan. Felrobbantott völgyhíd, a mélybezuhan, összezúzott halottakkal telt vasúti kocsik borzalmas roncsai merednek a csendőrök elé a kézilámpák és fáklyák kísérteties világában. Merénylet. A gyorsvonat áthaladásának pillanatában hatalmas erejű robbanás szakította szét a síneket. A mozdonny a szerelvény három kocsijával lezuhan a hídról és szörnyű robajjal darabokra ronesolódott. Itt áll most a nyomozó járőr. Hogy mi történt, azt azonnal látja és tudja a bűncselekmény kiáltó szörnyűségéből. De ki az az elvetemült tömeggyilkos, aki ezeket a borzalmakat létrehozta? Ki a tettese ennek a rettenetes szerencsétlenségnek és hol van, hol kell őt keresni, hogy el ne kerülhesse földi büntetését? Maga a végrehajtás és a borzalmas eredmény ezekről keveset mond. A nyomozó azonban nem áll meg itt, hanem pillanatnyi áttekintés után azonnal a tett előzményeiben és a tettesnek az elkövetés után elképzelt magatartásában kezdi éles következetességgel keresni a tettest. Helyesen talán így is gondolkozhatna:

mint a kocsiban összefont karokkal ülni és irigykedve hallgatni János nyugodt horkolását.

Amint kinéztem az ablakon, láttam, hogy a falu alig tíz perenyire van az állomástól. Rögtön átvillant agyamban a terv:

— János! — kiáltottam akkorát, hogy minden valamirevaló ember felijedt volna.

János azonban kivétel volt. Ahelyett, hogy szépen kinyitotta volna szemét és tisztiszolgához illően jelentette volna, hogy: Parancs! minden megjegyzés nélkül a másik oldalára fordult és tovább bögözött.

— Hé! — kapaszkodtam bele az üstökébe és megráztam, hogy a feje majdnem a kezemben maradt. — Föl!

János most visszafordult az előbbeni oldalára s anélkül, hogy a szemét kinyitotta volna, álmosan dörmögött.

— Mi az? Mit dörmögsz? — kiáltottam rá.

János felnyitotta szemét:

— Azt álmodtam, — mondta, — hogy verekedtem, oszt egy bolond nagy muszka belekapaszkodott az üstökömbe.

Nagyot ásított s már nekikészült, hogy tovább alszik.

Ráförmedtem:

— Hahó!... Csak föl! Nem alszunk tovább!

János kérőleg nézett rám:

— Csak egy kicsit még, hadnagy úr!

— Még mindig álmos vagy?

— Nem vagyok én!

— Akkor mért akarsz még aludni?

— Szeretném képen loccsantani azt a kócos muszkát, aki az előbb olyan csodamód megrázott.

Elnevettem magam:

A merénylő valószínűleg férfi, de lehet nő is. A robbantást elő kellett készítenie.

A gyorsvonat előtt félórával egy tehervonat haladt át.

A tehervonat nem robbant fel.

A robbantótöltetet ezután kellett a hídon felilleszteni.

Ha nem sikerül a robbantás, a tettes nem hagyja ott a töltetet. Éjjel volt; nyugodtan várhatott.

A tettes megvárta a vonat áthaladását, hogy meggyőződjék a robbantás sikeréről.

A szerencsétlenség pillanatában a tettes tehát a helyszínen volt.

Most hol lehet?

Erre a végrehajtás utáni viselkedésében keresi a feleletet; okszerűen gondolkodik tehát tovább.

Két feltevés lehetséges:

1. a végrehajtás után itt maradt;

2. azonnal elmenekült.

Az első feltevés alapján így okoskodhatik:

Ha itt maradt, utasnak kell kiadnia magát, mert másképp éjnek idején elfogadhatóan nem kerülhetett ide.

A vonattal azonban nem jöhetett.

Az életben maradt utasok és személyzet nem láthatta a vonaton.

Az tehát a tettes, aki itt volt a szerencsétlenség után azonnal az életben maradtak között, de a vonaton nem utazott.

— Most nem érünk rá. Kiszállunk!

János hirtelen talpra ugrott:

— Idehaza vagyunk?

— Még nem, — feleltem, aztán intettem neki. — Gyerünk!

— Hova megyünk?

— A faluba.

— Nem megy el a vonat?

— Két órát rostokol itt.

Most már János is felderült:

— Akkor jó!

Kiszálltunk a kocsiból és bementünk a faluba.

János szeme úgy járt, mint a sasé, mikor prédát keres. Nem tudtam, mit kutat olyan ébren. Kíváncsiságom azonban hamarosan kielégítést nyert, mert alig léptünk néhányat, János nagy örömmel felkiáltott:

— Ott van a kocsmá! — és egy házra mutatott, amelynek a padláslyukából egy hosszú póznára kötött forgácsesomó lógott az utcára.

Kinyitotta előttem a kocsmaját:

— Tessék parancsolni!

Bementünk a kocsmába. A szoba üres volt, csak az egyik kecskelábú asztal mellett gubbasztott egy öreg, subás magyar. Leültem egy magányosan álló asztalhoz, a subás magyar mellett meg János foglalt helyet. Hozattam fél liter bort magamnak is, meg Jánosnak is. János szomjas volt, egy hajtásra kiitta. Az öreg nem állhatta szó nélkül. Megjegyezte:

— Jó gégád van, flam!

— Volt már jobb is! — felelte János, mire megindult kettőjük között a társalgás.

— Honnan jössz? — kérdezte az öreg.

— Muszkaországból.

— Arra is olyan hideg van?

— Milyen hideg?

A járőrvezető tehát rögtön parancsot ad egy járőrnek, hogy az első feltevés alapján a nyomozást azonnal folytassa le. Állapítsa meg, hogy kik voltak a helyszínen közvetlenül a szerencsétlenség után, még mielőtt a merényletnek híre ment és ki az ezek közül, aki nem volt a vonat utasa. Akit a személyzet és az utasok nem igazolnak, mint utast, azonnal őrizetbe kell venni. Különös figyelemmel legyen feltűnően érdeklődő, sokat beszélő s egyébként is gyanúsak látszó emberekre.

A második feltevéshez: Ha a sikerült robbantás után a tettes azonnal elmenekült, mehetett gyalog, kerékpáron (esetleg lovon), vagy gépkocsin; vagy helyi ember és a közelben elrejtőzött. Ezeknek az eshetőségeknek megfelelően megteszi a járőrvezető intézkedéseit a tettes üldözésére is. Mert az a feltevés is lehetséges, hogy gépkocsin menekült, az üldözési intézkedéssel a rendelkezésre álló időt mérlegelve oly széles kört kell lezárni, hogy a tettes még benne legyen. (Tapasztalati tény azonban, hogy tömegszerencsétlenségek okozói — ha nem lepték meg őket — a helyszínen szoktak maradni!) Ki lehet a tettes? Ehhez rendelkezésre álló adatok: a merénylet helye, pontos ideje és végrehajtási módja; a tettes valószínűen férfi; a menekülésének módját még nem lehetett megállapítani; a helyszínen már valószínűleg előbb is megfordult és nappal kémlelte ki a helyszíni viszonyokat, a merénylet színhelyére csomaggal, vagy táskával ment, amiben a robbanóanyagot szállítania kellett; közvetlenül a merénylet előtt már legalább egy órával ott

kellett lennie, de valószínűbb, hogy még a sötétség beállta előtt érkezett oda; valahol nagyerejű robbantóanyagot, hozzá gyújtózsínort és gyutacsot kellett beszereznie, vásárolnia, vagy lopnia; lehet, hogy vissza fog térni a helyszínre; esetleg sárga foltok vannak a kezein vagy ruháján, mert lehet, hogy ekrazitot használt. Látjuk, hogy az üldözéshez felhasználható adatokat is legnagyobb részben a tett előzményei szolgáltatják.

A felhozott példa tanulságait természetesen nem lehet általánosítani, mert ahány bűntény, annyi egyedülálló eset: minden részletében egyforma bűneset alig fordulhat elő, hasonló cselekményekkel azonban találkozhatunk. Ha a sokféle bűn cselekményt, sőt ugyanazoknak a bűntényeknek is gazdag változatát tekintetbe vesszük, arra a megállapításra kell jutnunk, hogy a tettesnek az elkövetést megelőző és az ezt követő magatartása és ténykedése is igen sokféle lehet. Ez azonban a végrehajtás módjával és az eredménnyel mindig bizonyos vonatkozásban áll. Az előkészített bűncselekményeknél tapasztalati tény, hogy a tettes csak akkor tér el az általa helyesnek és biztosnak kitervezett és célszerűen előkészített végrehajtástól, ha abban valami előre nem látott körülmény megzavarta vagy olyan akadályra bukkan, amiről előre nem tudott. Egy-egy ilyen eltérés megnehezíti ugyan az előzményeket feltáró okszerű következtetést; másrészt azonban sokszor éppen megkönnyíti a nyomozást, mert a tettes ilyenkor alaposabb megfontolás nélkül kényszerül cselekedni és olyan hibákat követhet el,

vesen, aztán megtörölte a bajuszát és tüzesen magyarázott tovább. — A generális úr mellett álltam. Úgy volt, — tudja kend, apám —, hogy a járőrünk megfogott egy muszkát. Nem tudott vele beszélni senki, mert a muszka a kutyafejű tatárnemzetségből való volt. Csak tatár nyelven vartogott, mint a varangyos béka. Mikor láttam, hogy a tiszt urak nem mennek vele semmire, mondom a generális úrnak:

— Generális úrnak jelentem alássan, majd én beszélek vele... Aztán beszéltem is vele, mint a vízfolyás.

— Te érted a tatár nyelvet? — nézett rá az öreg.

— Nem értem én, — felelte János s mert észrevette, hogy az öreg gyanút fogott, nagy erőlködéssel kivágta magát: — Németül beszéltem vele.

— Ehen! — bölintott az öreg s a bajusza alatt mintha kicsit elhúzódott volna a szája széle.

János látva, hogy a veszedelem elmúlt, tovább folytatta:

— Kivettem apródonkint a muszkából, hogy hányan vannak. Mint gondol ked édesapám, hányan voltak?

— Ha megmondod, fiam!

— Kerek húsz millión voltak! — kapesolt rá János. — Mi meg alig kétszázezeren. Össze is néztünk a generális úrral, aztán azt mondja nekem a generális úr:

— Mit gondolsz, János fiam, elbirunk-e velük?

— El, — mondok, — generális úr!

Aztán megmondtam neki hogyan:

— Minden egyes embernek kell adni még száz darab patront. Százszor kétszáz ezer éppen húsz millió. Azok is annyian vannak. Úgy megverjük őket, hogy hírük se marad.

— Mint erre, nálunk.

János felhúzta a vállát:

— Ez nem hideg, ami itt van!

Az öreg nagyot nézett:

— Nem hideg? — kérdezte csodálkozva.

— Nem hát! — felelte János és beszélni kezdett: — Ott van a hideg! Olyan hideg van, hogy a tűz az ember szeme láttára megfagy.

— Mi a csuda!

— Az ám — jött bele János a lóditásba, mikor látta, hogy az öreg érdeklődik a dolog —, ha az ember — teszem azt — meg akarja mosni a kezét, hát báránybőrbéléses keztyűt kell rá húzni, különben lefagy minden ujja.

Az öreg összebb rántotta vállán a subát, aztán intett a kocsmárosnak, hogy hozzon Jánosnak még egy fél liter bort. Tetszett neki a beszéd. Aztán feléje fordult:

— Sok a muszka?

János töltött:

— Hallott kend arról a híres gorlicei csatáról?

— Olvastam! — felelte az öreg.

János nagyot fohászkozott:

— Hát abban a csatában kerek tízmillió muszka esett el! Ötmillió meg megadta magát.

Az öreg bölintott:

— Nagy csata lehetett...

— Aszondom — bölintott rá János és bővebben is megmagyarázta a dolgot: — A frontunk ötezer-húsz kilométer hosszú volt. De volt is ám ott láрма! De még miyen!

Az öreg töltött, koccintottak, aztán ittak. Aztán az öreg János felé fordul:

— Te is ott voltál abban a csatában?

— Pont a közepin álltam, — beszélt János szí-

melyek könnyen áruházzá lehetnek. De maga a gondosnak képzelt előkészület és terv is kihagyhat valamit: minden eshetőséggel előre számolnia lehetetlen. Ha a nyomozónak sikerült ezeket a „melléfogásokat” vagy hibákat felderítenie, a siker nem szokott elmaradni. Eppen a legagyaforább „nagybűnözők” végzetét rendesen egy kis véletlen hiba vagy ügyetlenség okozza: minden jól megy, de valami csekélység közbeeszik, valami kimaradt a számításból, amin aztán elbukik.

Erdekes példa erre a következő megtörtént eset: Egy előkelő násznap szorong a templomban a fényes esküvőn. Az örömnép után azonban ijedten jön rá néhány vendég, hogy ellopták ékszerét, tárcáját vagy óráját. Ki lehet a tettes? Töri a fejét a nyomozó, hiszen csupa előkelő vendég volt jelen. Nem odaillo idegent oda sem engedtek volna. A tettesnek külsejében nyilván alkalmazkodnia kellett a násznaphoz, midőn a jó fogásra felkészült. Eszébe jut a nyomozónak, hátha nem számolt a zsebmetsző azzal, hogy rákerülhet a készített fényképek valamelyikére. Átvizsgálja az összes képeket és valóban: az egyik előkelő frakkos-cilinderes „vendégben” felfedez egy hírhedt zsebmetszőt. Érdekes lenne itt a *véletlen* kiszámíthatatlan játékáról is szólni, de erről máskor; most csak annyit, hogy ha szeszélyesen éppen a nyomozó oldalán lép közbe, olyan eredményt hoz, hogy a mesebeli Sherlock Holmes sem tudott volna ötletesebbet véghezvinni.

Az imént azt mondtam, hogy egy példa tanulsága nem elégséges a számtalan változatban elő-

forduló esetek helyes felfogásához. Ez így is van. Azonban megvan a lehetősége annak, hogy általánosságban úgy tárgyaljuk a tettesnek az elkövetés előtti és utáni magatartását, hogy abból számtalan eset célszerű nyomozásához támpontokat, útbaigazítást nyerjünk. A következőkben mindazokat az eshetőségeket foglalom össze és tárgyalom meg, midőn a tettesnek az *elkövetés előtti* magatartása jelentős lehet az adatgyűjtésre (nyomozásra) nézve: szóval, amikor a tettes megelőző ténykedésének felderítése és megismerése a nyomozónak olyan adatokat szolgáltat, melyek segítségével az ismeretlen tettest nemcsak felkutathatja, de bűnösségére vonatkozólag még fontos bizonyítékok birtokába is juthat. *(A tettes elkövetés utáni magatartását és annak minden lehető szempontból való kiértékelését a Ridegh—Olchváry—Milvius-féle Bűnügyi Nyomozástanban találjuk meg.)*

Természetesen nem lehet szó egy olyan csallagtalan receptről, mely minden esetben feltétlen sikert biztosít, de mégis olyan útbaigazításra töreksem, amiből adott esetben szükség és lehetőség szerint a nyomozó hol ezt, hol azt értékesítheti. Hasznosak az ilyen útbaigazítások, csak élni is kell velük! Tudjuk, hogy a nyomozás nem egyszerű mesterség, hanem komoly tudomány, amit még szerencsés tehetség és rátermettség mellett is csak beható elmélyüléssel és foglalkozással lehet elsajátítani, de eleget sosem lehet tudni. Hiába, minden nyomozó nem lehet egyúttal tudományos művelője ennek a szaknak. Nem is kell, hogy legyen. Elég, ha ügyesen

A generális úr szeme felcsillant, látta, hogy igazam van:

— Akkor hát meg is támadjuk őket! — mondta nekitüzesedve s a fejével felém intett: — Menj csak végig a fronton, aztán mondd meg minden embernek, hogy vigyázzanak rám s amikor jelt adok a támadásra, hát megtámadjuk a muszkát... Úgy is lett! Vágtam hamarosan egy furkósbót, aztán a generális úr parancsát megmondtam mindenkinek. Dél felé aztán, mikor a generális úr egy magas fáról a nemzetiszínű zászlóval a támadásra megadta a jelt, kiugrottunk az árokból, aztán neki a muszkának! Vertük, ütöttük őket, ki puskával, ki szurronnyal, én meg a furkósbóttal! A generális úr egyik kezében kardot tartott, a másikban revolvert. Egyszer lőtt, egyszer vágott.

— Amint így verekedtünk, egyszer csak szembe kerültem a muszkák vezérével. Nagy, mafla, szőke ember volt. Lehetett egy öles... Na, János, — huza-kodtam neki, — most mutasd meg, mit tudsz!... Azzal elkezdtem vagdalni a furkósbóttal, sebesen, mint a jégeső a kukoricát. De nem igen tudtam vele semmire se menni, olyan betyárosan védte magát. A nagy puffogásra odasereglettek a muszkák s mikor látták, hogy a vezérük milyen nagy bajban van, hirtelen körülvettek. Szorítottak ám nagyon! Már azt hittem, hogy meg kell halnom. Szerencsére a tüzérkapitány urunk észrevette a dombról, hogy szorongatnak a muszkák. Lekiáltott hozzám:

— Ne hagyd magad, János!

Azzal egy harminc és feles ágyú nekirányított a muszka vezérnek s éppen mikor felemeltem a furkósbót, hogy kupán zötytyentem vele, hallom ám, hogy a hátam mögött bűg a harminc és feles ágyú gránátja, aztán: bumm! Leesapott, mint a tüzes is-

tennyla. Mire a furkósbót leereszthettem volna, az orosz vezérnek nem láttam a fejét. Többször levitte a gránát... Még a sapkám csücskét is csiszálta az ágyúgolyó. Olyan jól célzott a tüzérkapitány úr!

— Jól trafált! — bölintott az öreg és a poharat ismét összekoccintotta Jánoséval.

János megtörölte a száját:

— Erre aztán lett olyan ijedelem, — folytatta tovább, — amilyen még nem volt. Még háromszor lőtt a tüzérkapitány úr a harminc és felesel. A muszkák úgy megfutamodtak, mint aratáskor a foglyok a kasza előtt. Mi meg kivettük a pipánkat, újra megtöltük, rágyújtottunk, aztán utánuk!

Nagyot lélegzett:

— Hát így volt az, édesapám!... Elhiszi-e?

Az öreg ravaszul pislantott:

— Ha te mondd!

Elnevettem magam. Fizettem, aztán Jánossal kimentünk a kocsmából.

Mikor lekanyarodtunk az állomás felé, ránéztem és feddőleg intettem:

— Na, a teremtedet, János! Te ugyancsak tudsz lódítani!

— Én? — csodálkozott János s hüvelykujjával hátrabökött a kocsmára felé. — Nagyobbát lódított az öreg subás. Az ördög a sapkájába.

Most én csodálkoztam:

— Hiszen három szót se szolt!

— Éppen ez az! — felelte János és úgy tett, mintha nagyon haragudott volna. — Fél óráig hazudtam neki, aztán mégsem tudtam akkorát lódítani, mint ő, amikor azt mondta, hogy elhiszi azt, amit mondtam. Pedig világosan leolvastam a képéről, hogy hazudott, a vén betyár.

fel tudja használni azokat az útbaigazításokat, tapasztalati tényeket és emlékeztetőket, amit a szakírók rendelkezésére bocsátanak. (A fentebb említettem egy ilyen csendőrségi szakkönyvet.) Gondolkozni általában mindenki tud, de egy meghatározott feladat, egy megadott kérdés felett csak az, aki ért is ahhoz a tárgyhöz. Hogy ez igaz, lássunk egy példát: Elromlik egy rádiókészülék. Odaállítok hozzá egy avatatlant, egy értetlent, hogy nézze meg, mi a baja és csinálja meg. Még gondolatai sem lesznek! Ugyanígy van ez a nyomozással is: a nem szakavatottnak nem jut eszébe semmi! Ha azonban a kezébe adok valamit, amiből kiolvashatja, hogy adott esetben ezt kell, vagy ezt célszerű tenni, akkor mindjárt meggazdagszik gondolatokban és megvilágosodik előtte sok olyan lehetőség, ami magától nem jutott volna eszébe. Ez a célja az általam itt adott összefoglalásnak is. Nos, lássuk ezt az ismeretlen tettet, mi mindent csinálhat tettének elkövetése előtt?

A nyomozás szemszögéből nézve a tettesnek az elkövetés előtti magatartását, szerepet játszhat:

I. az indíték (esetleg felbujtás);

II. az alkalom;

III. az előkészületek és kísérő körülmények;

IV. lelki hatások.

I. A tettes első tevékenysége az elhatározás, amit valamilyen *indíték* hoz létre. Lehet-e az indítéknak valami szerepe az ismeretlen tettes felkutatásánál? Itt a következőket kell megjegyeznünk: lehet, hogy a bűncselekmény által létesített eredmény, esetleg a végrehajtási mód utalhat valamely különös indítékra, így egy bizonyos tettesre is; de lehet az is, hogy egy tettnek az indítéka egyáltalán nem ismerhető fel, vagy olyan általános, hogy határozottan senkire sem utal. A nyomozás az előbbi esetben természetesen jobban hasznosíthatja az indítékra vonatkozó következtetést, mint az utóbbinál, ahol az indítékról tulajdonképpen csak a kézrekerült és beismerő gyanúsítottól szerezhethet tudomást. Példák. Megölték a békés, öreg Kádár Jánost és felakasztották, hogy öngyilkosságnak lássék az eset. Nem vittek el tőle semmit. Mi lehetett az indíték és kire utalhat? Azért tehette valaki, mert valami haszna lehet az öreg halálából. Tehát az örököse lehet a valószínű tettes. Valaki ráló a vonatra. A lövedék az egyik utast megöli. E cselekmény indítékát az eredményből nem tudjuk megállapítani. Ezúton tehát nem is kereshetjük a tettet. Betörnek egy villába és kirabolják. Az indíték itt nyilván anyagi haszonszerzés, de ez — mert általános — a betörőről nem mond semmit.

Az ismeretlen tettes kutatásánál kíséreljük meg mégis mindig az indíték felismerését. Előfordulhat nemegyszer, hogy éppen az indítékra vonatkozó ügyes feltevés adja meg a nyomozás sikerre vezető irányát. A „miért?” kérdést tehát mindig tegyük fel és keressük rá a választ. Vegyünk sorra minden eshetőséget és vizsgáljuk egymásután, hogy ki az, akinek valamilyen érdeke fűződhetik a létesített eredményhez és ki az ezek közül, akit a legvalószínűbb vagy legtöbb érdekszál fűz a tethez. Ilyen, a tett eredményéből felismerhető és egy bizonyos tettesre utaló indíték lehet: a bosszú, a féltékenység, a gyűlölet, az elvakultság, a beteges hajlam; egy, esetleg több, de meghatározható valakinek az érdeke, haszna vagy előnye.

Az indíték kutatásánál legyünk tárgyilagosak és vegyük a legegyszerűbb, legkönnyebben magyarázható okot valószínűnek. Ehhez okszerű elképzelétség természetesen nélkülözhetetlen, de a tapasztalat tanítja, hogy nem ritkán egészen képtelennek látszó ok lehet a tett indítéka. Hány olyan esetről tudunk pl., midőn egy-két pengőért gyilkolnak meg szerencsétleneket, vagy midőn egy-egy beteges képzelgőt valami hóbotos, szertelen ötlet ragad a legsúlyosabb bűntényre. Ne feledkezzünk meg ezért az észszerűen valószínűnek látszó feltevéseink mellett a nemvárt s meglepő lehetőségekről sem. Ne kössük le magunkat soha csupán egyetlen, általunk helyesnek vélt indíték mellett, mert könnyen tévedhetünk! Előfordult már olyan eset is, hogy a nyomozó gyanúsított valakit, akinél a tett elképzelt indítékát teljesen megtalálta, sőt még számos más adat is szólt ellene, mégis kiderült a végén, hogy más a tettes.

Legyünk figyelemmel még arra is, hogy az indíték felismerése nem vezet mindig közvetlenül a tetteshez, hanem ezen az úton esetleg a *felbujtó*ra bukkanunk! A végrehajtásból azt sosem látjuk, hogy a tettes önszántából vagy felbujtásra cselekedt-e, de a nyomozónak számolnia kell mindig az utóbbi eshetőséggel is: a tettes lehet csak eszköz, az indíték és az elhatározás pedig a felbujtóban fogant meg.

II. A következő, az ismeretlen tettesre utaló adat lehet: az *alkalom*. (Itt megemlítem, hogy egyes szakíróknak az „alkalom” az indítékok között szerepel. Már pedig ez nem helyes. Ha ez bűncselekményre indítana, akkor mindenki bűnözővé lenne, mert alkalma erre mindenkinek megvan.) Az alkalom természetesen minden elkövetésnél közrejátszik, mert nélkülül a tett nem is létesülhetett volna: valakinek kellett, hogy alkalma legyen a tett végrehajtására, de ez maga még nem oka a tettnek. A nyomozónak azt kell megállapítania, hogy adott esetben ki az, akinek az idő- és térvizonyok, valamint a végrehajtás módjának figyelembevétele mellett alkalma lehetett a cselekmény elkövetésére. Ez a kérdés persze sokszor annyira általános, hogy száz meg száz emberre is ráillik: ezért ilyenkor mint egyedülálló kérdést nem is lesz célszerű felvetni. A kérdést helyesen inkább így kell feltenni: ki az, akinek alkalma volt a tettet végrehajtani és *fel is tehető róla*, hogy ő a tettes? Még így is mennyi rengeteg utánjárásra és munkára van néha szükség, ha más adat hiányában csak az *alkalomra* támaszkodva akarjuk a tettet felkutatni.

Az eredmény nemegyszer szinte a véletlennel határos. Példa. Nemrégiben megölték Pesten egy öregasszonyt, aki mindenkitől visszavonultan egyedül élt kis lakásában. Semmi támpont a tettesre. Hetekig kutatták, kik a hozzátartozói, kik az ismerősei, kik jártak nála, kik jártak a környéken, akikről feltehető, hogy megölhették. Ilyeneket kikérdeztek, megmotoztak, átkutattak, alibiüket tisztázták és egy sem akadt a sok közül, akinek — az idő- és térvizonyokat egyeztetve — „alkalma” lett volna a tettet elkövetni. Végül az áldozattal évekkal ezelőtt együttlakó szabómesterben rátaláltak a tettesre. Más az a szerencsésebb eset, midőn a tettet olyankor és olyan helyen követték el, hogy a nyomozó könnyen és biztosan megállapíthatja, ki vagy kik voltak ugyanott s ugyanakkor jelen. Példa. Ketten

Kormányzó Úr Ö Főméltósága április 3-án rádiószózatot intézett a nemzethez.

indultak haza éjjel a kocsmából s az egyiket reggel betört fejfel holtan találták a patak jege alá szorulva. Kézenfekvő a gyanú, hogy a társa ölte meg, mert neki legjobb alkalmja volt hozzá; de azért megölhette más is. Az alkalom önmagában nem bizonyíték, csak gyanúok, amit egyéb adatoknak kell kiegészíteni. Ilyen adat lehet pl. a biztos kizárása ugyanakkor más személy jelenlétének; ennek azonban kétségtelennek kell lenni épúgy, mint a cselekmény időpontjának. Példa. Szállást adott egy gazda egy betérő idegennek. Egy szobában aludtak ketten. Reggel elment az idegen, a gazda pedig hamarosan rájött, hogy az este még meglévő órája eltűnt. A tettes az idegen, mert másnak a lopáshoz még alkalmja sem volt.

A bűnöző vagy kivárja az elkövetéshez kínáló legjobb alkalmat, vagy ő maga készíti azt elő; esetleg az éppen adott helyzetet tekinti a végrehajtáshoz alkalmasnak, avagy annyira ismerős, benfentes, hogy alkalomra várnia sem kell s kizárólag tőle függ, hogy mikor követi el tettét. A nyomozónak is e négy eshetőség szerint kell tovább gondolkoznia:

1. ki tudhatta, hogy az alkalom mikor és hol következik be;

2. elő lehetett-e készítve az alkalom és azt ki készíthette elő;

3. ki az, aki egyéb okból éppen megjelenhetett a tett színhelyén;

4. ki az, aki ismerős, vagy benfentes lehetett? És mind a négy esetben: ki az ezek közül, akiről fel-

tehető, hogy ő a tettes? A két első eset a pusztá alkalmon kívül már bizonyos előkészületekkel függ össze; a harmadik tisztán a kínálkozó alkalom felhasználása; a negyedik pedig független az alkalomtól.

Lássunk e négy esetre példákat: 1-hez: Egy egyedül lakó orvos rendelőjét kirabolják, mialatt beteglátogatását végezte. Itt látható az elkövetésből, hogy a tettesnek tudnia kellett, hogy a hely és idő alkalmas lesz az elkövetésre; aki ezt tudta, az lehet a tettes. Ide tartoznak az előzőleg kikémlelt viszonyok között elkövetett bűncselekmények. 2-höz: Egy villában a cseléd egyedül volt otthon. Megismerkedett egy férfival, aki másnap moziba vitte. Mialatt a moziban voltak, a villát feltörték és kirabolták. Firtatva itt az alkalom kérdését, a nyomozó arra a következtetésre kell jusson, hogy a cinkosok a lány mozibakérésével az alkalmat előkészítették. (L. Előkészületeknél is.) 3-hoz: A háziasszony a kertben volt, a cseléd átszaladt a boltba, a lakás nyitva maradt. Délben észrevette a háziasszony, hogy az egyik asztalról eltűnt egy ezüst szivardoboz. Itt csak annak lehetett alkalmja a lopásra, aki ott éppen megfordult, miközben a ház üres volt; ez tehát a tettes. Ilyenek a hirtelen fogant, alkalomadta bűncselekmények. 4-hez: Egy tudományos gyűjteménytárból eltűnt több ékszer és drágakő. A helyszíni állapot betörést nem mutatott. E lopások végrehajtására csak annak lehetett alkalmja, aki zavartalanul tartózkodhatott bármikor a gyűjteménytárban. A tettes

Rózsakarófestés.

(Wissky Zoltán cső felvétele.)

tehát belső alkalmazott vagy más benfentes lehet. Hasonló esetek a családtagok, cseléd vagy egyéb benfentesek egymás ellen elkövetett bűncselekményei, továbbá a sikkasztások, biztosítási csalások, árulások stb.

Az elmondottakból látjuk, hogy az elkövetésre való alkalom kutatása is rávezethet az ismeretlen tettesre. Egyrészt olyanokat keresünk, akiknek alkalmuk lehetett a tett elkövetésére és azután vizsgáljuk behatóan (alibi, motozás, kutatás) egyenként, hogy melyik gyanúsítható és miért. Ilyenek lehetnek: hozzátartozó, rokon, benfentes, ismerős, bejáró, együttlakó, szomszéd, ott megforduló stb; akár évekre visszamenőleg is kutassunk ilyen után; esetleg maga a sértett, a felelős személy a tettes! Másrészt az indíték és egyéb adatok alapján vesszük azokat, akikre ezek utalnak s ezután vizsgáljuk egyenként, hogy melyiknek volt meg az elkövetésre az alkalma is. E két munka éppen fordítottja egymásnak. Az első eljárást akkor érvényesítjük, midőn a tettest illetően teljes bizonytalanságban vagyunk; a másikhoz pedig akkor folyamodunk, midőn már vannak gyanúsítottjaink, de még nem tudjuk, melyik közülük a tettes. Megemlítem még azt az esetet is, midőn olyan bűncselekmény ismeretlen tettesét kell keresnünk, amelynek elkövetésénél a tettesnek egyáltalán nem kellett a helyszínen jelen lennie: pl. pokolgépet küld postán valakinek a címére; mérget küld eukoresomagolásban kiszemelt áldozatának. Ilyenkor az elkövetésre szolgáló alkalmat nem az idő és térvizonyok egyezése fogja meghatározni, hanem egyéb, de főként az előkészületek körülményei. Az indítékre vonatkozó okszerű következtetéssel kutassunk a tettes után és a gyanúbavehetőket vizsgáljuk sorra, hogy melyiknek volt alkalma az előkészületek megtevéséhez. (L. Eszközök beszerzése.)

Az elkövetéshez szükséges alkalom meglétét vagy hiányát ne csak alibi-igazolással döntsük el, mert ez sokszor megbízhatatlan! Hanem azonosítani kell a gyanúsítottat tanukkal; nyomokat és bűnjeleket is azonosítani kell; a gyanúsítottat nyomok és bűnjelek felkutatása végett motozásnak és kutatásnak kell alávetni; aprólékosan és ismételtelen kell ki kérdezni azokat, akikkel még nem vagyunk tisztában.

(Folytatjuk.)

Írás és lélek.

Irta: DIENES ANDOR g. főhadnagy.

Az íráslélektan, — vagy közhasználatu és már polgárjogot nyert idegen kifejezés szerint: a *grafológia*, — tudományos értéke, illetve tagadói szerint értéktelensége, hovatarozandósága, sőt művelésének jogosultsága is alig néhány évtizeddel ezelőtt még parázs vitaanyagot szolgáltatott a lélektannal foglalkozó körökben. Mint minden ismeret, amely újat hoz, a grafológia is bőven talált ellenzékre, sőt ellenfelekre és hosszú időt vett igénybe már annak a bebizonyítása is, hogy az íráslélektan, helyesebben talán: az erre irányuló érdeklődés, nem egészen újkeletű dolog és a mai modern grafológiának történelmi régmúltja van. Ez a régmúlt csak úgy viszonylik ugyan az íráslélektan új irányaihoz, mint a középkori alkimizmus az utóbbi évek elektrónkutatásához, tehát nem halad az elődök nyomában, csupán igazol egy elméletet, azonban a nagyközönség jelentős része még ma is azt véli, hogy a grafológia egyidős a rádióval és a repülőgéppel és kevesen tudják, hogy ez a lélektani tudományág csaknem olyan régi, mint maga az írás és fejlődése egyenes arányban áll az írnitűdás terjedésével. Talán érdekes lesz megemlítenem, hogy Seutonius már Augustus és Vespasianus császárok írásaira tett megfigyeléseket s az a körülmény, hogy a középkorban, — kézírás korában, — nem találjuk jelentősebb nyomát a kézírás lélektana iránti érdeklődésnek, azzal magyarázható, hogy az írás ebben a korban kiváltságosok tudománya volt, egy kis kör zárt művészete s nem az, ami ma, mikor az írnitűdás az egyéni kultúra felmérésénél a legalacsonyabb súlyegységként szerepel. A betűvetés lélektana felé fokozottabb figyelem csak a későbbi korban irányul, mikor a könyvnyomtatás feltalálása közkinccsé teszi a könyvet és ezzel együtt az írás ismeretét. A tizenhetedik századnak — az egyéni gondolkozást felszabadító reneszánsz, vagy talán még inkább a divatos levéltudomány hatása — már van grafológiai irodalma és a következő két század szellemóriásai közül sokan, — köztük Poe Edgar, Humbold, Goethe és Dumas, — ösztönösen bár, de sokszor bámulatos meglátással folytatnak íráselemző kísérleteket. Egy sokoldalú francia, — Michon abbé, — érdeme a kísérleti íráselemzés rendszerbe foglalása. Ennek az úttörő tudós papnak és tanítványainak empirikus (tapasztalati) elméletét használja fel a kriminál-pszichológus Cesaro Lombroso a bűnöző-írásokra vonatkozó megállapításainál, majd a nagy német orvos-grafológusok kora következik, köztük Ludwig Klages-é, akinek a grafológiának komoly tudományává való elismertetését köszönhetjük. Habár a grafológia élő és fejlődő tudomány, művelői között folytonosan, — napjainkban is — új irányzatok és iskolák vannak alakulóban, azért bátran állíthatjuk, hogy a mai modern íráslélektan, összes hajtásaival és legújabb elméleteivel együtt a klagesi törvényeken épült fel.

Hogy a grafológia csak a világháború utáni időkben került az általános érdeklődés előterébe, annak nem annyira a tömegeknek a lélektani tudományok felé fordulása volt az alapja, hanem egyszerűen az, hogy a nagyközönség a laboratóriumi homályból előlépő és meglepő megállapításokat produkáló tudományban valami „okkult” sötétséget sejtett és a köztudat az asztaltáncoltatás s a gondolat-

olvasás rokontudományaként skatulyázta el. Emlékezhetünk még a világháborút követő kor különös szellemi érdeklődési területeire, mikor a spiritizista szekták tanaitól kezdve a poraiból feltámadt csillagjósálság minden érdekelte a megzavart ítéletű, lövészárkok sár- és vérvalóságából megmenekült európai nemzedéket, ami nem volt valóság. A csodadoktorok modern Pithiák, hólabda-levelezők és asztralógusok aranykora volt ez az évtized, mintegy igazolására annak a társadalomtörténelmi törvénynek, hogy háborúkat és katasztrófákat követő korok nyújtják a legbiztosabb talajt a fantaszta próféták számára és nincs az a holt vágányokon futó életszemlélet, amely ilyenkor hívókra ne találna. Így a grafológiának, mint tudománynak is többet ártott, mint használt ebben a zilált korban megnyilvánuló népszerűség, hiszen még élénken emléktünkben lehetnek azok az idők, mikor minden kis ötvenelőfizetős vidéki lapocskának megvolt a maga „grafológiai rovata“, amelynek üzenetei dagadtak a nagy bókók és szép jelzők tömegétől, végeredményében veszedelmesen hasonlítva a vidéki fényképészek kirakataihoz, ahol a polgár, illetve a nyájas olvasótábor pontosan olyan, amilyennek magát látni szeretné. Fővárosi lapjaink hirdetési rovataiban hemzsegték a díszes „professzor“-i címeket viselő hivatásos grafológusok kecsgető felhívásai, akik postabélyegekből beküldhető mérsékelt díjazás ellenében nemcsak a „teljes lelki fotográfia“ megírását helyezték kilátásba, hanem a múlt és jövő fátylainak fellebbentését is megígérték, sőt útmutatással szolgáltattak az üzletmenet és a reménytelen szerelem nehéz kérdéseiben. Természetes, hogy ezeknek a lélektani aranycsinálóknak a működése aláásta a művelt közönség bírálati érzékkel rendelkező része előtt az íráselemzés tudományos hitelét és a grafológia komoly művelőinek évekig tartó csatározások után sikerült csak — bár még ma sem teljes mértékben — kivenni az íráslélektan területéről a tenyérjósok, telepátikus fenomének és egyéb grafológiai bájital-készítők seregét. Az íráslélektan kétségtelenül veszített a népszerűségéből és reméljük, ez hasznára válik. Shaw mondta, hogy gyanúsak a nagyon népszerű, úgynevezett „nagy irodalmi sikerű“ könyvek; ott többnyire baj van az irodalmiság körül. Ez áll a tudományokra is, de különösen a lélektani tudományokra.

Az alábbi rövid cikkben természetesen nem tudom bemutatni a mai tudományos grafológiát és azt sem tehetem meg, hogy nagy vonalakban fussak végig az íráslélektan törvényein, hiszen ennek a tudománynak ma száz és száz kötetre rúgó világirodalma van és méltán gyanakvás fogadhatna egy olyan szellemi búvészműtatványt, mely egy pohárba igyekszik beprélni a tő vizét. Tanulmányomnak nincs más célja, mint a klageszi iskolagrafológia *logikájának* a bemutatása.

A kézírás: megrögzített kézmozdulat.

A mozdulat mindig kifejezi az egyéniséget. Különös emberismeret sem kell ahhoz, hogy a testi mozdulatokból vérmérsékletre, jellemre, vagy pillanatnyi kedélyállapotokra tudjunk rámutatni.

Képzeld el, hogy egy szoba csukott ablakán keresztül figyeljük az utcán sétálókat. Hang nem szűrődik be hozzánk és mégis látni fogjuk az ismeretlen járókelő lelkében végbemenő mozzanatoknak

külső képeit. Mi árulja el ezt? Természetesen: a gesztus, a mozdulat. Például: egy kézlegyintés: lemondás; összegöresölt ököl: düh; valaki a fejéhez kap: szörnyűködés; a kézfej könnyed emelgetése, olyanféleképpen, mint amikor a borbély habot ver a tálban: ez a rábeszélés, a csendes meggyőzés mozdulata; egy kifelé fordított és a testtől eltolt tenyér: ez az elutasítás; az orr elé emelt mutatóujj: fontoskodás. Vagy ki ne ismerné a kézfejnek azt a rövid, gyors, suhintó mozdulatát, ami azt jelenti: elég, vége, nincs tovább!... De a skála szélesedik, ha arra gondolunk, hogy másképp hajtja végre ugyanazt a mozdulatot egy fékezhetetlen indulatú és másképp egy hűvös vérmérsékletű ember, feltétlenül másképp a férfi, a nő és a gyermek, mást fogunk látni anyers természetnél, mint a ravasznál, a vidámnál, mint a megfáradtnál, mást a művelt embernél, mint a kezdetlegesnél. A mozdulat sokszor határozottabban igazolja az egyéni kultúrát és lélek csiszoltságát, mint a diploma és aki tagadja azt, hogy a gesztus néha élesebben világít rá a faji hovátartozandóságra, mint az elméleti embertan, az még nem látott lengyelcsidő beszélni egy magyar paraszttal.

Mindez, amit itt az ösztönös testi mozdulatokról elmondottunk, azt valószínűleg mindenki igen egyszerűnek és természetesnek tartja, vagyis senkinek sincs szótárra szüksége érzelmi és akaratú élet mozdulati jeleinek megértéséhez. Csodálatos, hogy mégis mennyien fogadják kételkedéssel a grafológia megállapításait, annak tudományát, amely az egyéniség és írás, tehát az ember és a papírra rajzolt apró kis mozdulatai között keres összefüggést.

Itt áll előttünk két írás, két ember névalírása, mind a kettő Horváth Pál. Elterjedt név, nem mond semmit, de beszél helyettük a betű.

Mit tud mondani ez a tíz betű az olvasónak, aki sohasem foglalkozott grafológiával?

Az első írásban a cikornyák uralkodnak, — szinte látjuk, hogy lengette a papír felett a kezét az író, mielőtt hozzakezdett az íráshoz — csupa felesleges mozdulat és az egész írás ennek dacára is szűk, a név szinte elvész az ijesztő cirkalmak között, ahogy lényeg vesz el a sok beszédben. Az első betű gyermekesen nagyképű, teleaggatva izléstelen sallangokkal, míg az utolsóelőtti már szegényes, az utolsó pedig tétova, fáradt és lefelé hulló, mintha az író agya kimerült volna a díszítések tervezésében s már azzal sem törődik, hogy a második *a* betűről hiányzik az ékezet. Örül, hogy végre befejezte. Az író hiú, külsőségeskedő ember, aki inkább fellengős, mint dús fantáziájú, erőtlén akaratú, önmagát kihangsúlyozni szerető, ambíciózus, de fáradékony szalma-láng-lélek, ezenkívül pedig hanyag is.

A második írásban az egyszerűsége törekvés uralkodik. Az író nem akar mást, mint a nevét leírni s ezt minél kevesebb erőpazarlással, minél gyorsabban és minél pontosabban igyekszik megtenni. Nem csinál ebből nagy dolgot, csínosságra tudatosan nem is törekszik, de az írás mégsem száraz, van benne valami könnyedség és egyéni *ritmus*; a betűk nyílegyenesen törnek előre és az írás egy határozott pontban fejeződik be. Az író világosságot kereső, az előbbinél jelentősen értékesebb egyéniség, tárgyilagoss, jóízű, szerény, de határozott ember, aki nem keresi a feltűnést és nem szereti a frázisokat. Van bírálati érzéke, a lényegtelen le tudja fejteni a lényegről.

Ugyebár, ez végtelenül egyszerű? Megismerkedtünk a grafológia logikájának a lényegével, anélkül, hogy előtanulmányokat folytattunk volna, tételeket, törvényeket és jeleket ismernénk. A grafológia iránti készséget minden szellemi érdeklődésű ember magában hordja és nem igaz az állítás, hogy az írás és jellem közötti összefüggés meglátásához titokzatos és kivételes látnoki képességekre, telepátikus érzékre volna szükség. Mint azt a leegyszerűsített példából, a két Horváth Pál írásának elemzéséből is láttuk, a grafológiának az alapja az észkokokra támaszkodó következtetés, elsajátításához tehát ítélőképességre van szükség, ami már egymagában kizár az íráslélektanból minden misztikumot. A grafológiát minden józan bírálati érzékkel rendelkező ember megtanulhatja, de természetesen ahhoz, hogy valaki tevőlegesen művelője legyen ennek a tudománynak, a tanulmányokon kívül elsősorban hosszas és igen lelkiismeretes gyakorlatra van szüksége, ami ki fogja fejleszteni az érdeklődőben a *grafológiai intuiciót*. Hogy mi ez az ismeretlen kíváncsi, azt egy hasonlattal szeretném megvilágítani. Például egy úrvezető az autójában órák hosszat keres egy géphibát, amire egy mótorszerelő egy pillanat alatt rá tud mutatni, holott kétségtelen az, hogy az úrvezető is ismeri a kocsiját az utolsó csavarig. Ha megkérdeznék a szerelőt, hogy jött rá ilyen meglepően rövid idő alatt a hibára: maga sem tudná pontosan megmondani, olyasféle választ kapnánk, hogy „úgy érezte“, a hibának ott kell lenni. Ez az *intuición*, vagyis a tudatos logikai működés közbejötté nélküli megismerés, ahol egy felvillanásnak engedve fedezzük fel a keresettet, anélkül, hogy a felfedezéshez vezető gondolatsorra visszamemlékeznénk. Ez azonban nem valami titkos sugallat eredménye, hanem feltétlenül az értelemé, ahol azonban a módszeres megismerést gépesíti a folytonos *gyakorlat*. Az intuición ismeretelméleti jelentőségéhez a modern grafológia egyik újabb iskolája különös — és a sok sajtószeretlenség folytán úgyszólván közismert — magyarázatot fűz, amire később röviden még ki fogunk térni.

Fogalomzavar elkerülése végett az egyes írásjelek részletezése helyett az *írás elemeit* és azokból levonható általános következtetéseket fogom az olvasó elé tárni, ítéletére bízva azt, hogy az írás és lélek közötti kapcsolatkeresés alaptételei mennyiben lépik túl a logikai szintvonalakat. Hangsúlyoznom kell azonban, hogy ezek a tételek sohasem merevek, mert az új grafológia nem fogadja el a régi francia iskola jelmagyarázó elméletét. Michon abbé és követői ugyanis az írásjelek értelméről mintegy szó-

tárt állítottak össze, ahol minden egyes jelnek egy lelki tulajdonság felelt meg. Roppant egyszerű tudomány volt így a grafologizálás, mert a jellemrajz megalkotásához — az *analízishez* — csupán a jelek alapos ismeretére volt szükség. Sokszor valóban fedték ezek a jelek az egyéniséget, — hiszen a michoni iskola tapasztalati jelei közül igen sokat a mai íráslélektan is elfogad és használ — sokszor azonban nevetségesséig hamis jellemrajzokat eredményeztek: az önállótlanok mondott egyéniségről kiderült, hogy diktátor, a zsugorinak bélyegzettről, hogy közismert tékozló és így tovább. A jelmagyarázó elmélet súlyos tévedései nyomán fellépő zavart Klages oszlatta el a *formanívó* (form-niveau = színvonal) rendszerével. A nagy svájci-német íráslélektani bölcselet őt csoportba osztotta az írásokat, az első csoportba a legmagasabb színvonalúakat sorozva, az ötödikbe a legalacsonyabbakat. A tudományos grafológiával foglalkozóknak ma a jellemrajz összeállítása előtt a legelső és egyben talán legnehezebb feladatai közé tartozik az írás formanívójának megállapítása, mert ez döntően befolyásolja az egyes írásjelekből levont következtetéseket. A formanívó megállapításának nincs törvénye, ezt mindig a grafológusnak kell meghatározni és itt csak az ezer és ezer kézírás áttanulmányozásából fejlődött gyakorlatára támaszkodhat. Hogy egy írás az első vagy az utolsó formanívót képviseli-e, az egyáltalában nem függ attól, hogy az írás szép-e vagy csúnya, rendes vagy kapkodó, mert formanívó szempontjából a legjobb írásnak azt tartjuk, amelyben a legkevesebb a szokványos forma, tehát amelyik eredeti, egyéni, átél. Az olvasó maga is megállapíthatja, hogy az alábbi 3. ábrában közölt írás bár kétségtelenül tiszta, jól olvasható és nem csúnya, mégis iskolás, önállótlan, sablonos, tehát alacsonyabb formanívón áll, mint a 4. ábrán bemutatott nem mindennapi, eredetien formált, figyelmet felkeltő írás.

a történelmi, napi események és a földrajzi felfedezések

*7. gyűjtés körében
Bécsben, 1938*

Minél magasabb formanívót képvisel egy kézírás, annál kedvezőbb elbírálás alá esnek az írásban előforduló jelek. Ezt természetesen fogjuk találni, ha meggondoljuk, hogy a jellembeli tulajdonságok megítélésénél nemcsak a grafológus veszi tekintetbe az összegyéniséget, hanem mindenki: maga az olvasó is. Például egy értékes, komoly, szociális egyéniségnél előrelátásnak, céltudatosságnak fogja tekinteni a takarékosági törekvéseket, míg ugyanazt egy kicsinyes, önző, ellenszenves embernél — nagyon helyesen — zsugoriságnak, fősvénységnek, fukarságnak. Így van ez a grafológiánál is, ahol a formanívó az *egész emberről* alkotott benyomást jelenti, tehát, ami az alacsonyabb formanívónál

esetleg *gyávaságot* jelentene, az a magasabb írásoztálynál *óvatosságot* bizonyít, ami a jobbik esetben *nyugalom*, az a rosszabbikban *érzéketlenség*. A tétel színezésére álljon itt egy példa: a széles-alapú, elterpeszkedő nagybetű (5. ábra) mindig az önfelelemelésnek, vagy annak fokozatainak a jele.

En, plis minokut maghi

Addig azonban, amíg ezt a feltűnő jelt az egyes számú — tehát a legelőkelőbb — írásoztályban az erős *öntudat* bizonyítékának osztályoznánk, a második formánívónál esetleg *büszkeségnek*, a harmadiknál már az „*én*“-*kultusz* túlzott kihangsúlyozásával hoznánk összefüggésbe, a negyedik írásnívóban ezt *beképzeltségnek* minősítenénk és az ötödikben — a legalsóbbrendű írások csoportjában — *nevetséges önimádatnak*.

Erre a példára gondolva fogunk az írás főbb elemeivel foglalkozni.

Amint egy kézírást a kezünkbe vesszünk, a legfeltűnőbb azon az írás *hajlásszöge* lesz. Az egyes betűk törzsvonalainak az iránya lehet ugyanis jobbrahajló (2., 3., 4. ábra), lehet balra hajló (5. ábra), de lehet merőleges is (6. ábra).

Kis en, kenen nagy

A jobbfelé hajló írás esik általában a legkedvezőbb megítélés alá. Az ember kézírása jobbra halad, tehát feltétlenül természetellenes, erőszakolt, indokolatlan a betűszáraknak visszafelé való dűtése. A jobbradőlten író ember mindig őszintébb, érzelmi élete fejlettebb: nem számító, jószívű, lovas, segítségére kész, míg a balfelé — hátra — dőlő írás gátlásokat: lefékezettséget, mesterkedtséget, őszinteség hiányát, pózt igazol. Csak ritka esetben — tehát igen magas formánívónál — tekinthetjük ezt esetleg az önfigyelem, az akaraterő bizonyítékának.

A merőleges — álló — írás a megfontolásnak és számításnak a jele, az így író embertípus higgadt, hidegvérű, mentes minden lelkesedéstől; lassú, de biztos ítéletű, nehezen befolyásolható.

Az egyénnek a társadalomhoz való viszonyát, szocialitását, többnyire a *vonalvezetés*, az úgynevezett *duktus* árulja el. A vonalvezetés tulajdonképpen a betűszárakat összekapcsoló vonalak kötésformája és elnevezésük a vonalak rajzából adódik. Az alábbi „nem“ szóban jól megfigyelhetjük a négyféle kötésí módot.

A grafológus előtt a füzéres vonalvezetés a legrokonszenvesebb. A felső — szellemi — zóna felé nyitott füzér a jóakarató, szabad, bátorlelkű, nyílt, mások baja előtt el nem zárkózó ember írásformája, ellentétben a boltívelt íróval, aki mintegy behúzódik betűinek árkádjai alá, többnyire zárkózott, nem alkalmazkodó, magába vonuló egyéniség, a boltív megjelenése az írásban általában az önzés

nen = füzér

nem = boltív

nen = szöglet

nen = fonál

jele, azonban magasnívójú írásban ebből a környezet megválasztására, biztos izlésre, gyakran előkelő életszemléletre következtethetünk.

A szögletes és a fonalas duktus merőben ellentétben állnak formailag, tehát a hozzájuk kapcsolt következtetés is ellentétes lesz. A fonalasan író ember ingadozó, a szögíró makacs; a fonalas írás sokszor fájdalmas tapasztalatok árán szerzett alkalmazkodóképességet, emberismeretet, a részletekkel való nemtörődést, az aprólékoskodás lemosolygását jelenti, a szögírás a hajthatatlanságot, ellenállást, rossz formánívónál kíméletlenkedő hajlamokat igazolhat.

Igen figyelemreméltó körülmény a jellemrajzalkotásnál az írás *nagysága*. Nagy betűkkel író ember, — egészen világos következtetés — nagyvonalúság felé *törekszik*, ami még nem bizonyítja a tényleges nagyvonalúság mellett. Aki nagy betűkkel ír, az szereti kitölteni a helyet az írásával, tehát a tért önmagával: nem szívesen vonul háttérbe, működő embertípus, vállalkozó szellemű, parancsolási vágy él benne, hangos, társaságkedvelő, inkább lovas, mint emberbaráti. Az 1. ábrában közölt írásból kezdeti tettvágyra, hiúságra és önfelelemelésre következtethetünk. Jobb formánívónál a nagy írás önértet, tevékenységet, esetleg bátorságot, szervezési képességeket, mély érzések iránti fogékonyságot fejezhet ki.

Kis betűvel a páthoszt nem szerető, inkább önmagába tekintő ember ír. Kis írás és magas formánívó együttesen (8. ábra) elmélyedést, erős megfigyelő- és ítélőképességet, hitet a hivatásban, fegyelmezettséget, tárgyilagosságot adhat tudunkra.

de enen nept. 1. ing. Öntudat,
nen jól van; visszatér

Gondolkozók, kritikusok, tudósok, írók csaknem kivétel nélkül igen kis betűkkel írnak. Rossz formánívónál viszont a kis írás sok esetben pepecselő természetet, félénk, szárnyalás nélküli, egyhelyben topogó lelket takar.

Az írás nagyságából levonható következtetések-nél óvakodnunk kell az elhamarkodott ítélettől. Például olyan emberről, aki egy életen át helyhez kötve — szűk rovatok közé szorítva — ír, annál csak beidegződés a kis írás. Mérlegelnünk kell azt is, hogy a kezdetleges ember mindig igen nagy, ormótlan — úgynevezett „szarkaláb“ — betűkkel ír: általában a nők is nagyobb betűket használnak, mint a férfiak. Az óvatos bírálat feltétlen fontosságára egy nagy betűkből összetevődött írás (9. ábra) rövid vizsgál-

lata fog rámutatni, ahol az írás egyéb jellegzetességei a jellemteni képet megváltoztatják.

*Valamit még kellett
tenni az életünkkel,
még nem volna az.*

Itt az írás nagyságát inkább a magassága adja, mint a szélessége, az író tehát nem teret, érvényesülést keres, hanem csupán önérzetes, szabad szellemű ember. Az írás egyszerű, dísztelen és mégsem kopár: a vonalakban harmónia él (jellemző például a „volna” szó *v* és *o* betűjét összekapcsoló görbének szinte zenei ívelése). Nyilvánvaló, hogy az ember, akinek ilyen leegyszerűsített és izléses vonalakban fejeződik ki az egyénisége, nem lehet hangos, szónoki, társasági típus, hanem inkább halk, túlzásoktól mentes. Az írás szabályossága az akaratit élet fejlettségét bizonyítja, ami azonban befelé és nem kifelé irányul, tehát szigorú szemléletet, szíldráságot jelent. Ami hiányzik az író egyéniségéből, az éppen: a tettvágy. Viszont nem találjuk nyomát — bár női írás — az ábrándozási, regényességi hajlamoknak és a lelkesedésnek sem.

Éppen ilyen óvatosan, mondhatnám kételkedve kezeli a grafológus az írás kötöttségének a kérdését is. *Kötöttnek* a folyamatos írást nevezzük, ahol a betűk megszakítás nélkül vannak egymáshoz kapcsolva (2., 3. ábra), míg a *kötetlen* írásnál az egyes betűk között hézagokat találunk (4., 6. ábra). Amíg tehát a teljesen kötött író egy mondat leírásánál egyáltalában nem emeli fel az íróeszközt a papírosról, addig a kötetlenül író ezt gyakran megteszi. Most már igen egyszerű volna felállítani a tételt, hogy a folyamatos írás folyamatos, gyors gondolatmenet eredménye, míg a szaggatott írás nehéz, elakadó gondolkodást jelent. Az igazság azonban nem minden esetben ez: ezt a szabályt a kötött írás csak jó formánívóban fedi, a kötetlen írás pedig alacsony színvonalú írásban. Magas írásnívó kötetlen írással párosulva: éppen a csiszolt agyú, szellemes ember írásformája; a szaggatás itt nem gondolat-szegénység jele, hanem ellenkezőleg: a folytonos kezdeményezésé, új ötletek keresésé. Viszont rossz benyomást keltő írásban a kötöttség elgépiesedett gondolatmenetet, utánzást, általánosítást, robotszellemet jelenthet. Igen sokszor az üres, de „jósvádájú”, zsúfú-típusú ember ír így. A legtöbb grafológus véleménye szerint a túlságosan kidiszított, cikornyás, szövevényes, de ennek dacára erősen kötött írás (1. ábra) hazudozó hajlamokat árul el. A következtetés igen észszerű.

Éppen az észszerűség kapcsán, az eddig elmondottakkal mintegy szembehelyezve szeretném végül megemlíteni, hogy van egy új grafológiai irányzat, amely elveti a logikai iskola tanait és ösztönös „megérzésekre” hivatkozva folytat íráslélektani kutatásokat. Az ösztönös grafológus megérzésének alapja — szerintük — az intuición, illetve ennek a képességnek a „látnoki” értelmezése. Állítják, hogy a kézírásból nemcsak karakterológiai — jellemteni — vonások és bizonyos szellemi képességek állapít-

hatók meg, hanem az író belerajzolja írásába a vágyait, céljait, problémáit, multját. A kézírásnak *képszerűsége* van — mondják — és az intuiciónnal rendelkező grafológus meglátja ezeket a képeket. Így például „meglátják” az utazni szándékozó ember írásában a vonatfüstöt, az öngyilkossági gondolatokkal foglalkozóéban a kötélhurok kivetődő rajzát, a betörő írásában a feszítővasat, a volt fegyencében a börtönablak rácsát és így tovább. A tudományos íráslélektan megtagadja ezeket az ösztönösöknek nevezett grafológusokat, akiknek szellemi vezérük a nálunk is sokat szereplő Rafael *Schermann*; bár tárgyilagosan meg kell állapítani, hogy sokan közülük tényleg eredményeket tudnak felmutatni, ennek azonban — mint azt egy neves grafológus megjegyezte — az a magyarázata, hogy a tévedéseiket viszont — nem mutatják fel.

Az ösztönös grafológiáról csupán azért emlékeztem meg, mert éppen ennek az irányzatnak a képviselői azok, akik a nagy nyilvánosság előtt a legtöbbet szerepelnek: nevüket ott találjuk sajtónyilatkozatokban, „telepátikus esté”-ket hirdető plakátokon, ügyes reklámokban. Telepátikus képességeiket senki sem vonja kétségbe, de ez nem íráslélektan. A komoly grafológia nem képesség, hanem tudomány, melynek jelentősebb tételeit sorakoztattam fel eddig az olvasó előtt s éppen arra törekedtem, hogy nem a tételek részletezésére, hanem azok *észszerűségére* világítsak rá. Nagyobb teret és elmélyedést kívánó részletekről — így többek között a zóna-elméletéről, a szárkülönbözetéről, vagy az egyes írásjelekhez fűzött következtetésekről, kezdő- és végvonalokról, ékezetekről — nem írtam, mert cikkemnek nem lehet grafológiai kiképzés a célja, hanem kifejezetten csak bizonyítás útján megkísérelt figyelemfelkeltés.

Ma, amikor a grafológia a készülő iskolai írásreform folytán beláthatatlan fejlődés küszöbén áll, mikor — minden tudomány kiforrottságának jeleként — már specializálódik az íráslélektan és külön irodalma van a betegek, bűnözők, a gyermekek, a nők, sőt a névalírások íráslélektanának, úgy azt hiszem, nem időszerűtlen az érdeklődés felkeltése egy kutató — és sokszor tudatalatti mélységeket kutató — tudomány iránt, hiszen ennek a lapnak az olvasói közül igen sokan, elsősorban a bűnügyi lélektan ismerői s gyakorlati alkalmazói, akiknek elhivatásuk a lélek és cselekmény, az ok és tett összefüggéseinek a keresése, tudják legjobban, hogy mily kusza szövevények fedik el az ösztönök szakadékait és milyen különös rezdülésekben mutatja meg sokszor elrejtett arcát az ismeretlen ember.

•
Mult év november hónapjában a szombathelyi őrsparancsnokképző iskolánál képességvizsgálatok folytak. A vizgabizottság engedélyével, — csupán érdekes és egyéni kísérletként, — a vizgárobcsajtottak közül húsz csendőrnek az írását előre bekértem és ezeket egyenként analizáltam; ügyelve arra, hogy azokra a kérdésekre adjak íráslélektani úton feleletet, amelyet a képességvizsgálat is keres, tehát főleg a figyelem, az intelligencia, a kifejezőképesség, a fantázia és a találékonyság mérvére. A képességvizsgálati lelet — az összehasonlítás után — igazolta az analizist, tehát a pszichotechnikai kísérletek megerősítették az íráslélektani következtetéseket.

Nagyszombat-estén.

Keresztfánk áll még Trianonban
És az igazság is halva még —
Amde a feltárt sírhalomban
Feltámadásra már fákllya ég.

Diadal, a harangok zúgnak —
Pogányok, most meg kell térnetek!
Krisztus él, az orgonák búgnak —
Árva magyarok, reméljete!

A hamisság még uralkodik,
Homályt borít, ködöket ereszt —
De ködön át is ide látszik:

Kél már a nap, ragyog a kereszt!

Bajkay Lajos.

Feltámadunk!

Hiába üvöltött a nép
„Feszítsdmeget“ még az elébb,
Kinek kezéből pálma hullt
És aki új látást tanult:
Az látni tudta Mesterét!

Ki a sebekre írt adott,
S látóvá csodált sok vakot,
Ki szenvedve is szeretett,
Ki maga volt a szeretet:
A szent halott feltámadott!

Feltámadsz te is nemzetem:
Új-Jézus minden ezreden.
Erre tanít az Istened,
Csak bizva nyujtsd felé kezed,
Feltámadsz győzedelmesen!

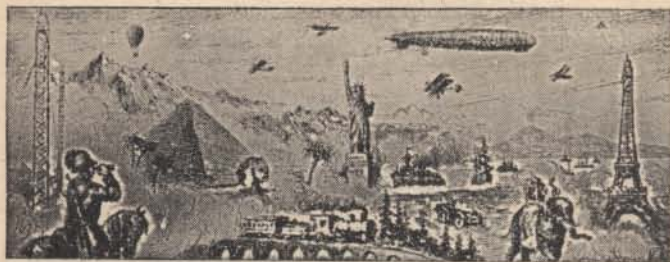
Ki más népekért vért adál,
S így tört rád a mártír-halál,
Ki védted Jézus szent hitét
És Jézus keresztjét vivéd,
Sziklasír nem lehet hazád!

Judások csókja ködbe vesz.
Nem lesz több farizeusi nesz,
S a pribék-had majd porba hull
És Jézus lesz megint az Úr:
A kereszt igazsága ez!

E kálváriás csonka föld
Szent ígés nagy mezőket ölt
És minden megcsúfolt darab
A hívő magyaré marad
És összeforr, mi összetört.

Feltámadunk, higgyétek el
Élő hitünk reményével.
Zord tél után jön a tavasz,
Mely a fagyból rügyet fakaszt,
S hozsannát zeng szerte-széjjel!

vitész dr. Gereöffy Géza százados.

Portyázás.

Erdélyt most már közigazgatásilag is eltörlik a románok. Új térképet csinálnak s ezen már nem lesz Erdély, nem lesz Besszarábia, nem lesz egyetlen történelmi múltú földdarab. Ezeket a határokat kiradírozzák és újakat rajzolnak a helyükbe. S az új közigazgatási határok vegyesfelvágottat csinálnak abból az erőszakosan összehordott országból, amit most Nagyromániának neveznek.

Olyan ez, mintha a tifuszos ember gyógyítását kozmetikusra bízák. A kiütéseket vastag szépítőkrémekkel és festékekkel el lehet kendőzni, de ez még nem a gyógyulás. Sőt éppen ez a felbomlás biztos útja, mert a külső átmázolására fordított idő és erő eltereli a figyelmet magáról a betegségről. Hiába nyomnak új térképeket, hiába festik át a cégtáblákat, hiába kényszerítik idegen szóra a magyar ajkakat, hiába törlik a szótárból az ősi Csik és Háromszék megyéket, Erdély Erdély marad, mert hegyek, folyók, síkok és fajok, történelmi multak kozmetikával, nyomdafestékekkel nem formálhatók.

Vannak rá adataink, hogy az erdélyi román is erdélyinek érzi és vallja magát. Arra is vannak adataink, hogy sokszor erdélyi román ezt a külön erdélyiséget szívesebben vállalja a magyarral barátságban, mint a bukaresti testvériséget. A cseh, tót és lengyel, a horvát és a szerb mind szláv, mégis micsoda mélységes ellentétek vannak ezek között a népek között. Hiába a hasonlóan hangzó nyelv, ha nincs meg a közös lélek, amit a földrajz és évszázadok külön-külön történelme alakított. Hiába akarják most az erdélyi románnal elhitetni, hogy Erdély és Besszarábia között nincs különbség, ezt az erdélyi román nem fogja elhinni soha. És minél erőszakosabban akarják ezt az erdélyiséget kioltni belőle, annál jobban el fog az mélyedni. Mire Bukarest rájön erre, már késő lesz.

Mi magyarok már megtanultuk ezt, mert a mi történelmünknek bőséges tapasztalatai vannak arról, hogy ez a külön erdélyiség volt, van és mindig lesz. Mi akkor is tudtuk ezt, amikor Erdély a térképen is Budapesthez tartozott. Mi mindig számoltunk ezzel és soha senkit fejbe nem vertünk azért, mert büszkén erdélyinek vallotta magát. Mi inkább még melengettük ezt az érzést, mert a magyar nemzet politikai érettsége tudta és tudja, hogy amit a valóságos élet megteremtett, azt sem bottal, sem bájitallal eltüntetni nem lehet.

Lehet tehát az új román térkép akármilyen, Erdély Erdély marad. S ebben mindig egyek lesznek: magyarok, románok, szászok. Erdélynek külön zrt vérkeringése van s azt nem lehet Bukarestbe irányítani. Ez a vérkeringés Budapesttel keresi a kapcsolatot, mert minden valóságos élettörvény erre vonzza. Ezért nem féltjük mi Erdélyt és ezért tudjuk bizto-

san, hogy az új térképen az erdélyi román szeme és lelke is meglátja az örökhatárt: a Kárpátokat.

A miniszter azt mondotta az országgyűlésen: bízik benne, hogy a tisztviselői kar a kipróbált hűséggel és áldozatkészséggel vesz részt a most megindult nagy nemzetépítő munkában.

Mi nem vagyunk tisztviselők, de úgy érezzük, hogy ránk is vonatkoznak ezek a szavak. Mi is tudjuk, miről van szó és mi is rántunk egyet a puskaszíjon: igen, rendelkezésre állunk minden erőnkkel. Egész lelkünkkel és szívünkkel öröközünk az ország nyugalma fölött, hogy az elkezdett nagy mű elkészülhessen. Tudjuk, hogy új korszak küszöbén állunk: a hatalmas magyar hadsereg, a több magyar egészség és kenyér korszakának a küszöbén. Hiszen ha az elmúlt sötét évek, a nyomorúság, az üldözöttség, mindenféle halálos veszedelmek során meg tudtuk őrizni ennek az országnak a nyugalma, akkor már a jövőendő könnyebb feladatot igazán nem lesz nehéz megoldani.

Hűséggel és áldozatkészen vigyázunk a rendre, biztonságra. Kétszeres éberséggel, mert tisztában vagyunk vele, hogy nemzeti céljaink most már csak egy ponton bukhathának el: a belső rend felborulásán. Minden más bajt kivédtünk s ezután még biztosabban kivédünk, ha a belső rendünk szilárd. Megértük azt, hogy Trianon eredeti elgondolásában nincs többé és meg fogjuk érni, hogy Trianon semmiféle elgondolásban nem fog létezni többé, de csak úgy, ha az ország belső nyugalma rendíthetetlen marad.

Minden bajtársunknak tisztában kell lennie azzal a történelmi feladattal, amit a vállán visel. Minden egyes csendőr pillére és bástyája a nemzet életének és közeledő jobb sorsának. Olyan megtisztelő hivatás ez, amire a hatodik unokánk is büszke lesz. Hát ezt a nagy tisztességet, ezt a kiválasztottságot megköszönjük a nemzetnek: dolgozzék csak nyugodtan mindenki, a rend jókezekben van.

Cseh pénzügyőrök magyar bort ittak Beregszászon s ez az idegen gyomornak csiklandós nedű elvette az eszüket. A főtérén puskatussal kezdték ragdálni a magyarokat mondván: „Kiirtunk benneteket, hogy kutya se maradjon a fajtátokból!”

Őszintén szólva, mi kissé másként képzeltük a megszorított csehek jövőendő nemzetiségi politikáját. Nem is nagyon hisszük, hogy a garázda pénzügyőrök dicséretet kaptak volna fellebbezőiktől ezért a hősködésükért. De hát borban az igazság. Ennek a két lerészegedett cseh pénzügyőrnek a lelkéből kirobbant az, amit józan állapotban mosollyal olyan művésziességgel el tud minden cseh takarni. Mosolyognak, udvariasak, szájuk a népdemokrácia szent egyenlőségét hirdeti s ezt annyi agyafürtséggel, olyan remek színjátszással tudják csinálni, hogy értizedekig megszáditották vele a félvilágot.

De most vége ennek. A világ minden tájáról kapják a csehek a jótanácsot, hogy béküljenek ki a nemzetiségeikkel. Talán békülnének is, de hogyan, mikor a nemzetiségek annyifélék és annyian vannak, hogy a cseh maga kisebbség az országában.

Kínos, keserves ügyek ezek, elhisszük a cseheknek. És megértjük, hogy egyetlen vigaszt a jóféle magyar bor mámorában találnak. Az legalább ki-

hozza belőlük, amit húszév óta kényszeredett mosollyal kellett takarniok: engesztelhetetlen gyűlöletet mindennel szemben, ami magyar és a deliriumos rémületet mindentől, aki és ami nem cseh. Szavallhatnak nekünk cseh politikusok megegyezésről, megbékülésről, mi már csak ennek a két berugott cseh fináncnak hiszünk. És bizonyára így vannak vele a csehek kivételével mindazok a milliók is, akik a cseh állam területén élnek keserves életüket.

Argentínában forradalmi tömegtüntetések zajlottak le mostanában. Igaz, hogy erre az argentinoknak bőven megvolt az okuk: csak így tudták elérni, hogy futbalcsapatuk résztvegyen a párisi világ bajnoki futballtornán.

Jó soruk lehet ezeknek az argentinoknak! Ilyesmért forradalmat csinálni a mi fogalmaink szerint annyi, mintha mi a legyet géppuskával lövöldöznénk. Jellemző az eset a népek különböző vérmérsékletére. A magyar ember ugyan nem emel barrikád, ha a csapatunk kimarad a futballtornából. Ilyenkor látjuk, hogy a mi népünk minden virtusossága mellett is mennyire higgadt. Mennyire komoly. Milyen kitartó és a bajban is szótlan, türelmes. Mennyi néma hősiesség van a mi fajtánkban az ilyen bohócforradalmakat játszó népekkel szemben. Milyen mélységes nyugalom, önmérséklet, bölcsesség szabályozza a magyar élet annyi küzdelmét, kínzó lemondását és annyi méltatlan szenvedését itt, az európai nemzetek életközösségében.

Ebből a távolról felvillanó argentin jelenetből is megláthatjuk fajtánk minden értékét. Ezt a halatlannul szívós, okos, nyugodt, küzdeni tudó magyar fajtát. Ezt akarták hát csak úgy elfűjni a térképéről? Miközben más népek futballforradalmat játszanak és mégis — élnek...

Egy angol hittérítő prédikált mostanában Budapesten s az egyik tudósításban azt olvassuk, hogy a vezető rendező csendőrmesteri egyenruhát viselt.

Nem túl nagy dolog, de mégis kellemetlen beállítása a csendőr egyenruhának. Igen sok olvasó azt hiszi, hogy csakugyan csendőr tevékenykedett az angol igehirdető körül. Isten tudja, nincs túlságos szerencsénk a fővárosi lapokkal, ha valahova bennünket is beillesztenek. Ugyan már, mi közünk nekünk ehhez a prédikáló angliushoz? Nem hiszszük, hogy valamelyik bajtársunk egyéni buzgalomról lenne itt szó, hanem inkább tévedésről. Hiszen az egyenruhákat olyan könnyen össze lehet tévesztgetni. De hát így talán érdekesebb a tudósítás. Ha már annyiféle rendű és rangú ember felvonul egy-egy ilyen hittérítésen, miért ne lenne köztük csendőr is?

Hát nincs köztük! Mi a templomba járunk imádkozni, tessék ezt mindenkinek tudomásul venni.

A Knox-erőd Amerikában van. Ha van. Ujsághírek szerint igen. Számokban kifejezhetetlen dollárértékű aranyat őriznek benne. Gombnyomásra működő technikai csodák várrendszere őrzi a kincset. Gombnyomásra a tenger alá süllyeszthető a vár és gombnyomásra a felhők közé emelhető, már ahogyan a soros őrősparancsnok ízlése diktálja. Lehet, hogy a déli sarktól az északi sarkig alagutat is ástak az

amerikánusok, hogy legyen rejtett mozgási tér, ha szorul a kapca. Bizonyára van nekik valami ikszsugaruk is, amivel tízezer kilométerről le lehet bökní a támadó gangszterek fejről a sapkát, hogy miközben lehajolnak utána, kellő idő álljon rendelkezésre a Himalája tetejére szerelt hatszázláb ürméretű vésszirénák megszólaltatására, mire a tengeralattjáró hajók egyetlen zseniális gombnyomásra kímásznak a partra, háromegészkéttized másodperc alatt átalakulnak szárazföldi csatalénnyé és ezzel léprecsalják a mit sem sejtő gangsztereket, akik így kénytelenek repülőbiciklijükre pattanva, békés családi otthonaikba széledni, mondván otthon külön-külön mindegyik: — Heló!...

Ha igaztalanok akarnánk lenni Amerika iránt, akkor azt mondanók, hogy ez a zagyvosság Amerika. De szó sincs erről. Amerikában éppen olyan egyszerűen, természetesen megy minden, mint másutt a világon. Csak az Amerikáról szóló hírek ilyen borzalmasak. Igazán nem tudjuk elképzelni, miféle érdek lehet abban, hogy Amerikáról annyi képtelenséget, nagyítást és zöldséget kell az európai hír-olvasó embernek lenyelnie. És nyeli szegény. Mihelyt Amerikáról van szó: minden lehetséges. A német hadsereg felderítő járőrnek sem volna elegendő az amerikai gangszterek ellen, a jenki azonban megint csak azt mondja: — Heló! — a rágógumit áthelyezi a balfogsorra, megnyom egy gombot, mire hetvenezer gangszter-géppuskában paszullyá változik a golyó. Az amerikai számára nincs lehetetlen, nincs meglepő, ha nem elég a két füle, hirtelenében növeszt magának még kettőt, a jenki csak mosolyog egyet s a világ kifordul a sarkából. Heló! — mondja a jenki s ez ellen nincs appelláta, erre Napoleon is magára huzza a szemfedőt a sírjában, ki se mer pislogni alóla.

Mire jó ez, kinek jó ez, ördög tudja! Hát mi most leleplezzük a jenkit a maga helójával, ami a moziban olyan tekintélyt-parancsoló. Heló ide, heló oda, tovább nem tűri a gyomrunk ezeket az Amerikáról költött zöldségeket. Az amerikai ember jámboran dolgozik reggeltől estig, vacsora után pedig elmosogatja a tányérokat az asszony helyett. Ez az igazság. Kicsit kiábrándító azoknak, akik a jenkiiben hovatovább félistent látnak filmek és hírek nyomán, de ez a valóság. Akkor pedig a magyar ember már még sem alábbvaló, mert neki vacsora után már csak a pipafüst marad. S ha talán annyi nyomkodni való gomb nálunk nem is akad, azért oda tudunk suhítani, ahova célszerű. Mi a gangsztert egyszerűen és szerényen kapcabetyárnak nevezzük, de el is bánunk vele erődök nélkül. Egyáltalában: nem hiszünk az olyan híreknek, hogy a külföld bármiben is olyan hatemelet magasán állana fölöttünk. Ezzel körülbelül meg is fogtuk a dolog lényegét s ezután írhatnak nekünk akármilyen amerikai nagyszerűségekről és zöldségekről, legfeljebb nevetünk rajta.

Fényképpályázatot

hirdetünk. A feltételek azonosak az 1936. évi 12. számunkban közöltekkel. Határidő: 1938 október 31, az eredményt a december 1-i számunkban fogjuk közölni. A legjobb fényképet az anyag színvonala arányában fogjuk jutalmazni.

Magyar húsvét.

Mikor lesz már magyar húsvét,
Mondjátok meg nekem.
Mikor ragyog újra napfény
A bús magyar égen?

Mikor lesz már magyar húsvét,
Mondjátok meg nekem.
Mikor dobog vígan a szív,
Úgy, mint egykor, régen?

Mikor lesz már magyar húsvét,
Mondjátok meg nekem.
Mikor hangzik majd magyar szó
Az eltépett végen?

Mikor lesz már magyar húsvét,
Mondjátok meg nekem.
Mikor kalács, friss pecsenye,
Fehér terítéken?

Mikor lesz már magyar húsvét,
Mondjátok meg nekem.
Nem gyötörte szívünk a gond
Elég soká, még nem?

Mikor? Mikor? Egyre csak ezt
Sóhajtozom, kérdem.
Segíts Uram! Alázattal
Hajtom meg a térdem.

Feleki Sándor.

Gépjárművek a csendőrségi szolgálatban.

Írta: CZEGLÉDY JENŐ őrnagy.

A Csendőrségi Lapok 1937 augusztus 15-i számában Notus jelzéssel hasonló című cikk jelent meg, amely azt javasolja, hogy a csendőrséget gépjárművekkel kell felszerelni, illetve a már meglévő csendőrségi gépjármű állományt kell szaporítani.

Notus javaslata nem újkeletű. Tízévvvel ezelőtt e kérdéssel kapcsolatban, több nagyobb tanulmány jelent meg lapunkban, mely cikkek számos nézőpontból világították meg a gépesítés kérdését. Idevonatkozó nézeteimet — amelyek főképpen a csendőr légénység elméleti és gyakorlati kiképzési szintjének emelése, a csendőri, általában a közbiztonsági szolgálat fokozottabb ellátása szempontjából fejtegették a gépesítés előnyeit — lapunk 1928 január 10. és 20. számaiban „A kerékpárkérdés” cím alatt kifejtettem. Az ott elmondottak egy évtized ellenére sem vesztek gyakorlati jelentőségükből, sőt a fokozódó szolgálati követelményekre volt figyelemmel a belügy-miniszter úr, amikor a kerékpáron való portyázás ki-próbálására intézkedett. A gépesítés kérdése a mai viszonyaink mellett még inkább időszerű.

Jelen alkalommal egyedüli célom az, hogy maté-szalkai szárnyparancsnoklásom összes szolgálati utazási adatainak felsorolása mellett, rámutassak arra, hogy egy szárnyparancsnok ma mennyit utazik, mennyi időt tölt el csupán utazásra, illetve mennyi az az idő, amit ily címen elfecsérel. Végezetül, csupán számadataimra támaszkodva, azt óhajtom igazolni, hogy egy nagy területtel rendelkező szárny-

parancsnoknál milyen hasznos és tág tere nyílna a gépjármű, helyesebben: gépkocsi használatának. Minden szolgálati utamat pontosan előjegyeztem. Ezeknek összessége és ezen összesített adatokból levont tanulságok képezik tehát a cikkem tárgyát.

Mielőtt az adatok ismertetésére rátérnék, szükségesnek látom nagyvonásokban, általában vázolni a szárnyam szervezetét, földrajzi helyzetét, közlekedési, népességi, közbiztonsági, fegyelmi stb. viszonyait. Ezek a tényezők szoros összefüggésben állanak természetesen a szárnyparancsnoki tevékenységekkel, utazgatásokkal.

A szárny területét az egyesített Szatmár-Ugocsa-Bereg vármegye teljes területe képezi. Megyeszékhely Mátészalka, ahol egyben csendőrsztályparancsnokság is van. A megyében, illetve a szárny területén négy közigazgatási járás van: Mátészalka, Fehérgyarmat, Csenger és Vásárosnamény székhellyel. A szárny területe 2079.63 $\square^2$, lakóinak száma 149.642.

A szárny 3 szakaszra és 13 örsre tagozódik. A rendszeresített létszám 119 fő és 13 ló. A csendőröknek mintegy 20 százaléka állandóan távol van. A szárnyparancsnokságnak az 1936. években 200 kt. és 573 közönséges, a legmozgalmasabb örsnek ugyanabban az évben 158 kt., 382 általános, 1487 bünygyi, a legcsendesebb örsnek 115 kt., 243 általános s végül 320 bünygyi iktató száma volt. A szárny örsei az 1936. évben összesen 8662 bünygyi iktatóban szereplő ügyet intéztek el. A gyűjtőszámok alszámai ezekben az adatokban nem szerepelnek!!

A szárnynak 115 községe van. A legnépesebb a 8980 lelket számláló Mátészalka. A közlekedési viszonyok általában kielégítőek, bár számos község van, amit télvíz idején megközelíteni szinte lehetetlen. A szárny területén 3 vasút- és 2 autobuszvonal húzódik, összesen 196 km. hosszúságban (vasút 137, autobusz 59 km.). A 115 község közül 27-nek vasúti és 16-nak autobusz megállóhelye, állomása van. Összesen tehát 43 községet lehet vasúttal, illetve autobusszal elérni. A fennmaradó 72 községet csakis előfogattal lehet érinteni. A legközelebbi örs 7.8 km-re, a legtávolabbi 51 km-re fekszik. A 13 örs közül 9-et vonattal (6–18 km.), hármat vonattal és autobusszal (17+20, 17+28, 21+30 km.), végül egyet vonattal, autobusszal és előfogattal (21+13+9 km.) lehet elérni. A legközelebbi örsöt vonattal 9 perc, a legtávolabbit vonattal és autobusszal 3 óra alatt érem el. Ehhez hozzá kell számítani az előbbi örsnél 1.8 km-nyi, az utóbbinál 0.18 km-nyi gyaloglási időt, az örs vasút, illetve autobusz megállóhelyétől a laktanyáig, tekintettel arra, hogy a 9 percben és a 3 órában csakis a szállítóeszköz menetideje és a csatlakozásra váró idő van felszámítva. Megemlítem még, hogy a szárny a trianoni határon fekszik, 8 örs határszéli. A szárny részben a román, részben a cseh határral szomszédos. Tekintettel továbbá arra, hogy a szárnyparancsnoki kiszállások szoros összefüggésben állanak a fegyelmi viszonyokkal, megemlítem, hogy a szárnynál a fenytések középárányosát véve alapul, 3 év összes fenytéseiből 1 honvédbíróági ítélet és 15.7 fegyelmi fenytés esik egy esztendőre.

A szárny állapotának ezen általános ismertetését befejezve megemlítem, hogy 3 év alatt 153 esetben kellett nekem, tisztii helyettesemnek és szakaszparancsnokaimnak utazni, (A szemlék itt nem sze-

repelnek, de ezen utazások jórésze azzal időbelileg egybeesik.)

A takarékosági rendelkezések értelmében a kivizsgálásra váró ügyeket gyűjteni, csoportosítani kell a legközelebbi halaszthatatlan kiszállásig, ami rendszerint a szárnyparancsnoknál évi két rendes és egy meglepő szemle. A sürgős ügyek természetesen kivételek. Ott nyomban utazni kell. A felsorolt ügyekkel kapcsolatban közel 3000 kilométer utazásra volna szükség a 3 év alatt.

Rendes szemléim évente szintén átlag 1000 km-nyi utat kívántak. Három év alatt már 6000 kilométer! Szárnyparancsnokság 70 van. Szemlék, ügyek, kivizsgálások mindenütt vannak. Tessék hozzávetőleges kis számadást végezni: mit utaznak csak a szárnyparancsnokok! Csak utazásról van még szó!

A 13 örs közül — mint fentebb említettem — kilencnek van vasutállomása. Ezek az örsraktanyák kivétel nélkül kisebb-nagyobb távolságra esnek az állomástól. A legkisebb távolság 0.42, a legnagyobb 1.96 km. Három örsnek autobusz megállóhelye van. Az egyik megálló 0.18, a másik 0.22 km-re esik a laktanyától. A harmadik örsnél a laktanya előtt áll meg az autóbusz. Végül van egy örs, amely előfogattal közelíthető meg. Ezeknél az örsöknél egy szemle körúttal kapcsolatban, összesen 19.6 km-t kell gyalogni, amely az óránkénti 4 km-es sebességet számítva egy szemleútnál kerekén 5 órára rug, feltéve, ha minden örsön, a szemleút tartama alatt, csak egyszer fordultam meg. Az évenkénti legkevesebb háromszori megjelenést számítva, az ily módon legyalogolt idő kerekén 15 óra. Ezt az egyébként tekintélyesnek nevezhető időt a szolgálatra nézve teljesen elveszítettnek kell tekinteni. Gépkocsin az egész legfeljebb 2 órai út.

Másik lényeges kérdés a helyi vonatok aránylagos lassú menetideje. Ez annál is fontosabb, mert az utak javarészét vasuton kell megtenni. (Az 1936. évi tavaszi szemlén a leutazott 437 km-ből 296 km vasútra esett.) A helyi vonatok 15–20 km-es óránkénti sebességgel haladnak. Ezzel szemben gépjárművek 40–60 km-es sebesség, jó útviszonyok mellett, átlagosnak nevezhető.

Az 1936. évi tavaszi szemle adatait figyelembe véve, a 296 km-es vasúti utat az igen kedvező 20 km-es óránkénti sebesség mellett 15, a 71 km-es előfogati utat óránként 10 km-rel számítva 7, a 70 km-es autóbusz utat az igen kedvező 20 km-es sebességgel számítva, 3½ óra alatt tettem meg. Ez összesen 25½ óra. Ehhez hozzá kell még számítani a szemlekörúttal kapcsolatos 19.6 km-es gyaloglási időt (a vasúti, autobuszmegállóhelytől, állomástól a laktanyáig és vissza), amely út kerekén 5 órára rúg. A végösszeg 30½ óra. Ezzel szemben, gépjármű használata mellett, csak 40 km-es óránkénti sebességet véve alapul, csupán 11½ órai utazásra lett volna szükség. Az idevonatkozó adataim szerint gépkocsival egy szemlével kapcsolatos utazási időnek nagyban és egészben ¾ részét megtakaríthattam volna. Ha az útviszonyok kedvezőek, négy, illetve ötszörös időmegtakarításra feltétlenül lehet számítani. A szárnyparancsnoknak mindig több és több dolga van és lesz. Az idejével — nagy erőfeszítések árán is — alig jön ki. Nincs haszontalanabb idő, mint a poroszkáló vagy a sárban dagasztó előfogaton eltöltött órák. A szárnyparancsnok előtt a munka, amely végett utazik, mögötte, otthon szaporodnak

az ügyek. Gépkocsin $\frac{2}{3}$ részt megtakaríthatna és ezekre fordíthatná azt.

A szolgálati utazásokkal kapcsolatos időmegtakarításon kívül különös előnye lenne a gépjárművek rendszeresítésének az is, hogy a szárnyparancsnok helyhezkööttsége megszűnne. A szárnyparancsnok az őrsével gyakrabban érintkezhetne. A mai rendszer mellett egy-egy szakasz leszemlélése 7—10, sőt még több napba kerül. Esetleg az egyik szakasz szemléje után közvetlenül következik a másik szakasz is. Ily módon — leszámítva a két szakasz közé eső vasárnapot — előfordul, hogy a szárnyparancsnok 3—4 hétig egyhuzamban távol van állomáshelyétől. A gépjárművek rendszeresítése esetén a mai szemlerendszerrel is szakítani lehetne, a szárnyparancsnok hosszú távollétére nem lenne szükség. Sőt, dolgavégeztével estére állomáshelyére vissza is térhetne. Nem kényszerülne az őrsökön éjjelezni, mely körülménynek a szolgálat szempontjából semmi gyakorlati jelentősége nincs. A gépesítés ilyen irányú előnyeinek a fejtegetése túllépi cikkem keretét. Ezzel nem is foglalkozom. E néhány szóval csupán a figyelmet akartam felhívni arra a körülményre, hogy a gépesítésben rejlő két különös érték a *mozgékonytságot* és a *gyorsaságot*, a

szolgálat szempontjából ma még felbecsülhetetlen előnyökkel lehetne biztosítani.

Fejtegetéseimmel kapcsolatban levont végkövetkeztetésem a következők:

1. A szárnyparancsnok a mai rendszer és szolgálati követelmények mellett sokat utazik, nagyon sok időt tölt távol állomáshelyétől, ekként az őrsökhöz legközelebb eső tiszti alosztály parancsnokságot az év tekintélyes részében más vezeti. (Kinevezett tiszti helyettes a legtöbb helyen nincs.)

2. A kényszerű sok utazás a mai követelményekkel merőben ellentétben álló, időtrabló, lassú. helyi vonatjáratokon, előfogaton és gyalogszerrel bonyolódik le.

3. A gépjárművek rendszeresítése esetén a jelenlegi utazásra fordított idővel szemben négyszörös utazási időmegtakarítás érhető el.

4. A gépesítésben rejlő, egyelőre még felbecsülhetetlen előnyöket értékesítve, mindenképp előtérbe kerülne a sok időbe kerülő szemlerendszer megváltoztatására. A szemléknél követendő irányelv akkor az kell, hogy legyen: kevés időt töltve, sokszor megfordulni az őrsökön. Így nem halmozódik fel a munka a szárnynál, egy-egy kivizsgálásra nem kell

hónapokig várni s ami a legfontosabb, rövid időre távozik a szárnyparancsnok állomáshelyéről.

5. 10—15 helyen szétszórta 100—120 csendőrének nevelését, irányítását, ellenőrzését jobban tudni feljesíteni a szárnyparancsnok, ha a kellő mozgékonyasága meg lenne.

Egy internált emlékiratai.

Írta: ROVÁS ROVÓ.

Úgy írom le, amint történt. Csak a neveket ferdítem, vagy haligatom el magaméval együtt. Nem kell ennek okát adni, tudja mindenki.

I.

Az utazás.

Az 1919. év június havában, mikor a románok megszállották Nagyváradot, azokat a csendőröket és hivatásos altiszteket, akiket Nagyvárad környékén találtak, különféle ürügyek alatt a román hatóságoknál való jelentkezésre szólították fel, mikor pedig jelentkeztek, vonatba rakták őket és elszállították Brassóba, az internáló táborba. Így mentem én is húsz-harmincad magammal egy teherkocsiban, szomorkodva, elfásultan. Négy román vigyázott ránk hosszú orosz puskákkal. A vonatunk minden állomáson őrzőgő románokkal telt vonatokkal találkozott. Aki magyar volt, lehajtott fejjel hallgatott.

Délután érkezünk meg a székelykocsárdi állomásra, amelyet egy pópa, a falu román lakosságának jelenlétében nagy hókuszpókusszal éppen akkor keresztelt át valami fantasztikus román névre s méltatta a nap jelentőségét. A csendőrökre valahogy nagyon haragudhatott, mert mikor a kísérő katonáktól megtudta, hogy a kocsiban a kísértek között csendőrök is vannak — polgári ruhában —, rólunk kezdett prédikálni. A prédikáció menete körülbelül ez volt:

— Látjátok, románok! Ti, az igaz és szent Domnyező valódi népe! Magyar csendőrök vannak itt elöttetek, a vagonba zárva! Akik a ti gyermekeiteket a lábuknál fogva csapdosták a földhöz és a testvéretek hasát felhasítva, a beleit a kezükre tekerve húzták ki belőle! S ezt a hitványok veletek tették! Ezt még meg fogjátok érezni, kutya magyarok! Szent Ioglakozásom tiltja, hogy azt mondjam nektek, románok, hogy üssétek agyon őket, mint a veszett kutyát, pedig százszor megérdemelnek!

Bár az összegyűlteket között haretetet járt, értemes román emberek is voltak s a többi hiába kutatott a fejében olyan emlékek után, hogy a magyar csendőrök a pópa szerint bántak volna el valakivel, mivel látszott, hogy a pópa is, hívei több része is ivott, a helyzet ránk nézve kezdett veszedelmes lenni, annál is inkább, mert a négy katona is kezdett a vagonból kikászolódni. Ekkor közülünk egy Nika György nevű csendőrtörzsőrmester, ki maga is román származású volt, a kocsai ajtajába állott és figyelmeztette a négy katonát, hogy nem akadályozzuk ugyan meg őket, hogy le ne szálljanak, ha úgy tartja a kedvük, de mivel mi foglyok vagyunk, őket pedig azért állították oda melénk, hogy őrizzenek meg bennünket, csak úgy szállhat-

nak ki, ha a puskákat ott hagyják. Míg Nika beszélt, mi, a többiek körülállottuk a katonákat, akik látva elszántságunkat, nem merték kenyértörésre vinni a dolgot. Most Nika az ajtóba állott s a pópának kezdett a lelkére beszélni, zengő román nyelven:

— Domnu Párine! Most már eleget hazudtál itt ezeknek a becsületes embereknek, akik hareteteket is jártak, velünk együtt, te meg azalatt itthon símogattad az asszonyokat! Megértettem, amit mondtál, mert én is román vagyok, amire büszke is voltam, míg téged nem láttalak! Hogy pedig bebizonyítsam, hogy a magyar csendőr is ember, most ideállok és azt mondom: álljon elő az az ember, akivel a magyar csendőr valami igazságtalanságot tett, mondja itt szemembe és én szégyeltemben itt lövöm magamat azonnal föbe elöttetek! — Nika szép szál ember volt és látszott, hogy különösen a nőkre hatása volt a beszédjének. Már úgy látszott, hogy nem lesz semmi baj, mikor egy ragyás, pohos román előbujt a többi közül és így szólt Nikához:

— Lőheted magad föbe, mert én itt vagyok, velem nagy igazságtalanságot tett a magyar csendőr, bizonyítom az egész faluval: elszerezte a feleségemet!

Nika nem vesztette el a fejét, hanem így szólt:

— Állj ide jó ember, előbb hadd lássalak! Úgy látom igazat beszélsz! — A román egészen előre bujt, ekkor Nika újra megszólalt:

— Látlak, jó ember, látlak! Becsületes emberek, szép asszonyok, kik itt álltok, ti már láttátok ezt az embert előbb is! Hát most jó ember, figyelj. én kérlek téled valamit: Miért nem nézted meg magad előbb a tükörben, mielőtt elvetted azt a bizonyára szerencsétlen asszonyt, akit én ugyan soha nem láttam, de még így is sajnálok! Erre felelj! Te, akitől még a szép ló sem venné el az abrakot!

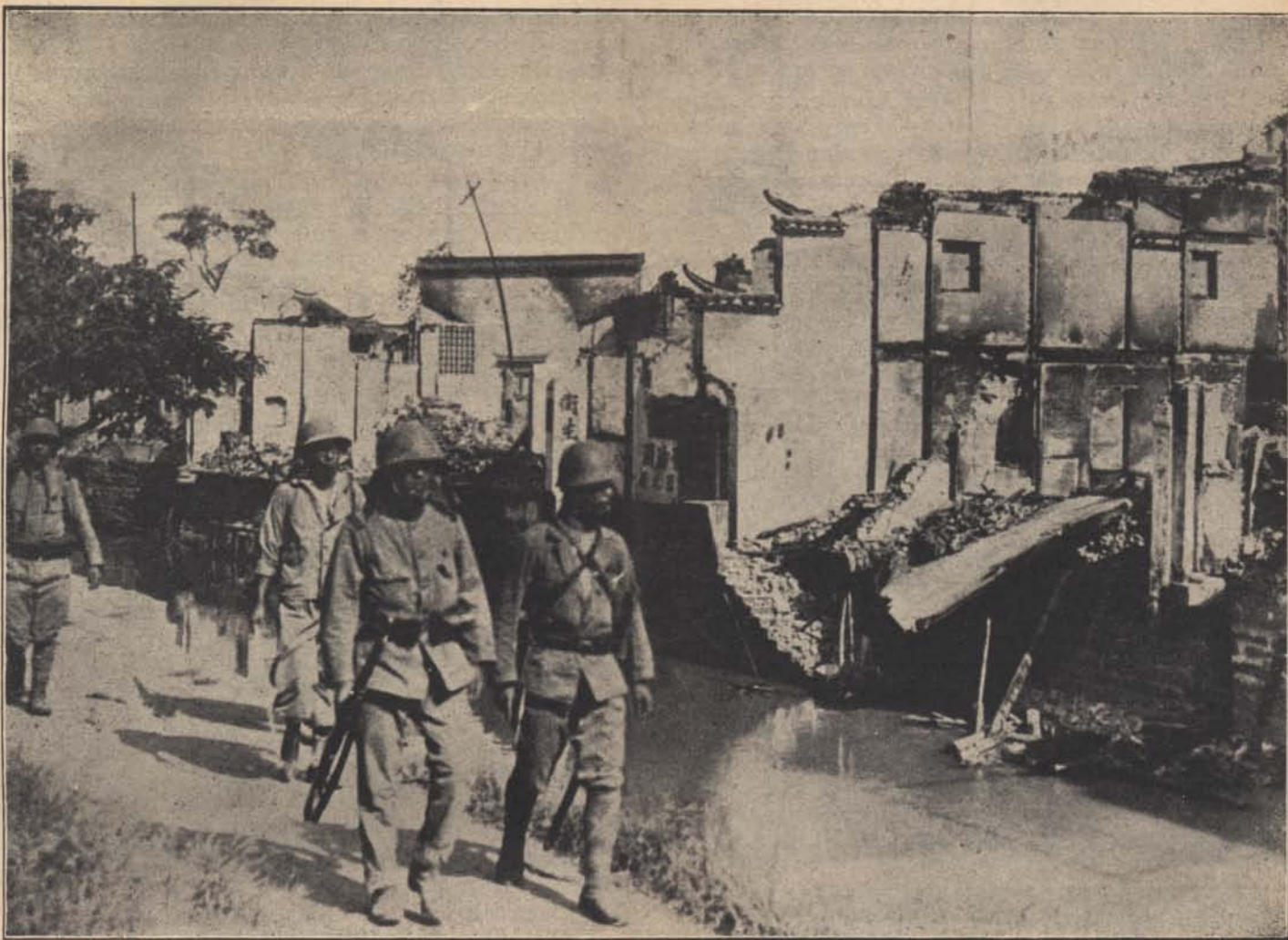
A közönség röhögni kezdett. A pópa ugyan még beszélni akart valamit ellenünk, de a nagy lármában elveszett a hangja. Közben pedig az állomásfőnök, aki maga is magyar ember volt, észrevette, hogy miről van szó, ezért jelt adott a mozdonyvezetőnek, aki szintén magyar ember volt s míg a várt vonat bejött, ide-oda tologatták a vonatunkat az állomásban. Azután elrobogott velünk a vonat, mi pedig fellelegzettünk. Míg Brassóba megérkeztünk, semmi különös nem történt velünk.

II.

A számbavétel.

Brassóban az állomás mellett egy nagy malom volt, ami röviddel azelőtt leégett. Ebbe fából az emeleteket berakták és odatereltek bennünket. Itt találtuk a volt székely hadosztály maradványát is.

Megérkezésem után egy Toma István nevű székely fiú odajött hozzám, mondta, hogy ő is csendőr és felvilágosított a helyzetről, s kért, hogy ami értékes van nálam, azt adjam át neki, mert még ma fürödni és fertőtleníteni visznek bennünket, mikor is még a fürdőben leszünk, a román őrök el fogják lopni mindenemet. Ez volt a szerencsém. Áadtam Tomának mindent, az pedig odahívott egy katonát, s ettől 4 koronáért vásároltam egy öltöny igen rongyos, fertőtleníteni való ruhát, s abba öltözve, a magamét odaadtam Tomának. Csakugyan vittek is

Japánok Kínában.

bennünket, újonnan jöttéket a Fehér-kaszárnyába, a volt honvédlaktanyába, fertőtleníteni. Azonban a legtöbb bajtársat volt aki felvilágosítsa, így a román őrsegnek igen vékony zsákmánya volt. A fertőtlenítés abból állott, hogy le kellett vetkezni és a ruháinkat átvette egy román, mi pedig még a honvédség által épített fürdőben megfürödtünk. A szappanomat és egy törülközőt a rossz kabát zsebébe tettem. Hiába kértem, hogy kivehessem a zsebéből, mert a mosakodásnál szükség lesz rá, úgy tettek, mintha nem is hallották volna. Mikor a ruhát félig elégetve visszahozták, se a szappan, se a törülköző nem volt sehol.

Mikor visszakísértek a malomba, ott már egy őrnagy és főhadnagy várt bennünket. Velük volt valami őrmesterféle is, akit plutonernek tituláltak azok, akik ismerték. Egy asztalt tettek eléjük az udvaron.

Felírták egy papírra a nevét azoknak, akik odaállottak, mint újonnan érkezettek. Én a Toma tanácsára nem állottam oda, mert a rongyos ruhában olyan voltam már, mint aki hetek óta itt van. Toma pedig mondta, hogy nem jobb az avval, ha az embernek a nevét beírkálják ide is, oda is, ha nem muszáj, s ezzel magam is egyetértettem. Mikor már több jelentkező nem akadt, az őrnagy a papírt zsebetette és az őrseg nagy szetrejászkázása közben odébbállottak.

Délben mindenki kapott egy kb. háromnegyed kilós fehér cipőt, ami elég lett volna egy napra, de nagyon hirtelen száradt. Amint mondták, rizsből készült és az amerikai vöröskereszt jóvoltából kaptuk. Kaptunk továbbá egy sajka főzeléket, amiben némelykor imitt-amott egy-egy kis húsdarab is uszált, mindamellett az esti főzelékvacsorával együtt nem halt éhen rajta az éhes ember. Ezzel nem azt mondtam, hogy Debrecenben, a Bika-szállóban ennél különb étkezést ne szolgáltak volna már fel egyszer-másor.

A fürdés utáni délután Tomával az udvaron sétáltam. Láttam, hogy az őrszoba előtti lócán két román kenyérre kenve eszi a szappanomat. Gondolom, mivel a mandulaszappan ezüstpapírban volt, valami finom sajtnak nézte. Nagyon megbámulhattuk őket, mert az egyik román, azt vélvén, hogy megkívántuk a csemegéjét, fület mutatott és így szólt: — Véték volna belétek!

Délután a Toma segítségével megismerkedtem a táborral. Ott volt majdnem az egész székely hadosztálybeli legénység, körülbelül száz csendőr és sok más internált. A szegény székelyhadosztálybeli katonák panaszkodtak, hogy a hadosztályparancsnokkal a fegyverletételkor kötött szerződés szerint őket haza kellett volna bocsátani. Ki is állították az igazolványaikat, azokat azonban jórészt nem nekik, hanem egyes pénzes internáltaknak adták ki.

Este újra a magam ruháját vettem fel és egy darab gyékényen aludtam Tomával együtt, csakúgy, mint azután is mindég, míg meg nem szabadultunk.

Pár nap múlva egy erősen kipúderezett román hadnagy jött a táborba egy szakasszal s azokat a székelly hadosztálybeli katonákat, akiknek az igazolványát már a másik hadnagy eladta, összeterelte. Kitünt, hogy több kellene, mert a városban meneteket akartak rendezni, ezért sorakozót rendeltek. Veszünkre Toma azt javasolta, hogy maradjunk a lépcső alatt, míg sorakoznak, úgyse tudják megolvasni soha, hány ember van. Innen néztük a hasítékon át, hogy a sorakozás után mindazokat, akik, mert rég nem borotválkoztak és rongyos volt a ruhájuk, így meglehetősen vadul néztek ki, a hadnagy a már említett póruljárt székelly katonák és más internáltakból alakított oszlop élére állította. Közben egy román katona felfedezett bennünket és odacsodította a többi, akik a már említett díszes társaság legelejére hajtottak — nagy szidalmak között — bennünket. De még azután is összeszedtek fásszinekből, lépcső alól vagy húsz csendőrt, akik szintén nem akartak első lenni a sorakozásban. A románok fele óromániai volt, akik olyan sebesen hadartak, hogy semmit nem értett belőle az sem, aki tudott románul. Nagy láрма, mutogatás, taszigálás között végre megindultunk a hátsó kapun át a vasúti állomásra. Ott két vagonban románok által valahol Budapest környékén összeszedett kommunisták voltak, — ha ugyan azok voltak — ezeket azután a menetoszlop végére taszigálták és kitoldották velük. Ezután az állomás elé hajtottak bennünket, s ott a kb. hét-nyolcszáz főnyi fogolycsapatot

száz katona körülfogta, s készen tartott, feltűzött szuronyú orosz puskákkal végigkísértek bennünket Brassón, azzal, hogy mi vagyunk a legvérszopóbb kommunista katonaság, akiket a dicső és hős oláh hadseregen kívül ember le nem győzött volna. Ezt egyik téren egy főhadnagy, aki a menetet vezette, ki is hirdette.

S miután bejártak velünk az egész várost, felkísértek bennünket a brassói fellegrvárba, s ettől kezdve ott tanyáztunk július végéig.

III.

Brassó és Fogaras.

A fellegrvárban egy hadnagy vett bennünket pártfogásába, aki mielőtt fényes rangjához jutott volna, dászkál volt valahol a Regátban. Tehetséges ember volt: egy félliter paprikás pálinkát egyház-tában nyelt le. Egyébként hórihorgas, egyszázbélű ember volt, s azon a címen, hogy a sapkája ernyője arasz hosszú volt, a teteje ki volt aranyos sujtással kunkorgatva, zubbonyán pedig óriási zsebeket viselt, amiatt félig franciának érezte magát. Állandóan válszíjas derékövet viselt, amire két álkézi-gránát és egy óriási revolvertáska volt rászerezve. Jobbkeze egy Bulárda nevű szakaszvezető volt, ezenkívül még vagy huszonöt román vigyázott ránk.

A várban már ott találtunk 30—40 csendőr bajtársat, akik szégyenkezve fogadtak bennünket.

Pár nap múlva összeírták a várban lévő csendőrök és hivatásos altisztek neveit s elvittek bennünket Fogarasba.

Fogarasban a honvédlaktanyában szállásoltak el bennünket és a parancsnok egy hosszú szál regátbeli román lett, aki lokotinentnek tiszteltette magát, ami kb. a főhadnagyi rangnak felel meg. Gyengéje volt, hogy minél többször megolvastasson bennünket. Valami ezren lehettünk ott, különféle címeken internáltak, közte vagy százhusz csendőr és vagy ötven hivatásos altiszt. Az ellátás annyiban változott, hogy naponta nem egy egész, hanem csak fél kenyert adtak. Itt találkoztunk a hódmezővásárhelyi és kiskúnhalasi őrsbeli csendőrökkel is, akik igen szépen tudtak citerázni. A citerát sajátkezűleg faragták nyárfából, olfadarabokból bieskával s művészien játszottak rajta.

A napi háromszori, négyszeri számbavétel így történt: Egy szerzsant kiállt az őrszoba elé, felnézett az égre, behunyta a szemét és elkezdett üvölni, olyanformán, mint a kuvasz, mikor tüzet vagy halált érez. Erre 20—25 rongyos román kiszaladt az őrszobából és sorba álltak. Mikor azután a főhadnagy olyan zubbonyban, aminek az alja a horgosinát verte, félvélkás zsebekkel volt díszítve, csipőjére tett jobbkezeében lovaglóstorral, balkezeében a sapkáját lengetve megjelent, a társaság a szerzsant vezénylete alatt nagy szetregjászakázásba kezdett. Ezután széjjelfutottak és mialatt mi az udvaron négyesével sorba állva egy nagy négyszöget formáltunk, futva megolvastak bennünket. A végösszeg sohasem egyezett az előző napi megolvassal, mindig kevesebb volt hárommal-négygel. Végre is a főhadnagynak el-

Bor és cigány nélkül. (Kendi törm. felv. — Salgótarján.)

A harckocsi sem örökéletű...

fogyott a türelme s szónoklatot intézett hozzánk, hogy meg ne merjünk szökni, ellenkező esetre szörnyű dolgokat helyezett kilátásba.

Hetenkint kétszer végigvezettek bennünket a városban is, mint a Tisza mellett vívott harcokban szerzett hadifoglyokat. A város magyar lakosai szomorkodva néztek bennünket és az Apafy Mihály vára szegyenletében majd összedűlt.

Az internáltak közül minden éjjel megszökött három-négy. Az őr hosszasan szokott időzni az épületek bevágásainál, ezalatt történtek a szökések. A szökevények felsegítették egymást a kőfalra, ott leléptek egy szásznak a fal mellett elhúzódó hagymaföldjére. Becsületére legyen mondván a szásznak, dacára, hogy a hagymájába gyalogutat vágtak, nem tett feljelentést. A felfedezés előtti utolsó éjjel két székelő csendőr és egy polgári internált szökött meg. A következő éjjel öt székelő készült a szökésre. Egy internált kihallgatta a beszédjüket, s a főhadnagynak elárulta a tervet. Éjjel mind az öt székelőt megfogták. Másnap az első olvasás alkalmával a négyszög közepére egy locát tettek, arra egymásután rákötötték a szerencsétlen székelőket és egy román mindegyikre huszonötöt ütött egy bottal. A székelők fogcsikorgatva, hang nélkül tűrték. Utoljára a szökési tervet eláruló „magyart“ kötötték fel, aki kezelés közben tett olyan ordítást, hogy majd összedőlt a kaszárnya. Látszott, hogy a román kivételes buzgalommal ütötte. A műtét után fel kellett locsolni. Ezután a főhadnagy beszédet intézett hozzánk, hogy ő igazságos ember. Kifej-

tette, hogy a székelőket azért botoztatta meg, mert szökni akartak, az internáltakat pedig azért, mert bajtársiatlan volt. Ezekután pedig, mintha nem is ő lett volna az, aki annakidején Vöröstoronytól Beszarábiáig futott egyfolytában, napoleoni pózba vágta magát és a félvélőkás zsebeket, amiknek a révén franciának akarta magát érezni, kisasiroztatta a kaszárnyából.

Mindamellet másnap éjjel az öt székelő csak megszökött, mert, mint azt később megtudtuk, a fogolyszöktetés az őrszemek keresetforrása volt, s húsz-harminc korona vagy leu ellenében mehetett Isten hírével, aki akart, mert az eligazítást maga az őrszem végezte. Valószínűleg az egész őrség közkeresetre csinálta a fogolyszöktetést. De hogy a felsőbb parancsnokságok a „megbízható“, regátbeli románokból álló őrséget felelősségre ne vonják, illetve meg ne gyanúsítsák, megbeszélték, hogy a következő éjjel a szökni akarók közül egybe belelőnek. Az erről szóló tanácskozást egyik magyar csendőr, aki tökéletesen tudott románul, de soha nem árulta el, végighallgatta és közölte is minden szobában. Úgy látszik, nem hittek neki, mert aznap éjjel az egyik őr csakugyan agyonlőtt egy internáltat, mikor éppen mászott át a falon. Másnap emiatt valamennyi csendőrt és hivatásos altisztet a pin-cébe zártak és ott voltunk négy napig. Semilyen címen ki nem jutottunk onnan egy percre sem. Enni is alig adtak valamit. Ötödik napon kieresztettek bennünket, mikor is az „igazságos“ főhadnagy szónoklatot intézett hozzánk, miszerint most már, mivel

megszenvedtünk a bűneinkért, ő sem haragszik, mert ezt az igazságérzete úgy kívánja. Megjegyzendő, hogy az agyonlőtt ember egy Lingurár nevű félcigány-féloláh volt, akiről, míg agyon nem lőték, se a csendőrök, se a hivatásos altisztek azt sem tudták, hogy a világon van-e. A jó ég tudja azt csak, hogy a szerencsétlen embert milyen címen internálták. Hogy ennek az agyonlövését és szökését hogy hozta a főhadnagy mivelünk összefüggésbe, s hogy miért zárt minket e miatt a pincébe, azt csak ő tudta volna megmondani.

Augusztus első napjaiban azután vonatra pakoltak újra és Bukarestbe vittek bennünket.

IV.

Az őrség és a kácsor.

Bukarestben az úgynevezett Seidemann lágerben helyeztek el bennünket, ami a háború előtt mosoda volt, s a németek rendezték be fogolytábornak. A románok így kapták készen, s mindjárt elhelyezték benne azt a 2–300 németet, akik a Mackensen hadseregéből a kivonulás után visszamaradtak, abban a hiszemben, hogy a szép román leányok, asszonyok mellett gyönyögetés lesz. A tábor magas épületekkel volt körülvéve, kb. 400 méter hosszan nyúlt el, párhuzamosan az utcával. A végében megmaradt épületekben tovább működött a mosoda, ahol sok nő dolgozott. Ezek közé jöttek a német foglyok szerelmesei, s a tábor udvarára nyíló nagy ablakokon adogatták be nekik a leveleket, pénzt és eleséget. Az ablakhoz menni és a nőkkel beszélgetni ugyan tilos volt, s az ablakok alatt őr állott, azonban állandóan két-három pár, meg több is ott tereferált, mert a román őr ismeri a leu értékét és tudja, hogy az őrségállás nem olyan unalmas, ha az embernek egy jó szivar van a szájában, legfeljebb annyi baj érheti belőle, ha jön az ellenőrzés, hogy át kell adni annak egy pár pofon ellenében.

Az őrség mintegy 30 románból állott, akiket a Dobrudzsában szedtek össze valahol. Valamennyien 40 éven felüli, idős emberek voltak. Fekete, törökös nadrágot viseltek, aminek az ülepe térdig leért, lábukon kincstári bocskort, testükön kopott csukaszürke katonazubbonyt, fejükön undorító kétszarvú, csajla sapkát, vagy pedig méterhosszú, fekete, báránybőr sapkát. Felszerelésük valami régimódi, egylövetű puská volt, melyet szíj helyett kötéldarabon viseltek. A puskára pallosszerű szurony járt. A derekukon madzagra kötve hatalmas tölténytáskát viseltek és egyáltalán nem látszott egyikén sem, hogy valami büszke lenne arra, hogy Románia Máre katonája lehet. Minden vitéznek volt ezenkívül egy fehérvászonból készült hurkostarisznyája (az Érmelléken a napszámosok viselik, ott gunár a neve), nemkülönben egy békanyúzó kése, fakanala és cseréptányérja. A szakasznak volt ezenkívül egy cserépkorsója is, amiből a vizet itták. Békességszerető, jó öregembereknek látszottak, csupán annyi rossz szokás volt bennük, hogy egymástól a bicskát, fakanalat, bocskort minduntalan ellopták. Például, ha Gyorgye evés közben letette a fakanalat maga mellé a földre, hogy mikor már a darabosát kikalazta a cseréptányérból, a vékonyát megigya, a fakanalat többé nem látta. Nem csapott azonban lármát, hanem az első kedvező alkalommal bele-

nyúlt az Ilie gunárjába, s ha fakanalon kívül bicska is került a kezébe, azt is ellopta. A bicska nyelét azután rögtön megherélte, hogy lássák, az neki igaz jószág. Most már Iliének nem volt se fakanala, se bicskája, ő tehát mihelyst alkalom nyílt, Juont károsította meg és így tovább.

A tábor udvarán volt egy raktár is, amely a büszke „Magazin” felírást viselte az ajtaján. Ebbe mindennap hordták be az állomásokról az amerikai vöröskereszt által az internáltak részére adományozott ruhákat, takarókat, bakancsokat, s ebben volt az őrség felszerelése is tárolva. A „magazinár” rendesen egy szakaszvezető vagy őrmester volt. Mármint, ha ma behoztak a raktárba három szekér holmit, biztos volt, hogy éjjel a magazinár legalább kétharmadát ellopja és ugyanazon a szekéren elviteti és eladja annak, aki veszi és ahogy veszi. A táborparancsnok főhadnagy volt, a polgári életben bukaresti gyógyszerész, soha azonban egyenruhát nem viselt, s naponta csak pár órát tartózkodott a táborban. Mikor azután néha a raktárban is megakart nézni, hogy összegyűlt-e ott már annyi ez, amivel érdemes lesz valamit kezdeni, s látta, hogy az állványok üresek, mit is tehetett volna mást, mint eldöntötte a jeles raktárnokot és bevágta a kácsorba.

A kácsor bizony csintalan szerszám s az Isten őrizze tőle még az ellenségemet is, hogy belekerüljön. Egyszerű, négyszögletes deszkaláda, amiben egy rendes természetű ember állva kényelmesen elfér. A hátulján ajtó van, hogy az áldozat besétálhasson. Aki bement, kényelmesen ki is tekintgethet belőle, mert az ember fejének megfelelő magasságban egy szép kerek lyuk volt rajta. Az egészben csak annyi kivetni való volt, hogy az egész kácsor nevű intézmény oldala ki volt verve belülről tűhegyes, hosszú gerebenfog szegekkel, így csak állani lehetett benne mozdulatlanul, mert ha az áldozat megmoccant, a szegek a testébe fúródtak. A kácsor teteje be volt kátrányozva, s rendesen 10 órától délután 4 óráig, míg a pokoli hőség tartott, volt működésben. Amelyik frátyét kivették belőle, már csak félig élt. Három kácsor volt felállítva és mindegyiknek minden nap került lakója. Szerencsájuk volt a románoknak, hogy nem volt több, mert akkor többüknek kellett volna állandóan kácsorozni. Becsületére legyen mondván a románnak, egyszer sem fordult elő, hogy közülünk bárkit is bekácsoroztak volna. Maguk belátták, hogy az csak a románnak való.

Dacára azonban a kácsornak, az egymást sürűn követő raktárosok éppen úgy loptak, mintha kácsor soha nem is lett volna a világon. Ezért a táborparancsnok egy internált magyar csendőrkészőrmestert tett meg raktárnoknak és a román katonáknak a raktárba nem volt szabad be sem lépniük. A járásőrmester valamennyi internált csendőrt és hivatásos altisztet ellátta fehérneművel, lábbelivel, takaróval és felsőruhával. A táborparancsnok ugyan megtiltotta, hogy az ő tudta nélkül bárkinek bármit is kiadjon, de mert a raktárba egyre hordták a sok holmit, s hogy mit, honnan és mikor hoztak, azt a kutya sem jegyezte, nem volt

Ki tudta?

Mai hazánkban aranyat Recsken, olajat Lipsén termelnek, sőt sehol.

semmi baj, s a parancsnok a járásőrmesterrel nagyon meg volt elégedve, mert annak a kezén a rak-tár csakhamar megtelt és a táborparancsnok igen szép üzleteket csinált, mert mindent ő adhatott el. Arra ugyanis, hogy a vöröskereszt által a fog-lyok felruházására adományozott dolgokat azoknak csakugyan oda is adják, soha még csak nem is gon-dolt senki, s mikor már pár hónapig, bár csak mint internáltak is, Románia levegőjét szívtuk, ez jó-magunk előtt is természetellenesnek és szamárság-nak tűnt volna fel.

V.

Szabó csendőr.

Vele is Bukarestben ismerkedtem meg a Seide-mann internáló-táborban. Magas, vereshajú, szeplős, vidám ember volt, aki soha kétségbe nem esett és a leglehetetlenebb helyzetekben is feltalálta magát.

Mivel a Seidemann-táborban idő volt elég, mint azt mindenki más is megtette, Szabó csendőr is elbe-szélte az élete történetét. Semmiben sem különbözött az más csendőrök élete történetétől. Hol a harctéren volt, hol a mögöttes országban, s ha hetenkint alud-hatott egy-két féléjszakát, semmi panasza sem volt a sorsa ellen. Nevezetes pont akkor keletkezett az éle-tében, mikor 1918-ban Budapestre vezényelték a rendőrség megerősítésére. Ő volt ugyanis a parancs-nok az akkortáiban olyan sokat emlegetett lánchídi csatánál. Mint elbeszélte, egy reggel, a legfényes-lászlósabb időtájban, egy rendőrtisztviselő három öreg népfelkelővel odaállította a Lánchíd pesti végé-hez azzal, hogy ha nagyobb tömeg akar a Lánchídon Budára átmenni, ne engedje. Az ilyesmi akkor már napirenden volt. Hogy azonban akornap olyan sokan lesznek, arra mégsem számított senki. Szabó csendőr tehát örködött, ahova állították és nézegette a Dunát és a budai hegyeket, mikor a szemközi utcákból kitudult a tömeg és Szabó csendőrt a három népfel-kezővel meglátva, ordítani kezdett, hogy a Dunába velük. Szabó csendőr — tudtával — nem vétett sen-kinél és a Dunába nem volt kedve fejest ugrani, ezért hozzáfogott a szabályszerű, „a törvény nevé-ben“ való felszólításhoz, minél kevesebb sikerrel, mert mire elmondta azt, amit ilyenkor el kell mon-dani, száz kéz nyúlt a szuronya után és száz száz ordította:

— A Dunába a büdös zsandárokkal! Üssétek agyon őket! — Így Szabó, megértvén, hogy a játék most már nem babrá megy, kiadta a vezényszót:

— Tüzelni! — De a katonailag csak igen gyengén képzett népfelkelők nem igen értvén, hogy mi is lenne itt a pontos teendő, Szabó érthetőbb tűz-parancsot adott, mondván:

— Lőjjenek kendtek, ha nem akarnak a vízbe ugrani! — A lövésekre kissé megtorpant a tömeg, de csak egy pillanatra, mert az utcában hátul rengeteg ember volt, s az elől lévőket nyomta közelebb-köze-lebb a csendőrökhöz, mert hátul a felbujtókat a lö-vések nem veszélyeztették. S itt tűnt ki, hogy Szabó nem veszítette el a fejét, hanem mialatt a kövek és revolvergolyók már ugyancsak repkedtek feléjük a levegőben, az egyik népfelkelő mellé állva, vad lövöl-dőzésbe kezdett, a másik kettőnek pedig parancsot adott:

— Fel az oroszlanra kendtek, a kutyatagadóját és onnan hátra a közepébe lőjjenek a tömegnek, mert ezeket itt hiába lőjük, a hátulsók nyomják őket, hát azoknak vegyék el a kedvét, ha nem akarják azt, hogy a halak ebédeljenek belőlünk! — A népfelkelők nem akarták és így történt, hogy Szabó János csend-őrt és három katonáját nem hányták a Dunába, ha-nem a tömeg takarodott el.

Hogy a lánchídi csata valóban így folyt-e le, én azért a kezemet a tűzbe nem teszem. Én csak azt irtam le, amit nekem Szabó csendőr elbeszített.

Azután még sok minden történt addig, míg Szabó a forradalom alatt leszerelve, letelepedett a nagyváradkörnyéki szülőfalujában és a nemes susz-teresterséghez fogott.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Figyelő állás eredménye.

Irt: NAGY JÁNOS II. tiszthelyettes
(Kiskundorozsma).

1926-ban az időközben megszűnt járszócásai őrsön teljesítettem szolgálatot. Január 24-én Bors Miklós járszócás lakos az őrsön feljelentést tett, hogy az előző napon leölt sertéseinek 8 sonkáját, egy körül-belül 30 literes bődön zsírt, 4 sertéslapockát és 2—3 kg. szalonnát 23—24-re virradó éjjel ismeretlen tettes a lakása kamrájából ellopott. Idegenek nem fordultak meg a házban, gyanúja nem irányul senki ellen sem.

A feljelentés vétele után járőrtársammal, Ko-vács István próbacsendőrral és egy községi esküdt-tel azonnal a helyszínére siettünk és a helyszíni szemlét megejtettük. Megállapítottuk, hogy Bors Miklós az előző napon két sertést ölt. A hús egy ré-szét a lakásával egybeépített kamrájában a geren-dára aggatta fel, a sonkákat és a többi ellopott húsokat és szalonnát pedig egy nyárfateknőbe rakva lesőzta és a kamraajtó közelében a földre helyezte. Az ellopott bődön zsír szintén az ajtó közelében állott a kamra földjén.

A helyszínen nem találtunk olyan nyomokat vagy elváltozásokat, amelyekből a tettes kilétére lehetett volna következtetni, mert a sértett és csa-ládja a lopás felfedezésekor a kamrába csödült és mindent összetaposott.

A sértett előadta, hogy este a sertésöléssel járó munkálatok befejezése után a kamrát bezárta és a kulesát a konyha falára egy szög-re akasztotta. Ez-után házanépével és vendégeivel a falun szokásos disznótóros-vacsorához ültek. A víg poharazással egybekötött vacsora körülbelül éjfél-ig tartott. Ven-dégei ekkor eltávoztak, ő pedig családjával lefeküdt.

Ki tudja?

Miről lehet felismerni a mérges gombákat?

A lopást másnap reggel vette csupán észre, mikor a kamrába ment, hogy a húst a füstöléshez előkészítse. A kulcsot ekkor a kamraajtóban, az ajtót pedig záratlanul találta. Feltűnő körülményeket, lábnyomokat, vagy idegen tárgyakat a kamrában vagy a folyosón, nem talált.

Vendégeire nézve előadta, hogy azok feltétlenül megbízhatók. Előadta továbbá, hogy egy 20 éves nindenesleány alkalmazottja van, aki már 3 éve áll a szolgálatában. A mindenesleányt és családját szintén megbízható embereknek tartja.

Az eddigi adatokból az volt a feltevésem, hogy a lopást idegen ember, illetve emberek követhették el. Az ellopott hús- és húsművek mennyiségéből ugyanis két tettesre gondoltam.

E feltevésből kiindulva a környékbeli őrsöket távbeszélőn értesítettem, én pedig helyben a tekintetbe jövő gyanus egyének és szokásos büntetéseik körében folytattam le a nyomozást.

A nyomozás első és második napja eredménytelenül telt el. Harmadnap déltájban egy kiscgazda tanyájára értünk, ahol két nagyon mérges, harapós kutya ügyelt a tanya biztonságára. Járőrtársammal közöltem, hogy a tanyát észrevétlenül, hátulról fogjuk megközelíteni, mert nem szeretem, ha érkezésünket a tanyából kirohanó kutyák már messziről elárulják.

A tanyát ilyen módon sikerült is megközelítenünk úgy, hogy közeledtünket sem a tanya lakói, sem a kutyák nem vették észre. Utunk a tanya istállója mellett vezetett el, ahonnan beszédfoszlányok szűrődtek ki. Járőrtársammal az igen magas és be nem tekinthető istállóablak alatt figyelőállást foglaltunk. A hangokból megállapítottuk, hogy két férfi beszélget, akik a következő párbeszédet folytatták le: „Egész biztos, hogy az lopta el a sonkát!“ „Honnan tudod“ kérdezte a másik. „Mert egész életében tolvaj volt. Itt lakott nálunk gyermekkorában és akkor is összeszedte a szomszédokból a tojást.“ „Lehet“, felelte a másik, — azóta már be is vágott egy sonkát és utána egy félliter bort, így aztán vígan veri az asztalhoz a naptárakat mondván: itt van ez a naptár, még hozzá egy notesz, még egy levélpapír és egy ceruza, írhat vele az anyósának szerelmes levelet és az egész csak 24 fillér.“ A másik hang: „Te komám, azóta a többi sonka a füstre van akasztva a kéménybe“ és így folytatódott a párbeszéd tovább. Mi az ablak alatt izgatottan lestük, hogy a beszélők valamelyike nem ejti-e ki a tolvaj

nevét is. Erre hiába vártunk. 15—20 pernyi figyelés után hirtelen az istállóba léptünk és én meglepetésszerűleg megkérdeztem: „Kiről van szó!“ A két férfi meglepetve nézett rám. „Senkiről-senkiről“ felelték. Röviden felvilágosítottam őket, hogy már félórja hallgatom a beszélgetésüket, mire előadták, hogy ők Havas Jánosról* beszélgetnek, mert Havast tolvajlásra hajlamos embernek ismerik és Havas feleségének a huga a sértettnél szolgál mint mindenes és így feltételezhető, hogy a lopást a mindenes segítségével hajtotta végre. Többet hosszas faggatással sem lehetett belőlük kiszedni. Előadásuk szerint az egész beszélgetésük csak puszta feltevésen alapult.

Elmondották, hogy a gyanúsított jelenleg piacon és vásárokon naptárak árásával foglalkozik, ezért említették beszélgetésük során a naptár-árulást.

Ezeknek az adatoknak a birtokában két bizalmi egyénnel a gyanúsított lakására siettünk. Itt csak a gyanúsított feleségét találtuk, aki tagadta, hogy a lakásban lopott tárgyak volnának vagy hogy férjének része volna a lopásban. Fel is szólította a járőrt, hogy a házkutatást tartsa meg. A lakást átkutattuk, de a lopott dolgokat nem sikerült megtalálnunk. Végre a kéményre került a sor. Járőrtársam ijedten nézegetett hol reám, hol a füstös, kormos kéménylyukra. Nekem közben eszembe jutott a kihallgatott beszélgetés. Az egyik ember akkor azt mondta, hogy a lopott sonka füstre van akasztva a kéménybe. Parancsot adtam a vékony termetű járőrtársamnak, hogy bujjon fel a szabad kéményből átalakított csukott kéménybe. Járőrtársam savanyú arccal engedelmeskedett a parancsnak és a tettesre nem éppen hizelgő megjegyzések mormolása közepette bujt fel a sötét kormos kéménybe. De a következő pillanatban örömmel teli hangon kiáltotta le: „Alázatosan jelentem, sonka! 1—2—3—8 sonka van itt a kémény padkáján egy teknőben. Itt vannak a lapockák és egy darab szalonna is“. Örömmel nyujtottam fel neki a közben előkerített lámpát. Ennek a világánál járőrtársam azután leadogatta a sonkákat és a húsokat a kéményből. A gyanúsított felesége a megtalált sonkákra nézve előadta, hogy azokat férje hozta valahonnan, de az ellopott zsírról nem akart tudni. Erre az udvart alaposan átvizsgáltuk, hol a szalmakazal mellett egy lyukban, körülbelül 30 cm szalmával letakarva, megtaláltuk az ellopott bődön zsírt.

Lendvay Zsigmond Fiai

Csendőrségi és katonai arany,
ezüst egyenruházati cikkek,
zsinórok gyára.

Kicsinyben eladás nincs.
Bevásárlásánál kérje a véd-
jegyünkkel ellátott árukat.

Közben a gyanúsított Havas János is hazaérkezett és rövid kikérdezés után beismerte, hogy január 23-án 21 óra tájban felesége hugához, a sértett minden leányához, ment megkérdezni, hogy a gazdája nem megy-e másnap kocsival a jászberényi piacra, mert őt is bevihetné oda naptárt árulni. A sértett lakására érve látta, hogy a disznótoros vacsora nagyban folyik és mindenki a nagyszobában van. Végigjárta a konyhát és a folyosót, megpróbálta kinyitni a kamraajtót, de zárva volt. Visszatért a konyhába, hol a lámpa égett, de nem volt bent senki. Megpillantott a konyha falán egy szögére akasztott kucesot, magához vette és azzal a kamraajtót kinyitotta. Onnan a teknőt a benne volt sonkákkal együtt az utcára vitte és ott az árok partján letette. Majd ismét visszament és egy bődön zsirt is magával hozott, a kamraajtót pedig nyitva hagyta. A teknőt a sonkákkal balvállára, a zsirosbödönt pedig a jobbkezébe vette és az igen sötét utcákon végig, körülből 300 m-re levő lakására vitte, ahol felesége tudta nélkül a kémény padkjára helyezte. A mindenesiánnal nem is beszélt és másnap gyalog ment a piacra. Tagadta, hogy a lopásnál társa is lett volna, amit azzal bizonyított, hogy a húsokat és a zsirt az általa előadott módon a lopás színehelyére egyedül vitte vissza.

Ezután a járőr a megtalált lopott tárgyakat őrizetbe vette, a gyanúsítottat pedig a lopás büntette miatt a szolnoki kir. ügyészségnek feljelentette.

Ne mondjuk, hogy az eredmény ebben az esetben kizárólag a véletlennek köszönhető. Az észrevétel, meglepetésszerűen való megjelenés, figyelmesség, a látszólag jelentéktelen dolgok figyelemre méltatása azzal a hátsó gondolattal, hogy hátha valami hasznát vehetjük, szorosan hozzátartoznak a csendőr szolgálati módszereihez.

Itt azonban egy másik úton, még pedig rövidebb úton is lehetett volna eredményhez jutni. Régi dolog az, hogy a sértettek családtagjaikért, vendégeikért, régi cselédjeikért mindig tűzbe akarják tenni a kezüket. A nyomozó csendőr ezzel nem törődik és csak a saját megállapításának higgyen. Ha itt a nyomozás legelején a járőr a cselédeánnal és annak családjával foglalkozik, azonnal megtalálta volna a helyes irányt.

CSENDŐR LEKSZIKON.

22. Kérdés. Szállásilletmény tekintetében a különváltan élő csendőr mily elbírálás alá esik?

Válasz. Az Illetményszabályzat és az illetmények tekintetében fennálló rendelkezések értelmében a nőtlen legénységnek laktanyaszerű elhelyezésre, míg a nőknek természetbeni lakásra, vagy ennek hiányában lakáspénzre van igényük.

A 129.038—VI/b.—1928. számú belügyminiszteri körrendelet (20/1928. Cs. K.) kimondja, hogy szállásilletmény szempontjából kik tartoznak a nők és kik a nőtlenek csoportjába.

A hivatkozott körrendelet nem említi ugyan a törvényesen el nem vált, vagyis a feleségétől különváltan élő legénységi állományú egyéneket a nőtlenek csoportjában, de a lakáspénz illetékességének szabályozása tárgyában kiadott 74.807—VI/b.—1930. számú és 111.096—VI/b.—1931. számú körrendeletek a törvényesen el nem vált legénységi egyének lakáspénzre való igényét ahhoz a feltételhez kötik, hogy olyan atyai gondozás alatt álló törvényes, törvényesített édes, vagy mostoha gyermekük, illetőleg egyéb olyan családtagjuk legyen, aki után családi pótlékot élveznek.

Legénységi állományú egyének lakáspénzre való igénye a fennálló rendelkezések szerint általában családi pótlék élvezetéhez van kötve. Mivel a különváltan élő, gyermektelen csendőr családi pótlékot nem élvez, nőtlennek kell tekinteni és nem lakáspénzre, hanem laktanyaszerű elhelyezésre van igénye.

Egészen kivételes esetben, alapos indokok fennforgása esetén bizonyos átmeneti időre a belügyminiszter úrtól a lakáspénz folyósítását azonban kérheti.

23. Kérdés. Egyes sütőiparosok a kenyérbe burgonyát kevernek, de az ilyen kenyeret nem árúsítják olcsóbban, mint a tiszta lisztből készültet. Nem ütközik-e ez valamilyen jogszabályba? A búza ára ugyanis 20 P, a burgonyáé pedig 3—4 P métermázsánként, ezenkívül pedig a burgonyával kevert kenyér sok vizet felvesz és ezért sokkal súlyosabb, mint a tiszta lisztből készült.

Válasz. Burgonyának kenyérliszthoz keverése meg van engedve, mert az egészségre nem ártalmas, sőt a kenyér minőségét, főleg pedig az eltarthatóságát javítja. A burgonyával kevert liszt ugyanis a nedvességet jobban magába vesz és megtartja, ennek következtében lassabban szárad ki a hosz-

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1. Telefon: 1-848-32, 1-404-10.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést. • Vidéki megbízottak!

ÍRÓGÉP

új és újjáépített hordozható és nagy irodai írógépek

HUNGÁRIA és RHEINMETALL

hordozható írógépek tökéletes kivitelben, messzemenő jóállással

FORBÁTH és RÉVÉSZ

Budapest, V., Bálvány-u. 26. — Tel.: 1-102-19

A m. kir. csendőrség tagjainak árendmény és kedvező fizetési feltételek.

A két

elválaszthatatlan!

szabb ideig marad puhán, mint a tiszta lisztből készült. Tapasztalat szerint a közönség is szívesebben vásárolja a burgonyával készült kenyeret, mint az enélkülit.

Burgonyát inkább csak búzalisztkeverékek szokatlan keveréke, rozsliszttel nem, mert a rozsliszt jobban tartja a nedvességet, mint a búzaliszt. Természetesen azonban, hogy búzalisztkeverék csak annyi burgonyát szabad keverni, amennyit az „felvesz”; a sütőiparosnak sem érdeke, hogy többet keverjen bele, mert az ilyen kenyértésztát sokkal nehezebben lehet dagasztani és a túlzott burgonyamennyiség a kenyér minőségét is rontja. A keverés arányát sem törvény, sem rendelet nem írja elő, egy kihágási ügyben azonban a földmívelésügyi miniszter a 49.824/1928. számú harmadfokú kihágási ítéletével úgy döntött, hogy közfogyasztásra szánt kenyérben legfeljebb 30% burgonyának szabad lennie, ami elég tekintélyes mennyiség, az egész anyagnak majdnem egyharmada. Általában 20–25%-ot szoktak keverni.

Olyan rendelkezés, amely a sütőiparosokat arra kötelezné, hogy a burgonyával sült kenyeret olcsóbban árussítsák, nincsen, azt tehát ugyanolyan áron adhatják, mint a tiszta lisztből készültet. Azt azonban, hogy a kenyér burgonya hozzáadásával készült, kötelesek vagy az üzlethelyiségükben, vagy pedig a kenyér címkéjén feltüntetni.

24. Kérdés. A szolgabírói hivatal a járőrök által elővezetett vagy elfogott egyéneket csak a hivatalos órák ideje alatt, 8–14 óráig hajlandó átvenni. Miután azonban elfogások a nap minden szakában történnek, a járőrök délután vagy este is beszállítanak foglyokat, de a 14 óra után bekísért foglyot vagy a bekísért járőrnek, vagy pedig a helyi őrsnek másnap reggel 8 óráig kell őriznie. Hogyan lehetne ezen segíteni?

Válasz. A rendőri hatóságnak — tehát a főszolgabírónak is — a hozzá bekísért egyéneket nemcsak a hivatalos órák alatt, hanem a napnak minden szakában át kell vennie. Ez a rendfenntartó szolgálat folytonosságának követelménye. A közrend fenntartásával járó tennivalók nem köthetők hivatalos órához, mert ha ez lehetséges volna, előállhatna az a helyzet is, hogy a hatóságnak a szombaton bekísért egyént csak hétfőn, vagy két egymást követő ünnepnap esetében csak negyednap kellene átvennie.

Ismerjük a helyzetet s tudjuk, hogy sok főszolgabírónak egyáltalában nincsen fogdája, vagy ha ez van, akkor őrszemélyzet nélkül, ezért úgy kénytelen magán segíteni, ahogyan tud. Bármennyire belátjuk is azonban ezt az egyébként igen helytelen állapot és az ebből adódó kényszerűséget, a megoldás nem a csendőrség feladata. A csendőrségnek az általa elfogott vagy elővezetett egyéneket a hatóságnak mielőbb, de legkésőbb 24 óra alatt át kell adnia. A foglyoknak a csendőrség által őrzése nem egyéb, mint a hatóság tennivalóinak a csendőrségre való burkolat áthárítása. Ha az őrzést a bekísért járőr végzi, a vezénylési pótdíjtöbblet a kincstárnak felesleges kiadást okoz. De a főszolgabíró székhelyén levő őrsöt sem lehet arra kötelezni, hogy a hatóságot foglaltat őrizze. Fogdabélyisége az őrsnek sincsen; a foglyot a legénységi szobában kell őrizni s ez az őrs belső szolgálatát zavarja, eltekintve attól, hogy tisztátalan foglyok az egész őrsöt megfertőzhetik elődsiedekkel. Volt eset, hogy a fogolyörzés után az egész őrsöt fertőtleníteni kellett.

Nézetünk szerint a szárnyparancsnok úrnak kellene megkísérlnie, hogy az ügyet a főszolgabíróval szóbeli érintkezés útján rendezze. Ha ez nem volna lehetséges — ami valószínű — a főszolgabíró arra hivatkoznék, hogy fogdabélyiség vagy őrszemélyzet hiánya miatt kénytelen az intézkedését fenntartani, akkor célszerű volna az ügyről a belügyminiszter úrhoz felterjesztést tenni, hogy a kérdés országos szabályozást nyerjen.

25. Kérdés. Természetellenes halálesetnél vagy hulla találása alkalmával a kir. ügyészségnek, illetve a főszolgabírónak az is jelenteni kell, hogy bűncselekmény gyanúja fennforog-e, vagy sem. Hogyan lehet ezt megállapítani?

Válasz. Kétféle halálesetet ismerünk: természetes és természetellenes. Természetes az a haláleset, amely az emberi természetben leli a magyarázatát, vagyis, amely betegség következtében következett be. A hirtelen halál — pl. az agyvérzés, szívizmhűtés — is természetes halál, még ha szokatlan körülmények között következett is be (pl. az elhalt az utcán, hivatalában, munkahelyén esett össze és halt meg). Ezzel szemben természetellenes minden halál, amely nem rendes módon következett be, még ha más személy cselekményével vagy éppen bűnösségével nem áll is összefüggésben. (Természetellenes a baleset következtében beállott halál is.)

Azt, hogy egy halál természetes volt-e vagy természetellenes, a csendőr nem igen tudja megállapítani; ehhez orvosi szakértelem szükséges, de nem ritka az olyan eset sem, amikor a halál okát még boncolás útján sem sikerül megállapítani. Ennek azért van a csendőr szempontjából jelentősége, mert nem egyszer megtörtént, hogy az orvos által jóhiszeműen természetesnek minősített halálesetről a későbbi nyomozás folyamán kiderült, hogy természetellenes volt. Helyesen jár el tehát a csendőr, ha minden váratlanul vagy szokatlan körülmények között bekövetkezett halálesetet természetellenesnek tekint mindaddig, amíg az ellenkezőjéről kétséget kizáró módon meg nem bizonyosodott.

Halálesetről tett eseményjelentésben, a kir. ügyészségnek, illetve a hatóságnak tett jelentésben mindig meg kell említeni, hogy bűncselekmény gyanúja fennforog-e vagy sem. Ez azért fontos, mert a kir. ügyészség a további intézkedéseit, nevezetesen a tetemzési engedély megadását vagy pedig a bírói szemle (boncolás) elrendelését rendszerint az őrs jelentéséhez foglaltaktól szokta függővé tenni. Ezért tehát, ha a halál természetes voltát nem lehet minden kétséget kizáró módon megállapítani, óvatosságnak kell lenni és azt kell jelenteni, hogy a halál okát nem lehet pontosan megállapítani. Az óvatosság azért is indokolt, mert a jelentést azonnal meg kell tenni s így a halál okának megállapítására olyan rövid idő áll rendelkezésre, amennyi idő alatt az esetleg felmerült vagy felmerülhetőségeket nem mindig lehet tisztázni. Inkább boncolásnak fél öt hullát feleslegesen, minthogy elcsúszott, felületes eljárás következtében csak egy — rendszerint súlyos — bűncselekmény is megtorlatlanul maradjon.

A nyomozás tennivalóit két részre kell bontanunk aszerint, hogy ismert vagy ismeretlen személy haláláról vagy pedig ismeretlen hulla találásáról van szó.

Ismert személynek természetellenes vagy rendkívüli viszonyok között bekövetkezett halála esetében a megállapítások a következőkre terjedjenek ki:

1. Volt-e a halálesetnek megbízható szemtanúja? Ha nem volt: ki, mikor, hol, milyen körülmények között, milyen helyzetben találta a hullát? Ki, mikor, hova tett a halálesetről jelentést? Milyen tárgyak vannak a hullánál; nem hiányzik-e valamelyen tárgyat?

2. Körülbeül mikor állott be a halál?

3. Vannak-e a hullán sérülési nyomok? Ilyeneket nemcsak a külső sérüléseket kell érteni, hanem az olyan nyomokat vagy elváltozásokat is, amelyeket pl. mérgezések szoktak előidézni...

4. Beteg volt-e az elhalt, ha igen: milyen betegségben és mióta szenvedett? Kezelte-e orvos, ha igen, ki és meddig? (Az orvost a lehetőség szerint ki kell kérdezni, hogy a halál a betegség következménye lehet-e!)

5. Szedett-e az elhalt orvosságot? (Gyanu esetén a megmaradt orvosságot őrizetbe kell venni.)

6. Milyen viszonyban élt a hozzátartozóival? Nem volt-e valakinek „útjában”? Származik-e valakire előny az elhalt halálából? Hogyan viselkednek a hozzátartozók a halálesettel szemben?

7. Volt-e az elhaltnak haragosa? (Alibi.)

8. Milyen volt az anyagi helyzete? Nem volt-e oka arra, hogy esetleg öngyilkossá legyen? Nem tett-e életében erre vonatkozó kijelentést vagy célzást? Hagyott-e hátra levelet; ha igen, az nem hamisított-e?

9. Ha a halál baleset folytán következett be, alapos helyszíni szemlét kell tartani annak megállapítása végett, hogy a baleset úgy történhetett-e, amint állítják? Nincsenek-e a hullán olyan sérülések, amelyekre nézve az a gyanu állhat fenn, hogy nem baleset folytán keletkeztek?

10. Nem szuttognak-e valamit a halálesettel kapcsolatban?

11. Fennáll-e annak a gyanúja, hogy a halálesettel kapcsolatosan valakit büntetőjogi felelősség terhel?

Ha az elhalt kiléte nem ismeretes (pl. talált hullánál), igyekezni kell mindenképp a személyazonosságát megállapítani. Erre igen jó útmutatást találunk lapunk 1930. évfolyamának 230. oldalán a „Hullák személyazonosságának megállapítása” című közleményben. Ha a hulla személyazonosságát megállapítottuk, forduljunk távbeszélőn vagy távirattal az illetékes őrshez vagy rendőrkapitánysághoz, közöljük a halál körülményeit és kérdezzük meg, hogy nincs-e ezzel kapcsolatban valamilyen gyanus körülményről tudomásuk? A kir. ügyészségnek és a főszolgabírónak az eseményjelentést a hulla találása után azonnal meg lehet tenni, de jelezni kell, hogy a halál okának és kísérő körülményeinek

megállapítására az őr még puhatolást folytat és az eredményt pótlóan jelenteni fogja. A puhatolást rendszerint annak a megállapításával kell kezdeni, hogy az elhalt személy miképpen jutott a találás helyére. Igyekezni kell őt az oda vezető útján visszafelé követni és az eset felderítéséhez szükséges adatokat így összegyűjteni.

Ha ismeretlen holttestnél a hulla személyazonosságát vagy a halál kétségtelen okát nem lehet megállapítani, mindig azt kell jelenteni, hogy a halál okát az őr nem tudta kétségtelen bizonyossággal megállapítani. Az ilyen eseteket a Nyomozati Értesítőben is azonnal közölni kell tenni.

A hulla találása esetében követendő eljárásról az itt elmondottakon kívül részletes útmutatást találunk még az új csendőrségi Btk. II. kötet 1188. oldalán, vízből kifogott hullákat illetően pedig lapunk 1927. évfolyamának 527. oldalán is.

26. Kérdés. Az új csendőrségi Btk. II. kötet, 1124. oldal 5. pont szerint a nyomozás abbahagyásáról a kir. ügyésznek mindig jelentést kell tenni. Nem ellentétes-e ez a Szut. 461. pont 1. bekezdésében foglaltakkal? Az utóbbi rendelkezés szerint ugyanis olyan kihágásról, amelynek tettesét vagy részeseit a csendőr nem tudta megállapítani, nem kell feljelentést tenni.

Válasz. A csendőrségi Btk. hivatkozott szövege csak büntetésekre és vétségekre vonatkozik, kihágásokra nem. Ez kitűnik abból is, hogy a szövegben mindenütt a kir. ügyészről van szó, már pedig kihágások üldözése nem tartozik a kir. ügyészség hatáskörébe. Kiderítetlen kihágásról tehát, vagy olyanról, amelynek nyomozását büncselekmény hiánya, magánindítvány hiánya, a tettes kiténének meg nem állapítható volta, elévülés stb. miatt abban kellett hagyni, sem jelentést, sem pedig feljelentést nem kell tenni.

Ez a szabály a kihágásoknak rendszerint csekélyebb jelentőségében leli magyarázatát. A büntetésekről és a vétségekről azért kell a kir. ügyészségnek, mint vádhatóságnak jelentést tenni, mert a nyomozás megszüntetésére csak az ügyészség jogosult, kell tehát, hogy a csendőrség által nyomozott összes büncselekményekről tudomást szerezzen akkor is, ha az őr senki ellen nem tesz feljelentést. A büntettek és vétségek minősítésénél tévedések sincsenek kizárva az őr részéről, megnyugtatóbb tehát, ha az őr véleményét a kir. ügyészség is felülbírálja. Ezzel szemben a kihágások tényállásának rendszerint egyszerű, de ettől eltekintve is: sem a járásbíró, sem pedig a rendőri büntetőbíró (főszolgabíró) mellett nem működik vádhatóság, amely a kir. ügyészség szerepét átvethetné abból a szempontból, hogy az őr nyomozását felülbírálja (a kir. ügyészségi és az ügyészi megbízott nem vádhatóság). A kiderítetlen kihágásokról tett jelentések ezért csak az ügymenetet növelnék felesleges módon; a járásbíró és a főszolgabíró nem tehetnének egyebet az ilyen jelentésekkel, minthogy érdemi intézkedés nélkül irattározni.

A kiderítetlen kihágások nyilvántartásának azért sem volna értelme, mert a kihágás hat hónap alatt elévül; ilyen rövid ideig való nyilvántartás semmi gyakorlati haszonnal nem járna. Csupán egy kihágás van, amelynek nyilvántartása esetleg eredményes lehetne: a Bn. 51. §-ába ütköző tulajdon elleni kihágás, ha baromfilopással követették el. (Csak akkor minősül kihágássá, ha nincsen büntetett minősítő körülmény, pl. feltörés vagy bemázás).

Köztudomású, hogy a baromfilopások sorozatosak szoktak lenni és néha hosszabb időn át nem derülnek ki. Amint azonban egy ilyen lopás tettesét sikerül megállapítani, rendszerint a többi lopásra is fény derül, de csak akkor, ha időközben nem mentek feledésbe. Jól teszi tehát az őrsparancsnok, ha a kiderítetlen baromfilopásokat megjegyzi magának. Ehhez nem szükséges, hogy azokat mint kiderítetlen büncselekményeket tartsa nyilván, elég, ha azokat beiktatja, a tárgymutatóban pedig „Baromfilopás” címszó alatt is bevezeti. Ilyen módon a tárgymutató szolgál nyilvántartásul, mert szükség esetében az összes ilyen eseteket a B. betű alatt meg lehet találni. Ha az őr nem vezet tárgymutatót, akkor az ilyen esetek száma is valószínűleg kevés, azoknak az iktatókönyvben hat hónapra visszamenően feltalálása nem okoz nehézséget.

Ha a baromfilopásnál büntetett minősítő körülmény fenn, az esetet a büntetésekre vonatkozó szabályok szerint kell nyilvántartani.

Az országos lovassportversenyek csendőreredményei. A Nemzeti Lovarda által március 24–28-a között megrendezett országos lovassportversenyen vitéz Bíró József százados „Kont” nevű lovával a díjlovaglás „közép” kategóriában versenyen kívül 1. helyezést, a díjlovaglás „nehéz” kategóriában pedig ugyancsak 1. helyezést ért el. Ezzel mindkét számban megnyerte a Magyar Lovassport Egyesületek Országos Szövetsége tiszteletdíját. Sörényi István főhadnagy ugyanezen lovassportversenyen a díjlovaglás „könnyű” kategóriában 4. helyezést ért el „Labore” nevű szolgálati lován.

Próbaesendőrök vizsgálja. A salgótarjáni gyalog tanalostálynál 1937 szeptember 1-én felállított próbaesendőri elméleti tanfolyam 80 hallgatóval befejezést nyert s a vizsgát április 30-án, dr. vitéz Damasy Farkas alezredes, kerületi parancsnok elnöklése alatt tartották meg.

Eredmény: 9 kiváló, 25 igen jó, 29 jó, 17 megfelelő. Kiváló eredményt értek el: 1. Bajári Sámuel, 2. Jászberényi Gyula, 3. Nagy József, 4. Jurák Károly, 5. Horváth Géza, 6. Győr István, 7. Sáfár János, 8. Molnár Vilmos, 9. Solymosi Mihály próbaesendőrök.

Az elsőnek vizsgázott Bajári Sámuel próbaesendőr képét fentebb közöljük.

A tatái gyalog tanalostálynál elméleti kiképzés alatt állott 82 próbaesendőr vizsgálja ápr. 28. és 29-én Huszár Agoston alezredes kerületi parancsnok elnöklésével megtörtént.

Kiváló eredménnyel vizsgázott: 1. Harsányi Pál (baloldalon), 2. Kuti István (jobboldalon), 3. Márton Sándor, 4. Kálmán Gyula, 5. Gyűrű István, 6. Vig Gyula, 7. Sümegi (Sumits) János, 8. Sohonyai István, 9. Solymosi (Srágti) Sándor, 10. Fehér Pál I. és 11. Takács András próbaesendőr.

Kerékpár

a kitűnően bevált, legnagyobb strapát is kibíró „Turán” gépünket gyári garanciával 12 havi részletre szállítjuk a csendőrség tagjainak. **PANNONIA, VI., HAJÓS-UTCA 15.**

Az „A” tanteremben Harsányi (Huller) Pál próbacsendőr, a „B” tanteremben Kuti István próbacsendőr vizsgázott elsőnek.

A makói 1. gyalog tanalosz-tály próbacsendőr elméleti vizsgáját március 28-án tartották meg, Herold Ádám alezredes kerületi parancsnok elnöke alatt. A vizsgán 133 próbacsendőr vett részt. Kiváló eredménnyel vizsgáztak a következő próbacsendőrök. 1. Németh Sándor, 2. Bója István, 3. Katona György, 4. Buzás Mihály, 5. Adász István, 6. Kis-laki József, 7. Kisházi József, 8. Balogh József, 9. Szécsi Károly, 10. Végvári (Weigert) András, 11. Arany László.

Az első rangsorszámot Németh Sándor próbacsendőr nyerte, képét fentebb közöljük.

Megtámadott járőr. Március 29-én 16 óra 30 percekor a köröshgyei országos vásárról hazatérőben levő Vidóczy Gyula földművest a székesfehérvári közlekedési őrs Juhász Ferenc törzsőrmester és Bolyás István csendőrből állott járőre közlekedési szabálytalanság miatt megállította. Vidóczy személyadatainak bementése nélkül továbbhajtott, mire a járőr ismét feltartóztatta. Ekkor Vidóczy kocsilöccsel a járőrvezetőt fejbesújtotta. A járőr Vidóczyt megbilincselte és a balatonföldvári őrsnek átadta nyomozás végett.

Pénzjutalmazás. A m. kir. belügyminiszter a közbiztonsági szolgálat önálló ellátása, vezetése, a legénység kiképzése, valamint a szolgálati lovak jó erőállapotban tartása terén átlagon felüli teljesítményükért a budapesti I. kerületben: Tóth János IX., Rózsa István, Farkas Ferenc, Magyar István és Gesztesi Ferenc tiszthelyetteseket 50—50 P, Bőjtő Albert alhadnagyot 55 P, Bérczes László, Hargitai János, Lakatos Ferenc és Pongó Sándor tiszthelyetteseket 50—50 P, Horváth Gábor és Koncz István tiszthelyetteseket 20—20 P, Csató István törzsőrmestert 20 P, Szombat Márton alhadnagyot 55 P, Könyves Kálmán, Takács Béla, Finta Kálmán, Deák-Béres Miklós tiszthelyetteseket 50—50 P, Süli János és Nyitrai József tiszthelyetteseket 20—20 P, Holló Lajos és Fodor Ferenc alhadnagyokat 55—55 P, Fenyvesi Pál, Kovács Sándor I., Birkás János tiszthelyetteseket 50—50 P, Bagi János alhadnagyot 55 P, Rátkai Lajos tiszthelyestest 45 P, Pintér György törzsőrmestert 40 P és Balogh László tiszthelyestest 45 P; a debreceni VI. kerületben: Papp Lajos, Bálint Márton, Kertész Ferenc, Bertók Pál alhadnagyokat 55—55 P, Barna János, vitéz Németh András, Hegedűs Gyula, Lázár Manó, Lendvai Pál, Varga Ferenc, Zolyomi Sándor,

Pénzes Lajos, Orosz István, Fenyő János, Bártfai Pál, Kiss György, Orosz László I., Bacsonyi Jenő, Hamza Gábor, Csécsy Ferenc tiszthelyetteseket, Orbán Lajos, Csoma Károly törzsőrmester v-akat 50—50 P, Czibere Miklós tiszthelyestest, Cséke Zsigmond őrmestert 45—45 P, Csorba Mihály törzsőrmestert 30 P, Nagy Lajos II. tiszthelyestest, Tasnádi Ferenc, Juhas Imre, Mosolygó György törzsőrmestereket, Jakab Károly őrmestert 25—25 P, Kiss Sándor IV., Simon Lajos, Balla Bernát, Demeter Ferenc törzsőrmestereket és Fagyal József őrmestert 20—20 P pénzjutalomban részesítette.

Dicséret. A m. kir. belügyminiszter dicsérő okirattal látta el Gábel Gyula pécsi IV. kerületbeli alhadnagyot hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt őrs- és szakas-parancsnoki minőségben teljesített igen jó szolgálataiért; a m. kir. csendőrség Felügyelője megdicsérte Tokár Lajos debreceni VI. kerületbeli törzsőrmester v-át, mert különleges és felelősségteljes szolgálatban több éven át hazafias érzéstől áthatott, lelkiismeretes és odaadó tevékenységet fejtett ki.

A csendőrségi jutalmazási alap javára felajánlott jutalékok. A debreceni VI. kerület állományából Kiss Sándor alhadnagy 0.74 P és B. Bereczki Lajos törzsőrmester 1.17 P tettenérői és feljelentői jutalékban részesült. A jutalmazott csendőrök a jutalékok felajánlották a csendőrségi javadalmazási alap javára. A felajánlott összegeket a belügyminiszter elfogadta.

Előadás a csendőr nyomozóalakulatokról a büntetőjogi továbbképző tanfolyamon. Dr. Angyal Pál egyetemi ny. r. tanár, a budapesti Pázmány Péter tudományegyetem büntetőjogi szemináriumának igazgatója Olchváry-Milvius Attila alezredes, a csendőr nyomozó osztály parancsnok-helyettese, a jogászközönség számára rendezett büntetőjogi továbbképző tanfolyam előadójul hívta meg. Olchváry-Milvius alezredes előadását március 30-án tartotta meg: „A csendőrség nyomozó szolgálatának korszerűsítése” címmel. Kiválóan felépített előadását a csendőrség régebbi nyomozó szolgálatának és a szolgálati rendszer hiányosságainak ismertetésével kezdte, majd ebből kiindulva vázolta azokat az indokokat, amelyek elkerülhetetlenné tették a szolgálatnak korszerű alapokra helyezését és a csendőrségi nyomozóalakulatok felállítását. Ezután a csendőrség működési területének mai, különleges közbiztonsági viszonyait és követelményeit, azután pedig a nyomozó alakulatok szervezetét és szolgálatát ismertette nagy szakszerűséggel. Hangsúlyozta, hogy nyomozó alakulataink munkássága csak a testület kebelén belül érvényesül; nem kívánnak maguknak külön érdemeket szerezni s betöltöttnek látják a hivatásukat, ha az őrsöknek segítséget nyújthatnak ott, ahol ezek reászorulnak. Nagy érdeklődést keltett előadásának az a része is, amelyben a nyomozóalakulatok működésének, nyomozó és egyéb tevékenységének részleteit ismertette. Kiemelte, hogy a csendőrség nyomozó alakulatai nagy súlyt helyeznek a bíróságokkal és a hatóságokkal, különösen pedig a kir. ügyészségekkel való együttműködésre annál inkább, miután a rendeltetésük is az, hogy a csendőrség minél jobb és tökéletesebb nyomozásokkal és feljelentésekkel szolgálhasson a vádhatóságoknak. Előadását a Pest-

MEGBÍZHATÓ! KÉNYELMES! ELŐNYÖSI!

„TAKARÉKOSSÁG”
R.-T. DEBRECEN

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE

110 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget.
1 helyen jelent fizetési kötelezettséget, a havonta megújuló továbbvásárlási jogával!

FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYOKAT KÉSZÍTÉssel NYÚJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 6.

44 éve a világot uraló eredeti angol The Champion kerékpárokat havi P. 20.— és saját készítésű kitűnő Royal Star

kerékpárokat 180.—P-érthavi 14.—P. részletre, kerékpáralkatrészeket NAGYBANI GYÁRI ÁRBAN.

LÁNG JAKAB ÉS FIA

kerékpárnagykereskedés, Budapest,

VIII., József-körút 41. Képes árjegyzék ingyen. Alapítva 1869.

Kényelmes részletfizetésre vásárolhatunk

mindent 66 üzletben

SZOLNOKON

KÖZP. IRODA: BAROSS-U. 22.

„TAKARÉKOSSÁGRA”

vidéki kir. ügyészség egy átiratának felolvasásával fejezte be, amely szinte szokatlan melegséggel és elismeréssel méltatja nyomozó alakulatának teljesítményeit. Az előadásnak hatalmas sikere volt; *Olchvdy-Milvius* alezredest, akinek közismert kriminalisztikai tudását kiváló előadási képessége méltóképpen tárta a hallgatóság elé, az előadótermet zsúfolásig megtöltő előkelő közönség percekig ünnepelte.

Csendőrségi Közlöny 7. szám. Személyes ügyek. Kormányzói elhatározások: *A Kormányzó Úr Ó Főméltósága* Legfelsőbb Elhatározásával *Hollódy János* székesfehérvári II. kerületbeli ezredes nyugállományba helyezését elrendelni kegyeskedett. — Miniszteri rendelet. *A tényleges szolgálati állományba felvétel:* *vitéz Lőrincz Zsigmond* debreceni VI. kerületbeli várakozási illetményekkel szabadságolt tiszt-helyettes. — *Allandó nyugállományba helyezettek:* *Agh Zsigmond* szegedi V., *Baranyai János II.* szombathelyi III. kerületbeli és *Gábor Gyula* pécsi IV. kerületbeli alhadnagy, *Nagy Mátyás* miskolci VII., *Moró Pál* budapesti I. és *Fábián Sándor* székesfehérvári II. kerületbeli tiszthelyettes. — *Várakozási illetményekkel szabadságoltatott:* *Fodor Miklós* pécsi IV. kerületbeli tiszthelyettes. — *Névváltoztatások:* *Grajcár Miklós* próbaesendőr családi nevét „*Gazdag*“-ra, *Brezsánszki Gyula* próbaesendőr „*Bánfi*“-ra, *Holp András* próbaesendőr „*Krasznai*“-ra, *Herman Károly* törzsőrmester „*Harmati*“-ra, *Wegmann Antal* próbaesendőr „*Vecsesi*“-re, *Brudics Ferenc* próbaesendőr „*Bérces*“-re és *Staudt Antal* próbaesendőr „*Sashalmi*“-ra változtatta belügyminiszteri engedéllyel. — *Szabályrendeletek:* Elhelyezési kimutatás helyesbítése. — A zsinórírás bevezetése a m. kir. esendőrségnél. — A bejelentési kötelezettség szabályozásáról szóló belügyminiszteri rendelet kiegészített mellékletének közzététele. — A Budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus tartama alatt nemzetközi közlekedésszabályozási okmányok nélkül Ausztria, Csehszlovákia, Jugoszlávia és Románia felől érkező gépjárműveknek és gépjárművezetőknek az ország területén tartózkodhatása. — A közúti forgalomban résztvevő közhasználatú gépjárművek és pótkocsik (póttengelyek), továbbá a magánhasználatú teherszállító és különleges gépjárművek és pótkocsik (póttengelyek) megvizsgálása. — A 6×30 teljes látszó

beszerzése tiszték részére. — A külföldi állampolgárok tulajdonában levő, külföldi rendszámú gépjárművek közötti adómentessége. — A tüzfáraak megállapítása tárgyában kiadott kereskedelem- és közlekedésügyi miniszteri rendelet kiegészítése. — A marhaleveleken a tulajdonjog átruházása. — *Sándor Mihály* őrmester részére a bajnai őrsparancsnokság által folyó évi január 30-án 64/kt. 1937. szám alatt kiállított menetlevelet a budapesti I. kerületi parancsnokság érvénytelenítette. — A hadirokkantak, hadiözvegyek, hadiárva, vitészégi érentulajdonosok és tüzharcosok adókedvezményei tárgyában kiadott 29.000/1938. számú pénzügyminiszteri rendelet a folyó évi február 13-án megjelent 35. számú Budapesti Közlönyben lett közzététele. Az érdeklődők abba a községi előjáráságnál (polgármesteri hivatalban) betekinthetnek.

Az Eucharisztikus Kongresszus eszperantó albizottsága közli, hogy az általa megindított eszperantó levéltanfolyamra jelentkezéseket továbbra is elfogad a következő címen: *Jézus Szíve Szövetség Eszperantó Szakosztálya, Budapest, VIII., Mária-utca 23.*

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít Várfai (Vlahina) Mihály ny. szakaltiszt, Budapest, XIV., Újvidékköz 5., fsz. 2. (69-es villamossal Amerikai-útnál leszállani.) *Dél József*

Lévay Mihály:

A katolikus hittérítés története.

2 kötet, 1100 lap, 550 kép. Franklin Társulat kiadása.

A magyar katolikus irodalomnak valóságos korszakalkotó eseménye az a hatalmas kétkötetes mű, amely a katolikus hittérítés történetének mindvégig lenyűgöző, szenvedésekben és diadalokban gazdag eseményeit ismerteti meg a magyar közönséggel. (Az apostoloktól kezdve, a középkori szerzeteseken át, egészen az újkori hittérítőkig felvonul e két kötetben Krisztusnak az a hadserege, amely már ide s tova 2000 év óta küzd az evangélium diadaláért.) A mű egyes részei valóságos nagy hősköteményekre emlékeztetnek: Szent István térítése, a középkori szerzetesek kínai missziós útjai, az indiánok térítése a felfedezések korában, Xavéri Szent Ferenc indiai és japán önfeláldozó munkája, a jezsuita hittérítők hatalmas missziós sikerei Kínában. Végül a modern hittérítés napról-napra szakadatlanul ismétli 2000 év apostolainak önfeláldozó munkáját és gyakorolja a gyakran vérrel pecsételt megapostoli hivatását.

Ebben a szent évben, amidőn Magyarország nagy térítőjének, Szent István királynak aidott emlékeztető ünnepi a magyarság, a nemzetközli eucharisztikus kongresszus sugárzásában, minden jó magyar katolikusnak legszebb ajándéka és emléke legyen ez a páratlanul gazdag mű a kegyelmek esztendejéből.

Nehéz szolgálata után kellemes meleg fürdő testét, lelkét felüdíti!

Nincs házában vízvezeték? A megoldás:

lamparf fürdőgarnitúra (kád és kályha)

Vízvezeték nélkül! — Szerelés nélkül!

Bárhol felállítható, azonnal használható.

Részletre is árusítjuk

Ha egy levelezőlapra nevét és állomáshelyét e hirdetésre való hivatkozással közli, díjtalanul megküldi Önnek fürdőgarnitúra prospektusát a

lamparf

GYÁRTMÁNYOK ELADÁSA Kft.
BUDAPEST, VII. ERZSÉBET-KRT 19

ELŐLEGNELKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL
EBÉDLŐSZÖNYEGEK

P 65-161

P 28-161

Fotelágyak, paplanok, vasbitörök, tüdőszőnyegek, téleneműváznak, ruhaszőnyegek. „Baross” Szőnyeg- és Kárpitonkötő Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.

A m. kir. esendőrség tagjainak árengedmény!

ny. tthts. Rákosszentmihály, Matild-utca 11. sz. *Fekete Imre* ny. törzsörmeister, Új-Hatvan, Toldi-utca 2., *Békefi János* ny. törzsörmeister, Székesfehérvár, Szeder-u. 27. Árak és munkadíjak: szép, új dísz toll, válogatott tollból 10 P. szolgáltatott tollforgó nagyság szerint 5-6 P. régi toll átkötése 1 P. pótlással 2 P. beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P. pótlással 3 P 50 állér. A postaköltséget a megrendelő viseli. — *Papp Ferenc* ny. törzsörmeister (Hajdúböszörmény, Szilágyi Erzsébet-körút 35.) kappanfarokból különleges gonddal készült tollforgókat 30, 25 és 20 P-ért árusít. Megtekintésre vételkötelezettség nélkül küld tollforgót, az esetleges visszaküldés postai költségét azonban az érdeklődőknek kell viselniük. (Akiknek a fentiekben ajánlkozó tollforgókészítők ellen kifogásuk merül fel, közöljék azt velünk.)

Nős, gyermektelen volt alörmeister, aki kovács- és lakatosmesterséghez és villanszereléshez is ért, házmesteri állást keres. Kézpénz óvadéka van. Címe: *Takács Germán, Buják.*

SZEMÉLYI HIREK.

Házasság. *Vitéz Sáray Ferenc* ezredes leánya *Sáray Piri* április 7-én a budavári helyőrségi templomban házasságot kötött *Balassagyarmati Baintner György* főhadnaggal.

Textiltanfolyam elvégzése. *Argay Ferenc* főhadnagy a Magyar Kereskedelmi Csarnok Nagykereskedők Országos Szövetsége által megtartott textiltechnikai és textilkémiai szemináriumi tanfolyamot elvégezte.

Új szakasziparanesnokok: a debreceni VI. kerületben: *Ványa Péter* és *Gegő Károly* tiszthelyettesek.

Új őrsparanesnok: a budapesti I. kerületben: *Nagy István* VII. tiszthelyettes.

Házasságot kötöttek: a budapesti I. kerületben: *Juhász József* törzsörmeister *Szurgyi Erzsébet*tel Tápiaiörslyön, *Kapos Mihály* őrmester *Forró Jolán*nal Vácon és *Császár Miklós* őrmester *Szolik Annával* Húgyagon; a szombathelyi III. kerületben: *Magasházi Pál* törzsörmeister v. *Császár Máriával* Szombathelyen és *Nagy László II.* törzsörmeister v. *Kalmár Jolánnal* Balatonfüreden; a pécsi IV. kerületben *Bajnóczi Miklós* őrmester *Csizmadiá Agnessel* Vépén; a miskolci VII. kerületben: *Vajas Sándor* törzsörmeister *Zólyomi Annával* Pomázon, *Bán Mihály* őrmester *Mészáros Annával* Pélyen, *Kővári Lajos* törzsörmeister *Tóth Máriával* Mezőszomboron.

Családi hírek. Született: a budapesti I. kerületben *Marton Márton* törzsörmeisternek *Julianna-Terézia* leánya; a székesfehérvári II. kerületben *Majoros István* tiszthelyettesnek *Mária-Anna* leánya, *Váradi Zsigmond* tiszthelyettesnek *József* fia, *Sándor István* törzsörmeisternek *István* fia és *Farkas Ferenc* törzsörmeisternek *János-Sándor* fia; a szombathelyi III. kerületben: *Varga János VII.* törzsörmeisternek *Margit* leánya, *Kovács Sándor I.* őrmesternek *Sándor* fia; a pécsi IV. kerületben: *Zombory István* tiszthelyettesnek *István-Ferenc* Gábor fia, *Szegedi Sándor* törzsörmeisternek *Gyöngyi-Gizella* leánya, *Szekely Ferenc* őrmesternek *Ferenc* fia és *Bécsi István* törzsörmeisternek *Mária* leánya; a miskolci VII. kerületben: *Madaras Lajos* törzsörmeisternek *Rózsa-Mária* leánya, *Koncz Lajos* törzsörmeisternek *Mária-Borbála* leánya és *Nagyházi Antal* v. i. szab. törzsörmeisternek *Antal* fia.

BÚTOR- ÉS TEXTILKERESKEDELMI RT.

BUDAPEST, VI. KER., LISZT FERENC-TÉR 5. SZ.

EGY HELYEN — EGY SZÁMLÁN

teljes lakberendezések, egyes bútorok, kárpitozott bútorok, szőnyegek, kelengyék, 6-tól 24 hónapig terjedő részletfizetés.

ÁRJEGYZÉKET DÍJTALANUL KÜLDÜNK.

ELŐLEG NÉLKÜL KEDVEZŐ RÉSZLETFIZETÉSRE
BÚTOR, SEZLON, MATRAC, SZŐNYEG, PÁPLAN, FÜGGÖNY, ÁGYNEMŰ
ÉS FEHÉRNEMŰ ANYAGOK, KÉSZ RUHÁK, KABÁTOK, SZÖVETEK
NAGYVÁLÁSZTÉKBAN.
SZONDY-BOLT BUDAPEST, VI.,
SZONDY-U. 25. SZAM.

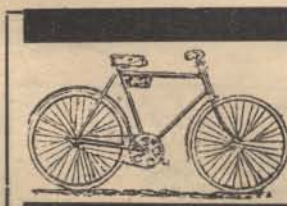

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átciszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros íróval „Szószertinti közlését kérem! A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, kettes sortávolságra, kézírással pedig jól, olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, V., Honvéd-utca 10.) szíveskedjenek megrendelni, mely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetekben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbellyel mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jellegűleg legcélszerűbb kisebb helységi nevét vagy ötéjegyű számot választani. Annak, aki jelíget nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrlékszikon“ rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Legkisebb előfizetési idő: félév. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

M. J. alhdgy., Bonyhád. Szépen megírta, hasznát is vesszük. Megérdemelte a jutalmat.

Németh Mihály, Budapest, Ungvár-utca 59. Nem vezettünk állomány-nyilvántartást a csendőrségről. Tessék talán az említett őrsön érdeklődni. A 20 fillér bélyeg lapunk javára fordítjuk, levelet nem írunk.

A „Steyr-Waffenrad“ Puch
„Everest“ világhírű
KERÉKPÁROK
csendőrségi használatra kiválóan alkalmasak
10.-, 15.-, 20.- pengős havi részletre.
A védjegyzett „Everest“ tura kerékpár
már P. 135.-től részletre megrendelhető.
Szigeti Károly
Budapest, V., Visegrádi-utca 12.
Kérjen díjtalan árjegyzéket

Érdeklődő. Budapesten, I., Királyhágó-u. 5/a. alatt lakik.

88.888. Első B., aztán sorrendben: V. T., T. F., V., és G.

Bizalom. Kamatot kell fizetni a vagyonrész után, a Cs. 20. Ut. 5. §-ának utolsó bekezdésében írtak szerint, tehát a közzéadalkodásból történt kiválás napjától.

R. L. A járőrvezetői tanfolyamot jó eredménnyel végezte, évfolyamtársai közül azok közé tartozik, akik ennél fogva 1939. novemberben kerülnek sorra. L! A legénységi előléptetési rendelkezések D. mellékletét.

Rába. Nővérenek nincs igényjogosultsága beutalásra. Saját személyére vonatkozó tudnivalókat megtalálja az 1934/3. Cs. K.-ben.

Balaton. Ha egyszer előírás az esküvőn a tollas kalap, akkor azt viselnie kell. Semmiféle más szempont nincs, nem is lehet. Nem tudunk csendőrről, aki az előírást rokonai kivánság mögé sorolta volna fontosság tekintetében. Hogy lesz-e kellemetlensége annak, aki az előírást mellőzi? Feltétlenül. Furesa gondolatvilágban él, ha ezen még gondolkodik is! Megmondjuk őszintén: Nem igazi csendőr az, aki az elődeinknek, magunknak és utódainknak is annyi dicsőséget szerzett tollaskalapot bármilyen más kedvéért mellőzni tudja. Nem igazi, csak egyenruhába bujtatott szerencsés ember, akinél ezt a gondolkodást eddig még nem vették észre.

Remény. A kihágási feljelentés fogalmazványára vonatkozó kérdését nem értjük. Az előléptetéséről nyilatkozni nem tudunk, mert nem írta meg az elbíráláshoz szükséges összes adatait. Nézzé meg a legénységi előléptetésre vonatkozó rendelkezéseket, ott ezeket mind megtalálja. Különben, ha elolvassa ezeket, rájön a kívánt dologra önmagától is. Ha mégsem, írja meg adatait és kérdését ismételve meg. Hogy a hadiárva miért nem viselhetik a háborús bolgár emlékérmét, azt csak a bolgárok mondhatják meg.

Gyöngyhalász. Gazdag Gyula tart. főhadnagy tartózkodási helye: Villány. Tasnády (azelőtt Friedrich) Lajos tart. hadnagy címe: Budapest, VI., Bulyovszky-u. 37.

L. B., Csakole. A felvételi feltételek közé tartozik — s ettől nem tekintenek el, — hogy legalább egy évet szolgálatot a honvédségnél. Azután majd adja elő kérelmét kihallgatáson.

Kemenes őrm. A járőrtalálkozás képe ferde, a temetői kép egészen rossz, a vásárláselet még a vásárról sem ad képet, nemhogy az ügyeletről.

Külföldi. 1. Nézzé meg a Szut. 177. pontját, illetve a 4. mellékletet. 2. Az 1879. évi L. t.-c. 6. §-a szerint honosítás által megszerzi a magyar állampolgárságot az a külföldi, aki a belügyminisztertől honosítási okiratot kap és a magyar állampolgári esküt vagy fogadalmat leteszi. A szóbanforgó ember tehát magyar állampolgár. 3. Védkötelezettség állampolgári kötelesség. Ha tehát a honvédségnél szolgált a kérést, magyar állampolgárnak kell lennie. Furesa, hogy 17 éves korában már szolgált. Ajánljuk, hogy figyelmét hívják fel állampolgársága rendezésére, úgy látjuk az adatokból, hogy e tekintetben nincs minden rendben. A magyar állampolgárság megszerzése végett a kérvényt a területileg

illetékes alispánnal kell benyújtani. 4. Az idősebb az, aki várakozási illetménytel szabadságolva volt. A legénységi előléptetésekre vonatkozó rendelkezések 11. pontja szerint az anyakönyvi lapba az új rangnapot be kell vezetni, onnan tehát azt megtudhatják.

Matt. Közlekedési szolgálatra elsősorban azokat vezénylik, akiknek gépjárművezetői igazolványuk van. A fényképek nem jók. Egyenként: a célzó csendőr miért van kalap nélkül? A sakkozók fejeteje hiányzik. A favágásnál egy csendőr akkor állítja a hasábot a tönkön, mikor a másik már zuhanja a fejszét, ami a beállítottság bizonyítéka. A vén koca senkit se érdekel, még ha látnánk rajta, hogy két mászást nyom, de még akkor se, mert elég téma akad a mi szolgálatunkban, a disznó maradjon az ólban, vagy — a kamrában. A földgömbös képen senki se látja a földgömböt, csak egy fehérítő hólyagfélét. Itt is a gépbe néznek, ami már egymagában is rossz.

Illés tőrm. Az eset nyilvántartása annak az őrsnek a kötelessége, amelynek körletében a hullát megtalálták. Nem kell félni az esetek számának emelkedésétől. Azok, akiknek e tekintetben ellenőrzési kötelességük van, a nyomozás eddigi adatainak olvasása után tisztán látják, hogy az őrs minden lehetőséget megtett a bűnös megállapítására és hogy a bűnös a másik őrskörletből való is lehet. Azt nem kell mondanunk, hogy a szomszédos őrsöket kellően értesíteni kell s hogy a magunk hírszerző embereit állandó munkában kell tartani.

KÉZIRATOK.

Tanuló. A tartalom derék dolog, de verset írni nem tud és soha nem is fog. Ne bajlódjék vele.

Március 15. Semmi köze a vershez, ön se bajlódjék vele.

Budapesti laktanyában. Küldjön még néhányat, egészen érdekes, amit leírt, főleg ahogyan leírta. Csak a témája miatt nem közölhető, de hátha akad más, közölhető is.

Csendőralakulatok elnevezése. Nem olyan kérdés, ami szakirodalmi megvitatást igényelne. Célszerűbb volna szolgálati úton javasolni.

Őreg csendőr. Túl a Rubikonon: nem nekünk való. Miskának igaz van; semmit sem mond vele a mi számunkra. Sajnáljuk a sorozatos sikertelenséget, de csak próbálkozzék, ideje van hozzá és nem egy dolga sikerült már, lesz tehát több is.

1868. Köszönjük a munkatársi készséget és a ragaszkodást, de ez azért nem vers. Ettől viszont még lehet jeles tanuló, amit szívből kívánunk.

Erked. Erről közöltünk már cikket, de vissza fogunk rá térni. Adatait akkor esetleg felhasználhatjuk, bár eddig sem voltak ismeretlenek előttünk. Ettől függetlenül: biztosak vagyunk benne, hogy az ön őrskörlete rendben van, mert szerintünk is a lelkiismeret a jó szolgálat alapja.

4444. Ha lehet, több forrásból és több anyagot kérünk, a beküldött nem elég egy közleményre. Újabb közleményre eltelesszük. Az elindulás jó, mert nemcsak érdekes, hanem a magyar csendőr számára is hasznosítható a feldolgozott két kérdés. Ebben az irányban kérjük a továbbiakat is.

MERCEDES IROGEP

megbízhatósága vitán felül áll. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel.

Vezérképviselőt:

Bemutató terem:

V., Nádor-utca 15.

IROGEP BEHOZATALI RT.

Budapest, V., Nádor-u. 24.

Világhírű Styria, Wonder, Automoto, Darling, Diadal, Vénus kerékpárok és alkatrészek, Órák, ékszerek, ezüstárak megbízható minőségben. Versenyképes árban. Kedvező feltételek mellett.

DIADAL Kerékpár Varrógép
SVÁJCI ÓRAHÁZ

Budapest, VII., Thököly-út 26.

(Múrányi-utca sarok) T. 14-04-38.

Ezerképes árjegyzék ingyen

Nyiregyháza:

RÁDIÓ és KERÉKPÁR

alkatrészek, javítás.
Kedvező fizetési feltételek.
a **STEYR-WAFENRAD**
körzetképviselője.
BICZÁK,
NYIREGYHÁZA, Bethlen-u. 27

Bodnár György

NYIREGYHÁZA, Kiss Ernő-utca 12.

Csendőrségi egyenruhaszállító szabómester
Egyesületi és b. társai egyenruhát mérsékelt áron, a legjobb
kivitelben készítenek. Frontharcosoknak 5% engedményt adnak.

1885. Az isteni lényegbe nem volna helyes ezeket a közönséges emberi dolgokat belekeverni. A hit ezt nem keresi és nem is keresheti. Tudjuk, hogy munkája jószándékú — egyébként pedig dicséretesen szép, — de gondolkodjék csak rajta: valóban az ön által kívánt hatása lenne-e? Mi tudjuk, hogy nem.

P. J. H. Mi is úgy gondoljuk, de azért még nem muszáj verset írni. Nagy és nehéz dolog a versírás, nagyon kevesen értenek hozzá.

P. L. thts, Szeged. Csak tájékozatlanság lehet az illetőknél, de nem veszélyes, mert a mi szavunk mégis erősebb. Szép soraiért üdvözlét! Reméljük különben, hogy az azóta történtek megnyugtatták.

P. J. törm, Pécs. Az egyiket közöltük, a másikat a tanulás nyomozások során bíráljuk el.

35.553. Közöljük.

Édesanyám, Ujszász. Elég, amit mi írtunk erről és az a cikk, amire a levelében hivatkozik. Nem maradt hasznos visszhang nélkül. Szép leveléből idézést érdemlő sorok: „En is szegény földműves szülők fia vagyok, tíz közül a legfiatalabb. Az a törekvésem, hogy öröm ragyogja be életük alkonyát s ennek az örömnak a lángja az én szívemből fakad az utolsó csepp véremig. Legszebb érzés: látni az öreg szülőket, hogy elégedettek, ők büszkéek rám és én büszke vagyok rájuk.” Mondja meg a szüleinek, hogy az ilyen derék magyar testvérekre mi is büszkéek vagyunk, Isten éltesse őket!

S. E. kpvj. őrm, Szolnok. Szép, szorgalmas munka, de ebből a körből már minden elméleti tudnivalót közöltünk régebbi számainkban. Most a gyakorlati megoldások vannak soron, ami főleg pénzkérdés. Az üdvözlétért köszönet.

A csendőr-levelezőlapok szépek, művésziek. Magunkat becsüljük meg, a magunk népszerűségét és tekintélyét emeljük, ha izléstelen cifraságok helyett a magunk levelező-lapjain üdvözljük rokonainkat és ismerőseinket.

Zúg az erdő.

(Regény.)

(18)

Írta: NYÁRY ANDOR.

XLV.

Takács Mihály lassú tempóban ballagott az udvaron, mikor az istálló elé ért, eszébe jutott a tehén, oldalt kanyarodott hát és befordult az istállóba, s amint megpillantotta a mindenes gyereket, viszatántorodott:

— Hát te hogyan kerültél haza? — A mindenes gyerek rámeredt az öregre és nem szólt.

Takács Mihály rosszat sejtett, összerántotta a szemöldökét:

— Mária itthon van?

Az udvarról éles sikoltás hallatszott:

— Szentséges Isten!

Takács Mihály kiszaladt az udvarra. Az udvaron négy román katona cipelte az ájult Máriát. Takács Mihályné ráborult az ájult leányra és felzokogott:

— Máriám!... Leányom! Mi történt veled?

Ölébe vette, bevitte a szobába, lefektette az ágyba, dörzsölte a halántékát, a szemét, a homlokát és sirt és jajgatott.

Mária sokára felnyitotta a szemét, körülnézett, bágyadt szemeiben vad ijedség lobbant, felpattant az ágyból és beszélt és akadozott, levelet emlegetett, aztán katonákat, aztán Gáspárról suttogott, aztán felsikoltott és megint visszarokskadt a vánkosra.

A mindenes gyerek beoldalgott a honyhába, nekitámaszkodott az ajtószárfának és lapult borzalommal hallgatta a leány suttogását.

XLVI.

Jász Suba Gáspár borzasan ült a börtön padján. Három napja múlt már, hogy a bilincset a karjára verték. Három

Szombathely:

IRÓGÉP

(WANDERER—CONTINENTAL)
ALKATRÉSZ, KELLÉK, TÖLTŐTOLL, IMÁKÖNYV STB.

DUKESZ PAPIRKERESKEDÉSBEN
cégt. ZALÁN FERENC
SZOMBATHELY FŐTÉR

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel!

Elsőrendű
bel- és külföldi

KERÉKPÁROK-at,

ALKATRÉSZEK-et és KELLÉKEK-et,

PONTOS

JAVÍTÓ

ÜZEMI

a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett árusít

KIRMER GYULA szakképzett műszerész

Szombathely, gr. Széchenyi-u. 2. (Premontrei-rendház)

Elismerten megbízható minőségű és kivitelű

BÚTOR- és KÁRPITOSÁRUK,

reklamier, fotelok, paplan- és gyermekkoosi

Braun Zsigmond cég

Szombathely, Erzsébet királyné-u. 17

LEGKEDVEZŐBB FIZETÉSI FELTÉTELEK.

Összes szükségleteiket

gond nélkül szerezhetik be e lap olvasói
a székesfehérvári „Gondúzó”

bevásárlási rendszerével!

45 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget ● 1 helyen jelent fizetési kötelezettséget ● Az állandó, havonta megújuló továbbvásárolhatóságával ● Szerezze meg a „GONDÚZÓ” vásárlási igazolványát, díjtalanul bocsátja rendelkezésére a központi iroda.

Székesfehérvár,
Rossuth-utca 8. sz.

Ha órára, ékszerre, alpakka evőkészletre van szüksége, kérjen költségmentes bemutatást. Óráimért, ékszerimért legmesz-szebbmenő jóállást vállalok.

Alapított:
1875.

NEUBART SÁNDOR

órás és ékszerész.

Oklevéllel kitüntetett órasmester

SZÉKESFEHÉRVÁR/ NÁDOR-U. 23.

napja már, hogy Máriát összeroskadni látta. Három napja már, hogy a külvilágról nem hallott semmit. A bilines vágta a karját, ha megmozdult, esörgött. A szívét tépő fájdalom zaggatta. Csak tudná, mi történt Máriával!

Minden nap felvezetik a parancsnok elé, minden nap valatják.

Igérnek minden jót, hogy valljon. Halállal fenyegetik, ha nem vall. Jász Suba Gáspár összeszorítja ajakát, az ígérő szavak nem bódítják, a halálos fenyegetésre szeme se rebben. Aztán megint esörren a bilines, megint nyikorog a börtönajtó, Jász Suba Gáspár megint borzasan ül a börtön padján.

Három nap — három éjszaka, Halántéka körül a sötét fiútket fehérre meszelte a negyedik reggel.

A parancsnok maga elé meredt az íróasztalra, gondolkodott. Nem tudta, mit csináljon, nem tudott határozni. Cigaretája füstje kékes-szürke oszlopban bodrozott a levegőben.

Az udvarról beverődött a katonák nótázása. Hallgatta a nótát, aztán hirtelen felkapta fejét, a szeme megcsillant, a surranó gondolatot elkapta és harsányat kiáltott:

— Küldőnc!

— Parancs!

— Istráte Pável jöjjön be!

Felállt íróasztala mellől, megszívta a félig elégett cigaretát, jókedve kerekedett s a katonák nótája után dudolni kezdte a szerelmes éneket.

Istráte Pável a szobába lépett:

— Hivatott, parancsnok úr? — Az megfordult:

— Hivattalak... Kérdezni akarok tőled valamit. Leült, aztán a kémre nézett:

— Jász Suba Gáspárt ismered közelebről?

— Ismerem.

— Ki volt az a leány, aki elájult, amikor Jász Suba Gáspár magára vállalta a levelet?

— Takács Mária, a menyasszonya.

— Szép leány!... Szereti a völgyénét?

— Már a háború előtt a mátkája volt. Kitartott mellette, pedig akadt volna kérője, nem is egy. Az apja már előre lebeszélte a legényt, aki közeledni akart a leányhoz: Ne fáradj vele öcsém, úgyis hiába. Mária csak egyet szeret, s az Jász Suba Gáspár.

A parancsnok gondolkodott:

— Biztos vagy abban, hogy a levelet Jász Suba Gáspár írta?

— Maga bevallotta.

— Azt tudom, — bólintott a parancsnok. — A levél összeesküvésről, fegyverekről beszél. Az összeesküvésnél több ember szerepel. Vannak vezetők és van tömeg, amelyet a vezetők mozgatnak.

— Minden bizonnyal.

— A levél nem említi neveket.

Istráte Pável sötéten mosolygott:

— Ravasz emberrel van dolgunk, ravaszul van írva a levél. Nem árulja el a cinkosait.

A parancsnok ajkára harapott:

— Kutya kemény legény! Nem vall, ha elevenen elégetjük is. A halálos fenyegetésre még a szeme se rebben.

Mérgesen rávágott az asztalra:

— Mégis kiveszem belőle a titkot!... Kiveszem, ha a feje tetejére áll is!... Már régen fejbőlövettem volna! Addig nem teszem, amíg az összeesküvők nevei a kezemben nem lesznek. A halálával csak fokoznánk az életbenmaradtak ellentállását.

Megint az asztalra ütött:

Azt akarom, hogy a burját egyszer s mindenkorra kiusztítsuk Erdély testéből.

Istráte Pával kelletlenül sóhajtott:

— Nehéz dolog lesz! A magyar kemény faj, inkább meghal, de meg nem hajol. Ha a hazájáról van szó, a halál gyerekeiték a szemében.

Közelhajolt a parancsnokhoz, az izzó gyűlölet és ravaszág csak úgy lobogott szemében:

— Ha meghallgatja szavamat, én ajánlanék valamit.

— Halljuk! — vágott rá a parancsnok és belenézett a ravasz ember szemébe. — Ha ügyes dolgot ajánlasz, meghallgatom tanácsodat. Nos, halljuk!

Istrate Pável megköszönte a torkát:

— Nem kell ezzel a legénnyel annyi időt vesztegetnünk.

— Mit csináljunk vele?

— Lövesse agyon!

— És aztán?... Mi lesz az összeesküvőkkel?... Azokat hagyjuk tovább ugrálni a fejünk tetején mindaddig, amíg egy napon arra ébredünk, hogy ők lesznek az urak! Ez a tanácsod?... Mi?

Gúnyos lekicsinyléssel nevetett.

Istráte Pável arcába belecsapott a szégyen, de aztán kihúzta magát:

— Ha Jász Suba Gáspárt kivégezzük, az összeesküvők vezér nélkül maradnak és széttűllenek, mint a nyáj pásztor nélkül.

— Igen!... És ha a nyáj mellé ismét pásztor kerül, a széttűllött nyáj ismét összeverődik. Jász Suba Gáspár helyén

P é c s :

csendőr

Pécsi Takarékoság

útján, előleg nélkül vásárolhat
56 előkelő, megbízható pécsi cégnél
6-7 1/2 havi hitelt s havonta

csak 1x1 helyre

kell fizetnie. Központi iroda:
DUNÁNTÚLI BANK R.T.-nél, PÉCS.

Nagykanizsa:

A legjobb márkás STEYR, CSEPEL, KÜHNE

KERÉKPÁR és alkatrész

IRÓGÉP legolcsóbb árban, kedvező
részletfizetésre beszerezhető

SZABÓ ANTAL

sportüzletében, NAGYKANIZSA, FŐ-ÚT 5. SZ.

KERÉKPÁROK

ALKATRÉSZEK
JAVÍTÁS

Telefon: 22-79. • Legkedvezőbb fizetési feltételek.

állandó raktára

KISASZONDY LAJOS
műszerésznél

PÉCS, MÁRIA-UTCA 32. SZ.

MERCEDES ÍRÓGÉPEK

LE RAKATA. TELEFON: 27-83.

Elismerten megbízható szaküzlet. ALKATRÉSZEK, KELLÉKEK, JAVÍTÁS, KARBANTARTÁS

A csendőrség tagjainak áruáronként és kedvező fizetési feltételek.

PÉCS

DE ÁK-U. 2.

FEGYVEREK, LŐSZEREK, RÁDIÓ, CSILLÁR,
SPORTCIKKEK, KERÉKPÁR és ALKATRÉSZEK

SZALAY JAKAB

cégnél, PÉCS, Majorossy I.-u. 9. Tel.: 28-66

SAKSZERŰ JAVÍTÓÜZEM. Kedvező fizetési feltételek.

butor

megbízható minőségben és kivitelben a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett.
VAJDA BÜTORCSARNOKBAN
NAGYKANIZSA
ERZSÉBET-TÉR (PIAC-TÉR)
Ügyeljük a címei

21

hamarosan akad egy másik Jász Suba Gáspár, aki talán még veszedelmesebb lesz, mint az elődje. Ez rossz politika.

Keményen ránézett a kémre.

— Én nem az összeesküvők vezérét akarom ártalmatlanná tenni, én magát az összeesküvést akarom kiirtani. Azt akarom, hogy minden ember, asszony vagy leány, aki az összeesküvők között van, előttem álljon és akkor...

Rekedten ordított:

— Megszóllaltatom a fegyvereket és lövetek százat, ha kell, ezret!

Felugrott az asztal mellől és nagyot lélegzett.

— Most én fogadom, hogy egy hét múlva Erdély területén nem lesz egyetlen összeesküvő sem!

Istráte Pával mosolyra húzta szája szélét:

— Kíváncsi vagyok, honnét szerzi meg az összeesküvők névjegyzékét.

A parancsnok elnevette magát és ráütött a mosolygó ember vállára:

— Bízd rám, Istráte Páve! Par nap múlva elibéd teszem. Mert én, én megszerzem Istráte Páve!

Istráte Páve meghajította magát és szó nélkül kiment a szobából.

A parancsnok cigarettára gyújtott, az ablakhoz ment, kinézett az utcára s amint a cigarettát szívta, a szálló füst körülölelte fejét s a kékes füstfelhőben olyan volt az arca, mintha a sátán mosolygott volna rajta... A szörnyű ember határozott.

XLVII.

Négy katona négy nehéz szálla dorongolt cipelt. A parancsnok a dombon állt. A legelőször érkező katona felütötte fejét a gerenda alól:

— Hová állítsuk az akasztófát?

A parancsnok a pálcájával a dombra mutatott:

— Ide!

A második katona ledobta válláról a dorongot és nem állhatta, hogy el ne mosolygjon:

— Szép kilátása lesz az akasztott komának!

A parancsnoknak rossz kedve volt, a katona bárgyú szellemeskedése bántotta, ráordított:

— Fogd be a szádat, mert az arcodba vágok... Bitang!

A kedélyeskedő katona elsápadt, társai mögé húzódott és nem mert szólni, csak pislogott.

Az ásó belevágott a földbe, a hányt föld zörögve verődött az istálló falához, a kalapács zuhogva suhant a levegőbe s a fejbe vagdalt dorong mozdulatlan merevséggel nyomódott az ásott gödörbe. A munkát vezető katona a parancsnok elé lépett:

— Készen vagyunk! — A parancsnok az akasztóházhoz ment, megnézte, aztán unottan mormogott:

— Elmehektek! — A katonák elszállingóztak. A parancsnok visszamaradt. Gondolkozott. Aztán hirtelen felkapta a fejét... Messzire nézett a dombról, aztán pálcájával megütötte a eszmája szarát és elindult, mintha húzott zsinóron járt volna, nyilegyenesen az irodájának.

— Küldőne!

— Parancs!

— Húzd rá a függönyt az ablakra!

— Melyik ablakra?

— Arra!... Valahányszor a tekintetem az ablakra esik, mindig az akasztófát látom.

A küldőne az ablakra húzta a függönyt.

— Elmehektsz!...

A küldőne kiment az irodából.

A parancsnok hátradőlt a székén és kezeit mosolyogva összedörzsölte, aztán kikiáltott a küldőnieszobába:

— Istráte Páve!

— Itt vagyok.

— Hol az embered?

— Azonnal itt lesz.

— Ki az?

— Szimeon, a hajcsár.

(Folytatjuk.)

Ki tudja felsorolni?

cím alatt a f. évi 5. számunkban hirdetett pályázatunkra a legjobb munkát **Mázsa Mihály** csendőr, **Méhkerék**, küldötte be. Kiemelkedően szép dolgozatot kaptunk még a következőktől: **Bedécs Sándor** cső. Porcsalma, **Erdei István** cső. Nagykáta, **Komoly Dezső** thts. Budapest, **Laki Ferenc** őrm. Tata, **vitész Nagy Imre** cső. Gyárvaros, **Nagy József**, III. thts. Szombathely, **Szabó Agoston** törm. Bia, **Szombathy Lajos** cső. Battonya, **Varga István** cső. Méhkerék.

Megdícsérjük még a következők munkáját: **Bardócz**

Arpád cső. (Hódmezővásárhely-Központ), **Bérczes János** törm. v. (Szajol), **Csetneki Antal** cső. (Bogyi), **Csiksz István** törm. (Budapest), **Csontos András** cső. (Pesthidegkút), **Duka Dénes** thts. (Nagykörös), **Füredi József** törm. v. (Hajdusámson), **Halmos Gyula** törm. v. (Siklós), **Hevesi Gábor** őrm. (Szigetmonostor), **Horváth Ignác** cső. (Bódvaszilas), **Karacs Gábor**

Kaposvár:

Kerékpár, rádió

BOSKOVITZ LÁSZLÓ

KAPOSVÁR, FŐ-Ú. 8.

és alkatermék részletek is beszerezhetők.

BÚTORT

Steiner és Franknál

Kedvező fizetési feltételek!

KAPOSVÁR, FŐ-UTCA 12

A legegyszerűbb és legdrágább, kivitel elsőrendű minőségben. Jutányos árak.

CSABAI (CSICSKÓ) és GERICS

polgári és egyenruha-szabók. Mindennemű katonai cikkek raktáron. Kitételek: Miniszteri elismeréssel, ezüstéremmel és aranyoklevéllel. **KAPOSVÁR, FŐ-UTCA 33. szám.** Pontos, megbízható kiszolgálás. Méltányos árak. Kedvező fizetési feltételek. A m. kir. csendőrség szerz. szállítól.

ROGEP

CONTINENTAL, ERIKA képviselő.

Javítás, karbantartás, kellekek. **Töltőtollak.**

SOÓS VENCEL

KAPOSVÁR, FŐ-UTCA

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fiz. feltételek.

ÓRÁK,

ÉKSZEREK, ÉVŐESZKÖZÖK, AJÁNDÉKTÁRGYAK MEGBÍZHATÓ MINŐSÉGBEN. — KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK MELLETT

KÓTA JÓZSEF ÓRÁS ÉS ÉKSZERESZNÉL
KAPOSVÁR, DEÁK-TÉR 4. SZÁM

BÚTORT,

reklamiert, fotelokat megbízható minőségben és kivitelben, a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett

KÁRPELESZ LÁSZLÓ
KAPOSVÁR, GRÓF TISZA ISTVÁN-Ú. 1/a.

eső. (Nagydobos), *Karácson Bertalan* eső. (Bánréve), *vitéz Kerényi Béla* tőrm. (Csolnok-Augusztatelep), *Kertész Lajos* thts. (Budapest), *Kiss Ferenc I.* őrm. (Dömsöd), *D. Kovács Benjámin* őrm. (Kiskunmajsa), *Kovács Károly* eső (Egyházasszáródó), *Kozma Gábor* eső. (Himód), *Módos Imre* őrm. (Bihartorda), *Nyirő Lázár* tőrm. (Kiskunfélegyháza), *Simon Lajos* tőrm. v. (Rákóczi falva), *Szabó Dezső* eső. (Perkát), *Székely Sándor* őrm. (Alsódabas), *Szilágyi László* thts. (Hajdusámson), *Szinnyai László* őrm. (Rákóczi falva), *Tiszai László* eső. (Tiszadorogma), *Tóth József I.* eső. (Csillaghegy), *Vass Ferenc* eső. (Csolnok-Augusztatelep), *Vörös Ferenc* eső. (Tárnok).

Mi a község?

c. alatt a f. évi 5. számunkban hirdetett versenyfeladatunk győztese **Székely Sándor** őrmester, Alsódabas.

Dicséretre érdemes dolgozatot küldöttek még be a következők: *Almási István* eső. (Pusztavaas), *Bacsonyi Jenő* thts. (Méhkerék), *Bánföldi György* eső. (Püspökladány), *Benedek Lajos* thts. (Kemece), *Bérczes Lajos* tőrm. v. (Szaol), *Bérczes József* eső. (Mátraszöllös), *Csetneki Antal* eső. (Bugyi), *Czimadia Balázs* eső. (Szaol), *Dömötör Lajos* őrm. (Kapos), *Fagyal József* őrm. (Püspökladány), *Fodor*

Dezső eső. (Pestszentimre), *Füleki József* alhdg. (Toponár), *Füredi József* tőrm. v. (Hajdusámson), *Gelenesér György* tőrm. (Kocsér), *Gombás Gyula* tőrm. (Nagytétény), *Havasi András* tőrm. (Csurgó), *Horváth Ignác* eső. (Bódvasszilás), *Iván Pál* tőrm. (Kiskunmajsa), *Karacs Gábor* eső. (Nagydobos), *Karácsony Bertalan* eső. (Bánréve), *Kiss István III.* őrm. (Záhony), *D. Kovács Benjámin* őrm. (Kiskunmajsa), *Kovács Károly* eső. (Egyházasszáródó), *Kozma Gábor* eső. (Himód), *Kozma István* thts. (Székesfehérvár), *Könczöl István* tőrm. v. (Bia), *Lévai* eső. (Mezőkovácsfalva), *Maros György* tőrm. (Tata), *Mészáros Ferenc II.* eső. (Csesznek), *Németh Sándor II.* tőrm. (Andocs), *Nyirő Lázár* tőrm. (Kiskunfélegyháza), *Rendes Géza* eső. (Mósonszentjános), *Róka János* tőrm. v. (Baglyasalja), *Sarkadi Antal* eső. (Kemece), *Simon Lajos* tőrm. v. (Rákóczi falva), *Szabó Agoston* tőrm. (Bia), *Szabó Dénes* eső. (Perkát), *Szabó Gyula I.* eső. (Pesthidegkút), *Szilágyi László* thts. (Hajdusámson), *Szinnyai László* őrm. (Rákóczi falva), *Szombathy Lajos* eső. (Battonya), *Szondi György* eső. (Kaba), *Szücs Balázs* eső. (Nagytétény), *Vass Ferenc* eső. (Csolnok-Augusztatelep), *Vas Károly* tőrm. (Nádudvar), *Virág András* őrm. (Kenderes).

A legjobb dolgozatot a legközelebbi számunkban közöljük fogjuk.

Csalási esetek

nyomozására a f. évi 4. számunkban hirdetett pályázat nyertese **Farkas Mihály I.** tiszthelyettes, Székesfehérvár. Második: *Dinga János* tiszthelyettes, Kajár. Harmadik: *Boda Imre* esendőr, Bácsbokod, pályázata.

A beküldött igen nagy anyagból említést érdemelnek még a következők pályázatai: *Batár Antal* alhdg. (Budapest), *Benedek Lajos* thts. (Kemece), *Illés Mihály* tőrm. (Bihartorda), *Juhász András* tőrm. (Miskolc), *Kemenes István* őrm. (Bihartorda), *Nagy József III.* thts. (Szombathely), *Székely Sándor* őrm. (Alsódabas).

A legjobb pályázatokat a tanulságos nyomozások rovatunkban fogjuk közölni.

Ki a legügyesebb kutató?

(Pályázat.)

Tudjuk, hogy a házkutatásnak sok csínja-bínja van; a bűnügyi nyomozásban bőven foglalkozik vele, de tapasztaljuk lépten-nyomon a gyakorlatban is, hogy a nyomozás sikere hányszor mulik éppen a házkutatáson.

Pályázatot hirdetünk tehát házkutatási eredmények leírására. Nemcsak azt kell megírni, hogy mi volt az eredmény, hanem azt is, hogy az eredményt hogyan érte el a esendőr, milyen módszerrel kutatót, mi vezette a módszerében, a sorrendben, milyen különleges szempontokat vett figyelembe.

A tanulságos nyomozások rovatunkban már közölt házkutatásokkal is lehet pályázni, de természetesen csak magát a házkutatást kell leírni, a nyomozást nem. Ezzel a pályázatunkkal tanulságos házkutatási anyagot akarunk gyűjteni, hogy egybefoglalva, egybedolgozva közzéadjassuk.

Csak a csendőrlegénység köréből fogadjunk el pályázatot. Határidő: 1938 szeptember 1. az eredményt az október 1-i számunkban fogjuk közölni. A legjobb pályázatot asztaliórával jutalmazzuk.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
MOHÁCSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest,
V. Honvéd-utca 10. — Felelős: Győry Aladár igazgató.

MEGJELENT 1938. ÉVI FŐÁRJEGYZÉKÜNK
KÉRJE INGYEN ÉS BÉRMENTVE
MEGNYÍLT ÚJ FIÓKÜZLETÜNK BAROSS-TÉR 16.
A KELETI PÁLYAUDVAR INDULÁSI OLDALÁNÁL
MAUTHNER ÖDÖN MAGTERMELŐ ÉS MAGKERESKEDELMI R.T.
BUDAPEST, VII., ROTTENBILLER-UTCA 33. SZ.

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

A VILÁGMÁRKÁS

STEYR WAFFENRAD ÉS PUCH KERÉKPÁROK

KÖRZETKÉPVISELŐI:

BUDAPESTI I.

csendőrkerület területén:

Albertiirsa:
Ferderber Sándor STEYR
Füredi Jakab PUCH
Balassagyarmat:

Moskovics Salamon STEYR

Budapest és környéke:

Szigeti Károly STEYR

Cegléd:

Lőwy Henrik STEYR-PUCH

Dorog:

Stampf Gyula STEYR

Esztergom:

Schenkengel Antal STEYR

Kunszentmiklós:

Frommer Bertalan STEYR

Lajosmizse:

Bencsik Pál PUCH

Popper József STEYR

Nagykőrös:

Papp Sándor és Fia PUCH

Salgótarján:

Szántó testvérek STEYR

Soroksár:

Schwab János STEYR

Szentendre:

Lóbl Endre STEYR

Székesfehérvári II.

csendőrkerület területén:

Beled:

Özv. Baum L.-né STEYR

Csorna:

Weisz Lipót STEYR-PUCH

Felsőgalla:

Supka Dezső STEYR-PUCH

Győr:

Reichenfeld László STEYR

Pós Dezső fióküzlet PUCH

Kisbér:

Neuwirth Béla STEYR

Komárom:

Gyalókey Kálmán STEYR

Magyaróvár:

Pós Dezső STEYR-PUCH

Pápa:

Goldstein Gyuláné STEYR

Sugár Árpád és Endre PUCH

Sopron:

Eperjess József STEYR

Schleiffer Richárd PUCH

Székesfehérvár:

Szabó Géza mechanikus, STEYR

Gyümölcs-utca 47.

Tatatóváros:

Bauer Samu STEYR

Borsos Ferenc PUCH

Vértessacs:

Özv. Weisz Béláné PUCH

Veszprém:

Darvas géparuház STEYR

Szombathelyi III.

csendőrkerület területén:

Barcs:

Vágó Sándor STEYR-PUCH

Celldömök:

Koczor Dániel STEYR

Weber és Neumann PUCH

Kaposvár:

Geiszler János Fiai STEYR

Székács Imre PUCH

Keszthely:

Bárd Imre STEYR-PUCH

Körmend:

Breuer Sándor STEYR

Novák Béla PUCH

Lenti:

Mitzger testvérek K.F.T. STEYR-PUCH

Lövő:

Balics Ferencné STEYR

Marcali:

Kopáry Jenő STEYR

Nagyatád:

Bárány Károly PUCH

Nagykanizsa:

Brandl Sándor és Fia PUCH

Szabó Antal lőszerekészítés STEYR

Révfülpő:

Fichtner Tamás PUCH

Sárvár:

Göcze István STEYR

Szentgotthárd:

Berke Ernő PUCH

Szentgotthárdi Géparuház STEYR

Szombathely:

Kovács Ferenc STEYR

Stelzmann Mihály PUCH

Vasvár:

Pfeiffer Ignác PUCH

Zalaegerszeg:

Anhaltzer István géparuház STEYR

Zalalövő:

Özv. Grünbaum Gizváné PUCH

Herczeg Sándor STEYR

PÉCSI IV.

csendőrkerület területén:

Bácsalmás:

Csascher Ádám STEYR

Harton József PUCH

Baja:

Krónisz Géza STEYR

Székely Leó PUCH

Bátaszék:

Thier testvérek STEYR

Décs:

Rácz János PUCH

Dombóvár:

Csonka Vendel PUCH

Dunaegyháza:

Özv. Gamsz Lipótné STEYR

Gara:

Wildmann Kálmán és Dezső STEYR

Kalocsa:

Schönwald Miklós STEYR-PUCH

Kecskemét:

Ifj. Papp Sándor STEYR

Papp Sándor és Fia PUCH

Kerekegyháza:

Gombos Jenő PUCH

Kiskunfélegyháza:

Geller Henrik PUCH-STEYR

Kiskunhalas:

Kohn Sebestyén STEYR

Kiskunmajsa:

Törtély Kornél PUCH

Mohács:

Witt József Utóda STEYR-PUCH

Pécs és Baranya

megye:

Hamerli József kft. STEYR-PUCH

Soltvadkert:

Kovácsik János PUCH

Tolna:

Schwendtner József STEYR

SZEGEDI V.

csendőrkerület területén:

Békéscsaba:

Iczkovics Lipót STEYR

Rózsa Béla PUCH

Csongrád:

Kiss János PUCH

Regner Ferenc STEYR

Gyula:

Chappon Samu STEYR

Hódmezővásárhely:

Faragó János STEYR

Paksi István PUCH

Kistelek:

Popper Vilmos STEYR-PUCH

Kunszentmárton:

Rosenberg Dávid STEYR

Makó:

Kucses Károly STEYR

Lipták István PUCH

Mindszent:

Altwer Gyula PUCH

Nagymágocs:

Domoky József STEYR

Orosháza:

Iczkovits Lipót STEYR

Szeged:

Bruckner testvérek PUCH

Wolf Péter STEYR-PUCH

Szentes:

Weinberger Gábor PUCH

Wellisch Imre STEYR

Szolnok:

Kalmár Mór PUCH

Sohn Izsó STEYR

Tótkomlós:

Iczkovits Lipót STEYR-PUCH

Debreceni VI.

csendőrkerület területén:

Debrecen és Hajdu megye:

Katz Andor STEYR

Keszler József STEYR-PUCH

Kisvárd:

Burger Adolf STEYR

Mátészalka:

Földes F. Vilmos STEYR

Galvánia vill. és műsz. váll. PUCH

Nyírbátor:

Reiner Sándor STEYR

Nyíregyháza:

Biczák István STEYR

MISKOLCI VII.

csendőrkerület területén:

Eger:

Busák Imre STEYR

Gyöngyös:

Trepper Jakab műszerész, STEYR

Rózsa-utca 2.

Hatvan:

Szende István STEYR

Heves:

Bessényey Sándor és Fia STEYR

Jászárokszállás:

Neuwirth Gyula STEYR

Jászberény:

Spekanya Lajos STEYR

Mezőkövesd:

Weissenstein József és Fia STEYR-PUCH

Miskolc:

Lichtmann Árpád STEYR

Barna Béla, hadirokkant STEYR WH és WD

Huska Vilmos Utóda Szabadra SPECIAL

István

Ózd:

Guttmann Sámuel STEYR-PUCH

Sárospatak:

Lányi Dezső PUCH

Spitz Pál STEYR

Sátoraljaújhely:

Grünspan Áron STEYR

Felsőmagyarországi Műszaki Vállalat, cégtulajdonos dr. Kertész Zoltán PUCH

Szikszo:

Reinitz Zsigmond STEYR

Tiszafüred:

Kovács József STEYR